მიხეილ ბულგაკოვი

ძაღლის გული

მიხეილ ბულგაკოვი

ძაღლის გული

თავი I

უ-ო-უ-უ-უ-ღუ-ღუ-ღუუ! შემომხედეთ ვკვდები, ქარბუქი ჭიშკრის თაღქვეშ სულთათანას შემომღრიალებს და მეც ყმუილით ბანს ვაძლევ. დავიღუპე, ოჰ, დავიღუპე. არამზადამ, თავზე ჭუჭყიანი ჩაჩი რომ ახურავს - სახალხო მეურნეობის ცენტრალური საბჭოს მომსახურეთა ნორმალური კვების სასადილოს მზარეულმა - მდუღარე წყალი შემომასხა და მარცხენა ფერდი გამიფუფქა. ის გარეწარი პროლეტარი მაინც არ იყოს. ღმერთო ჩემო, როგორ მტკივა, მდუღარემ ძვლებამდე გამატანა. ახლა ვყმუი, მაგრამ ყმუილი რას მიშველის?

ნეტავ რა დავუშავე? სანარცხე ორმოს თუ გავქექავ, ნუთუ ამით სახალხო მეურნეობის საბჭოს შევსანსლავ? ძუნწი ნაძირალა! ერთი იმისი სიფათისთვის შეგახედათ: სიგრძეზე მეტი სიგანე აქვს იმ ცხვირ-პირჩაჟანგებულ ქურდს. ოჰ, ხალხო, თქვენ რა გითხრათ! მდუღარე წყლით ჩაჩიანი შუადღისას გამიმასპინძლდა, ახლა კი უკვე ჩამობინდდა, ნაშუადღევის ორი საათი იქნება; ამას ხახვის სუნით ვგრძნობ, პრეჩისტენკის სახანძრო რაზმის სამყოფლიდან რომ გამოდის. მეხანძრეები, როგორც მოგეხსენებათ, ისეთ ფაფას ჭამენ, არაფრად არ ვარგა, სოკო გეგონება. ისე კი, პრეჩისტენკელი ნაცნობი ძაღლები ამბობენ, ნევლინიზე რესტორან „ბარში“ მორიგე კერძს, სოკოს, სოუს პიკანს ჭამენ, ულუფა სამი მანეთი და სამოცდათხუთმეტი კაპიკი ღირსო. თუმცა, ვის რა უყვარს; რაღა ის სოკო გიჭამია და რაღა კალოში გილოკია. უ-უ-უ-უ.

ფერდი აუტანლად მტკივა და აშკარად ვგრძნობ, ჩემს კარიერას რაც მოელის: ხვალ დამდუღრული რომ დამიწყლულდება, საკითხავია, როგორ უნდა მოვირჩინო? ზაფხული რომ იყოს, სოკოლნიკზე შევირბენდი; იქ ძალიან კარგი, სწორედ საამისო ბალახია, ამას გარდა, მუქთად ვჭამდი ძეხვის წანათალებს; მოქალაქეები ქონიან ქაღალდებს ყრიან და ლოკვით გულს ვიჯერებდი. აი, ვიღაც ჯუჯღუნა ბერიკაცი მთვარის შუქზე გაუთავებლად „ძვირფასო აიდას“ რომ არ მღეროდეს და გულს არ აღონებდეს, იქ ყოფნას რა სჯობია. ახლა კი, აბა, სად წახვალ? თქვენთვის უკანალზე წიხლი თუ უთავაზებიათ? უთავაზებიათ. ნეკნებში აგური თუ მოგხვედრიათ? მე საკმაოდ მიგემია. ყველაფერი გამომიცდია, ბედს შეგუებული

ვარ და, თუ ახლა ვტირი, მხოლოდ ფიზიკური ტკივილი და სიცივე მატირებს, იმიტომ რომ სული ჯერ არ ჩამღრძობია.. სული რას არ გაუძლებს.

სხეული დალეწილ-დამსხვრეული მაქვს. ძალიან გამტანჯეს ადამიანებმა. რაც მთავარია, იმ არამზადამ მდუღარე წყალი გადმომასხა, ბალანი გამაყრევინა, ჰოდა, მარცხენა ფერდს ვერაფერი დამიფარავს. ძალზე იოლად შეიძლება, ფილტვების ანთება დამემართოს, ხოლო ფილტვების ანთება თუ დამემართა, მოქალაქენო, შიმშილით სიკვდილი მიწერია. ფილტვების ანთებიანი სადარბაზოში კიბის ქვეშ უნდა ვიწვე, მაგრამ იქ თუ ვიწვები, ჩემ ნაცვლად, უცოლოს ნაცვლად, ნაგვის ყუთში საჭმლის საძებნელად ვინღა ირბენს? ფილტვი გამემსჭვალება, მუცელზე გავხოხდები, ძალა გამომეცლება და რომელიმე სპეცი კეტის დარტყმით სულს გამაფრთხობინებს. ბალთიანი მეეზოვეები კი ფეხებში ხელს მტაცებენ და საზიდარში შემაგდებენ.

პროლეტართა შორის მეეზოვეები ყველაზე ბილწნი არიან, ნაყარნუყარნი, უმდაბლესი კატეგორია. მზარეული სხვადასხვანაირია. მაგალითად, ცხონებულმა ვლასმა, პრეჩისტენკაზე რომ იყო, სიკვდილისაგან რამდენი იხსნა. იმიტომ, რომ ავადმყოფობისას უმთავრესია, რაიმე საკბილო მოიგდო. ბებერი ძაღლები იტყვიან ხოლმე, ვლასი ძვალს რომ გადმოგვიგდებდა, ხშირად ზედ ხორციც ჰქონდა შერჩენილიო. ღმერთმა აცხონოს, კაცური კაცი ის იყო, ნორმალური კვების საბჭოში კი არ მსახურობდა, ბატონის, გრაფ ტოლსტოის მზარეული გახლდათ. ნორმალური კვების სასადილოში რასაც სჩადიან, გონება ვერ წარმოიდგენს. არამზადები აყროლებული დამარილებული ხორცით წვნიანს ამზადებენ, იმათ კი, საწყლებმა, არაფერი იციან, შერბიან, თქვლეფენ, სვლეპენ.

ზოგი მემანქანე ქალი მეცხრე თანრიგით ოთხ თუმან-ნახევარს ღებულობს, თუმცა ეს კი უნდა ითქვას, რომ საყვარელი ფილდეპერსის წინდებს აჩუქებს ხოლმე. მაგრამ იმ ფილდეპერსის გულისთვის რამდენი დამცირება უნდა აიტანოს!

ჰოდა, შეირბენს იქ მემანქანე ქალი, მაშ რას იზამს, ოთხ თუმან-ნახევრის პატრონი „ბარში“ ხომ ვერ ივლის. კინემატოგრაფისთვისაც არა ჰყოფნის, კინემატოგრაფი კი ქალისთვის ცხოვრებაში ერთადერთი ნუგეშია. კანკალებს, იღრიჯება, მაგრამ მაინც სვლეპს. წარმოგიდგენიათ: ორ თავ საჭმელში 40 კაპიკს ახდევინებენ, როცა ორივე თავი ერთად სამი შაურიც არ ღირს, იმიტომ, რომ დანარჩენი 25 კაპიკი მნემ ჩაიჯიბა. იმას კი განა ასეთი კვება სჭირდება? მარჯვენა ფილტვის ზედა ნაწილი

რიგზე ვერა აქვს, ქალური სნეულებაც სჭირს, სამსახურში ფული დაუქვითეს, სასადილოში აყროლებული ხორცი აჭამეს, აგერ ისიც.. თაღქვეშ გამორბის, საყვარლის ნაყიდი წინდები აცვია, ფეხები გასთოშვია, მუცელს ქარი უყინავს, ნიფხავი კი სიფრიფანა აცვია, ცარიელი მაქმანი, საყვარლის თვალების საგყუარა. აბა, ერთი, გაბედოს და ფლანელისა ჩაიცვას, საყვარელი მაშინვე აყვირდება: - სიკოხტავე სულ არა გაქვს! ჩემმა მატრონამ თავი მომაბეზრა, ვეღარ ვიტან ფლანელის ნიფხავს, ახლა ჩემი დრო დადგა. თავმჯდომარე ვარ და რასაც მოვიპარავ, სულ ქალებზე, კიბოს კისერსა და „აბრაუ-დიუსორზე“ უნდა დავხარჯო. რადგან ახალგაზრდობაში საკმარისად ვიმარხულე. ჰოდა, მეყოფა მარხულობა, ხოლო საიქიო არ არსებობს.

მებრალება ეს ქალი, მებრალება! მაგრამ ჩემი თავი უფრო მებრალება. ეგოიზმი არ მალაპარაკებს, არა, ამას იმიტომ ვამბობ, რომ ნამდვილად თანაბარ პირობებში არა ვართ. ის შინ მაინც არის თბილად, მე კი სად წამესვლება? ნაცემ-ნაგვემი, ფერდდამდუღრული, გაუბედურებული სად წავალ? უ-უ-უ-უ-უ!

- მპუ, მპუ, მპუ! „შარიკ“, ჰო, „შარიკ“.. რა გაწკმუვლებს, შე საბრალოვ? ვინ გაგაწვალა? უჰ.

კუდიანმა დედაბერმა, ქარბუქმა, ჭიშკარი მიაჯახუნა, ქალს ცოცხი ყურში გასცხო, კაბა მუხლებამდე აუფრიალა, კრემისფერი წინდები და ცუდად გარეცხილი მაქმანიანი საცვლის ვიწრო ზოლი გამოუჩინა, სიტყვა გააწყვეტინა და ნამქერში გაახვია.

- ღმერთო ჩემო.. რა ამინდია.. უჰ.. მუცელი მტკივა. დამარილებული ხორცის ბრალია, ნამდვილად იმის ბრალია! ეს საშინელება როდის დამთავრდება?

ქალმა თავი ჩაღუნა და ქარბუქს შეუტია, თაღქვემოდან გარეთ გაიჭრა, ქუჩაში კი ქარმა ატრიალა, ატრიალა, ხან აქეთ მიაგდო, ხან იქით, მერე თოვლის ფანტელებში გახვია, დააბზრიალა და გააუჩინარა.

თაღქვემოთ დარჩენილ ძაღლს დასახიჩრებული ფერდი სტანჯავდა; ცივ კედელს აეკრა, სული შეეხუთა და მტკიცედ გადაწყვიტა, არსად წავალ, აქვე თაღქვეშ ჩავიღრძობიო. სასოწარკვეთამ ხელი დარია. გული ისე სტკიოდა, ისე უწუხდა, ისეთ შიშსა და მარტოობას გრძნობდა, რომ წვრილი, ძაღლური ცრემლები თვალებიდან ძიძიბებივით ამოებურცებოდა ხოლმე დ უმალვე უშრებოდა. დასახიჩრებულ ფერდზე გათოშილი ბალანი ბღუჯჰა-ბღუჯად ეკიდა, მათ შორის

კი ნაფუფქი წითელ ლაქებად მოუჩანდა. მზარეულები რა უგუნურნი, გონებაჩლუნგნი, ულმობელნი არიან. „შარიკ!“ - დაუძახა იმ ქალმა. აბა რანაირი „შარიკია“?[1] შარიკი ხომ ჩამრგვალებულ-ჩასუქებული და სულელია, შვრიის ფაფას თქვლეფს, წარჩინებულთა შთამომავალია, ეს კი ბანჯგვლიანი, აწონილი, გაბურძგნული, ფერდდაფუფქული, მაწანწალა, უსახლკაროსა. თუმცა, გულკეთილად ნათქვამზეც მადლობას მოვახსენებთ.

ქუჩის გადაღმა გაჩირაღდნებული მაღაზიის კარი გაჯახუნდა და იქიდან მოქალაქე გამოვიდა. სწორედაც - მოქალაქე და არა ამხანაგი, უფრო სწორად კი - ბატონი. მოახლოვდა - ახლა კი აშკარაა, რომ ბატონია. არ გეგონოთ, პალტოს გამო დავასკვენი. რა სისულელეა! პალტო ახლა ბევრ პროლეტარსაც აცვია. რა თქმა უნდა, ასეთი საყელოიანი არა, რა სათქმელია, მაგრამ შორიდან შეიძლება შეგეშალოს. აი, თვალების მიხედვით კი არც ახლოდან შეგეშლება და არც შორიდან. თვალებისნაირი ქვეყნად არაფერია, ბარომეტრივითაა. შიგ ყველაფერი ჩანს - სული ერთიანად გამოცარიელებული ვის აქვს, ტყუილ-უბრალოდ ნეკნში ჭვინტს ვინ ამოგკრავს, ან თავადაც ყველაფრისა ვის ეშინია. აი, უგვანო ლაქიას რომ ჩაასობ კბილს კოჭში, სწორედ ეგ არის სასიამოვნო. თუ გეშინია, ახია შენზე, მაშ ღირსიცა ყოფილხარ. ღრ-რ-რ. აუ-აუ.

ბატონმა ქუჩა თავდაჯერებულად გადმოსჭრა, ქარბუქის სვეტი გაარღვია და თაღქვეშ შევიდა. ჰო, ჰო, ამას ზედვე ეტყობა, აყროლებული, დამარილებული ხორცით მუცელს არ ამოიყორავს. თუ სადმე მაინც შეაპარეს, ერთ ალიაქოთს ატეხს, გაზეთში დაწერს: მე, ფილიპ ფილიპოვიჩს, ასე და ასე გამიმასპინძლდნენო!

აი, თანდათან მოახლოვდა. ეს მაძღრისად ჭამს და არ იპარავს, წიხლს არ ამოგკრავს, მაგრამ თვითონაც არავისი ეშინია. იმიტომ არ ეშინია, რომ მუდამ მაძღარია, გონებრივად მომუშავე ბატონია, წამახული კულტურული წვერი და ჭაღარა, ფუმფულა ულვაშები აქვს, ყოჩაღ ფრანგ რაინდებს რომ ჰქონდათ, ისეთი, მაგრამ ქარს მისგან საძაგელი სუნი მოაქვს - საავადმყოფოსი. აგრეთვე სიგარისაც.

ნეტა ვიცოდე, ცენტრალური მეურნეობის კოოპერატივში რა ჯანდაბა უნდოდა? უკვე სულ ახლოსაა.. ნეტა, აქ რას დაეძებდა? ამ გამოფხეკილ მაღაზიაში რა უნდა ეყიდა? მდიდრული მაღაზიების გზა აერია? ეს რა არის? ძეხვი. ბატონო, რომ

[1] შარიკი(რუს.) - ბურთულა. უთარგმნელი დავტოვეთ, რადგან შემდეგ ამ სიტყვისაგან არის ნაწარმოები გვარი - შარიკოვი.

იცოდეთ მაგ ძეხვს რისგან ამზადებენ, მაღაზიას ახლო არ გაეკარებოდით. მე მომეცით.

ძაღლმა მთელი ძალა მოიკრიბა, რაც კი დარჩენოდა, და თაღქვემოდან ტროტუარისკენ გაშმაგებული გახოხდა. ქარბუქმა თავზე თითქოს თოფი დააქუხაო, ნაჭრის პლაკატი ააფრიალა, ზედ უზარმაზარი ასოებით რომ ეწერა: „შესაძლოა თუ არა გაახალგაზრდავება?“

ნამდვილად შესაძლოა. მე სუნმა გამაახალგაზრდავა, წელი ამათრევინა, ორი დღის ნაშიმშილევი კუჭი ამიწვა, ნივრითა და პილპილით შეზავებული, დაკეპილი ცხენის ხორცის სამოთხისებურმა სუნმა საავადმყოფოს სუნი დამავიწყა. ვგრძნობ, ვიცი - ქურქის მარჯვენა ჯიბეში ძეხვი უდევს. თავს დამადგა. ოჰ, ჩემო მბრძანებელო! აბა, შემომხედე. სულსა ვღაფავ; რა ვქნათ, საზიზღარმა ბედმა ასეთი მონური სული გვარგუნა!

მუცელზე გველივით გახოხდა, თან ცრემლად იღვრებოდა. აბა, დახედეთ მზარეულის ნახელავს. თქვენ ხომ არაფერს გამოიმეტებთ. ოჰ, მდიდრებს ძალიან კარგად ვიცნობ! ისე კი რაში გჭირდებათ? აყროლებული ცხენის ხორცი რად გინდათ? მოსსოფლმრეწვის გარდა ვერსად ნახავთ ისეთ ადგილს, სადაც ამგვარ სანამლავს შემოგთავაზებენ. დღეს თუ ისაუზმეთ, მამაკაცის სასქესო ჯირკვლების წყალობით მთელ მსოფლიოში სახელგანთქმულო კაცო? უ-უ-უ-უ.. ამქვეყნად რაები ხდება? როგორც ჩანს, სიკვდილი ჯერ ნაადრევია, ხოლო სასოწარკვეთილება ჭეშმარიტად ცოდვაა. სხვა გზა არა მაქვს, ხელები უნდა ავულოკო.

უცნაური ბატონი ჩემსკენ დაიხარა, თვალთა ოქროს რკალები გააელვა და მარჯვენა ჯიბიდან თეთრი, გრძელი შეკრულა ამოიღო. ყავისფერი ხელთათმანები არ გაუხდია, შეკრულას ქაღალდი ისე შემოაცალა, ქარბუქმა უმალვე რომ გაიტაცა, „განსაკუთრებულ კრაკოვურ“ ძეხვს ცალი მხარე მოაგლიჯა და ნაგლეჯი ძაღლს მიუგდო. ოჰ, უანგარო კაცო! უ-უ-უ!

- ფიტ-ფიტ, - დაუსტვინა ბატონმა და მკაცრი ხმით დაუმატა: - ჭამე! შარიკ, შარიკ!

ისევ - შარიკა! მონათლეს რაღა. თუმცა, თქვენ ისე მომეპყარით, შეგიძლიათ, რასაც ინებებთ, ის დამიძახოთ.

ძაღლმა კრაკოვურის კანი თვალის დახამხამებაში გაგლიჯა, პირში თქლაფუნით შეიგდო და უმალ გადასანსლა, თანაც თვალები აუცრემლდა, იმიტომ რომ სიხარბისგან კინაღამ კანაფიც მიაყოლა და ამის გამო ძეხვი და თოვლი გულზე

დაადგა. ხელს კიდევ და კიდევ გილოკავთ. შარვალზე გკოცნით, მწყალობელო!

- ჯერ ეს იკმარე.. - ბატონი ისე ნაწყვეტ-ნაწყვეტ ლაპარაკობდა, თითქოს ბრძანებას იძლევაო. იგი შარიკასკენ დაიხარა, თვალებში გამომცდელად ჩააცქერდა და მოულოდნელად ხელთათმანიანი ხელი მუცელზე ინტიმურად, ალერსიანად ჩამოუსვა.

- ო-ჰო, - მრავლისმეტყველად ჩაილაპარაკა მან, საყელური არა გქონია, ძალიანაც კარგი,
სწორედ შენ მჭირდები. აბა, გამომყევი. - მერე თითები აატკაცუნა. - ფიტ-ფიტ!

გამოგყვეთ? თუნდაც ქვეყნის კიდემდე გამოგყვებით. თუ გინდათ, ფეტრის ფეხსაცმელი დრუნჩში მირტყით, ხმასაც არ ამოვიღებ.

მთელი პრეჩისტენკა ფარნებით იყო გაჩირაღდნებული. შარიკას ფერდი აუტანლად სტკიოდა, მაგრამ ტკივილი დროდადრო ავიწყდებოდა, რადგან მხოლოდ იმის დარდი ჰქონდა, იმ ორომტრიალში ქურქიანი, დიდებული მოჩვენება თვალთაგან არ დაჰკარგოდა. ცდილობდა, მის მიმართ სიყვარული და მოთმინება რაიმეთი გამოეხატა. პრეჩისტენკაზე როცა მიდიოდნენ, სანამ ობუხოვის შესახვევს მიაღწევდნენ, ეს შვიდჯერ მაინც გამოხატა. ბოტზე აკოცა, მკვდარ შესახვევთან გზის გასაკაფავად ისე ველურად შეჰყმუვლა, ვიღაც შეშინებული ქალი ტუმბოზე დაჯდა, ორჯერაც თავის შესაცოდებლად დაინკმუვლა.

რომელიღაც არამზადა, ვითომდა ციმბირელი მაწანწალა კატა საწვიმარი მილის უკანიდან გამოძვრა და თუმცა ქარბუქი მძვინვარებდა, ძეხვის სუნი მაინც იკრა. შარიკას ელდა ეცა, ამ უცნაურმა მდიდარმა კაცმა თაღქვემოდან მე, დაჭრილი ძაღლი თუ გამომიყვანა, ვაითუ ეს ქურდბაცაცაც წამოიყვანოს, მაშინ ხომ მოსსოფლმრეწვის ნაწარმში შემეცილებაო. ამიტომ კატას კბილები ისე გაუკრაჭუნა, რომ ის გახვრეტილი შლანგივით აქშუტუნდა და მილზე მეორე სართულამდე აცოცდა.

ღ-რ-რ-რ.. აუ! მოუსვი აქედან! ვერ მოგართვეს მოსსოფლმრეწვი, შე პრეჩისტენკის მაწანწალავ და არამზადავ!

ბატონმა ძაღლს ერთგულება დაუფასა და როცა სახანძრო რაზმის ფანჯარას გაუსწორდნენ, საიდანაც ვალტორნის სასიამოვნო ბუბუნი მოისმოდა, მეორე, მომცრო, ხუთი მისხლისოდენა ნაგლეჯით დააჯილდოვა.

რა უცნაური ვინმეა. უნდა, რომ მიმიტყუოს. თავს რაზე იწუხებს! მე თვითონაც არსად წავალ. გავყვები, სადაც მიბრძანებს.

- ფიტ-ფიტ-ფიტ! აქეთ!

ობუხოვზე? ბატონი ბრძანდებით. ამ შესახვევს ძალიან კარგად ვიცნობთ.

- ფიტ-ფიტ!

აქეთ? სიამოვ.. ოჰ, არა, რას ბრძანებთ. არა. მანდ შვეიცარია. ამაზე უარესი კი ამქვეყნად არაფერია. შვეიცარი მეეზოვეზე უფრო სახიფათოა, საძულველზე საძულველია, კატაზე უფრო საზიზღარი, ბუზმენტებიანი მტარვალი.

- ნუ გეშინია, შემოდი.

- სალამი, ფილიპ ფილიპოვიჩ.

- სალამი, ფიოდორ.

აი, კაციც ეს ყოფილა. ღმერთო ჩემო, ეს ვინ შემახვედრა ჩემმა ძაღლურმა იღბალმა. რა კაცია ასეთი, შვეიცარის თვალწინ ძაღლს ქუჩიდან საბინაო ამხანაგობის სახლში რომ შეიყვანს? ერთი ამ არამზადას უყურეთ - არც ხმას იღებს და არც ინძრევა; თვალები თუმცა დაბინდული აქვს, მაგრამ მაინც გულგრილად დგას ოქროსსირმიანი ქუდით თავმორთული. თითქოსდა ასეც უნდა იყოს. პატივისცემით ეპყრობა, ბატონებო, როგორი პატივისცემით! მაშ მეც იმასთან ვარ და იმას მივყვები. რაო, გაგაშეშეს? იგემე! უჰ, ერთი დამაკბენინა, პროლეტარულ, კოჟრებიან ფეხში კბილი გამაკვრევინა. ყველაფრის ჯავრი ამომაყრევინა, რაც შენისთანებისგან დამცირება მიგემია. ჯაგრისით ჩემთვის დრუნჩი რამდენჯერ მიგიჩეჩქვია, ჰა?

- წამო, წამო!

გასაგებია, გასაგებია, თავს ნუ იწუხებთ. სადაც წახვალთ, იქ გამოგყვებით. თქვენ ოღონდ გზა მაჩვენეთ და არ ჩამოგრჩებით, თუმცა ფერდი ძალიან მაწუხებს.
- ფიოდორ, წერილები არ მომსვლია? - ჩასძახა ბატონმა კიბიდან.

ქვემოდან მოწიწებით მოისმა: - არა, ფილიპ ფილიპოვიჩ! (მერე ინტიმურად ხმადაბლა დაადევნა), - მესამე ბინაში საბინაო ამხანაგობის ხალხი შეასახლეს.

ძაღლის ზვიადი მწყალობელი კიბის საფეხურზე მკვეთრად შეტრიალდა,

მოაჯირზე გადაიხარა და შეშფოთებით ჩაეკითხა: - რაო?

თვალები მოუმრგვალდა და ულვაშები ყალყზე დაუდგა.

ქვემოთ მდგარმა შვეიცარმა თავი მაღლა აწია, ხელისგული პირზე მიიფარა და დაუდასტურა: - დიახ, ერთბაშად ოთხნი.

- ღმერთო ჩემო, წარმომიდგენია, ბინაში რა ამბავი იქნება. რაო, ბინის პატრონები რას ამბობენ?

- არაფერს.

- ფიოდორ პავლოვიჩი რას შვრება?

- შირმებისა და აგურის მოსატანად წავიდა, ბინა უნდა გადატიხრონ.

- ეშმაკმა უწყის, რა ხდება!

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, თქვენი ბინის გარდა ყველა ბინაში შეასახლებენ. ახლა კრება ჩატარდა. დადგენილება გამოიტანეს. ახალი ამხანაგობა აირჩიეს, ძველი კი გააპანღურეს.

- ეს რა ამბავია. ოჰ-ოჰ-ოჰ.. ფიტ-ფიტ.

მოვდივარ, მოვჩანჩალებ. ხომ ხედავ, ფერდი რომ მაწუხებს, ნება მიბოძეთ, ჩექმა აგილოკოთ.

შვეიცარის სირმიანი ქუდი ქვემოთ გაუჩინარდა. მარმარილოს ბაქანზე ძაღლმა მილებიდან მონადენი სითბო იგრძნო; ერთხელაც შეტრიალდნენ და ბელეტაჟზე აღმოჩნდნენ.

თავი II

წერა-კითხვის სწავლა აუცილებელი სულაც არ არის, როცა ხორცის სუნი ისედაც ერთ ვერსზე გცემს. მაგრამ თუ მოსკოვში ცხოვრობთ და ცოტა ჭკუა მაინც გაქვთ, წერა-კითხვას ძალაუნებურად, თანაც ყოველგვარი კურსების გარეშე ისწავლით. ორმოცი ათასი მოსკოველი ძაღლიდან თითო-ოროლა მთლად გამოტვინებულს თუ ნახავთ, ცალკეული ასოებიდან „ძეხვის“ შედგენა რომ ვერ შეძლოს.

შარიკამ სწავლა ფერებით დაიწყო. ოთხი თვისა შეიქნა თუ არა, მთელ მოსკოვში

ცისფერ- მწვანე ფირნიშები გამოჰკიდეს, რომელზედაც ეწერა „М. С. П. О. ხორცით ვაჭრობა“. ვიმეორებთ, ეს სულაც არ იყო საჭირო, რადგან ხორცის სუნს ისედაც იგრძნობ. ერთხელ მარცხიც მოუვიდა: თვალმახარა ცისფერმა ფირნიშმა მიიტყუა, ყნოსვა კი მოტორიდან გამონაბოლქვი ბენზინის კვამლით დახშული ჰქონდა და ხორცის სავაჭროს ნაცვლად მიასნიცკაიას ქუჩაზე ელექტრომონყობილობათა მაღაზიაში შეეღეტა, ძმებს - გოლუბიზნერებს რომ ეკუთვნოდა. იქ ძმებისგან გვარიანად იწვნია იზოლირებული მავთულის გემო, რასთანაც მეეტლის მათრახი მონაგონია. ეს მნიშვნელოვანი მომენტი შარიკას განათლების დასაწყისად უნდა მივიჩნიოთ. მან იქვე, ტროტუარზევე დაასკვნა, რომ „ცისფერი“ ყოველთვის „ხორცის“ მაუწყებელი არ გახლავთ, სიმწრისაგან აწკმუვლებულმა კუდი უკანა ფეხებშუა ამოიძუა და გაიხსენა, რომ ხორცის მაღაზიების ყველა ფირნიშზე პირველი ადგილი მარხილის მსგავს, გაფარჩხულ ოქროსფერ ან მონითალო ნიშანს ეკავა.

მერე უფრო გაუადვილდა. „ა“ დაისწავლა სიტყვიდან „Главрыба“, მოხოვოიას კუთხეში რომ მოჩანდა, მერე დაიხსომა „ბ“ - ფირნიშის ბოლოდან შერბენა უფრო ეხერხებოდა, იმიტომ, რომ დასაწყისისაკენ მილიციელი იდგა.

შორენკეცების კვადრატები, რითაც მოსკოვში სახლის კუთხეები იყო მოპირკეთებული, უსათუოდ „ყველს“ ნიშნავდა. სამოვარის შავი ონკანი, რითაც სიტყვა იწყებოდა, უეჭველად აღნიშნავდა ყოფილ მეპატრონე ჩიჩკინს, მთებად დამდგარ წითელ ჰოლანდიურ ყველს, ძაღლების მოძულე გულღრძო ნოქრებს, იატაკზე გაშლილი ნახერხს და საძაგელ, მქისე ბაქშტაინს.[2]

თუ გარმონს უკრავდნენ, რაც „ძვირფას აიდას“ ცოტათი მაინც სჯობდა, და სოსისების სუნი იდგა, თეთრ პლაკატზე გამოსახული პირველი ასოებიდან ძალზე მარჯვედ ერთიანდებოდა და წარმოიქმნებოდა სიტყვა „უწმან“, რაც შემდეგს ნიშნავდა: „უწმანური სიტყვები არ წარმოთქვათ და ხურდა მოითხოვეთ“. აქ ზოგჯერ ჩხუბი ატყდებოდა ხოლმე, ხალხს, თუმცა იშვიათად, ცხვირ-პირში მუშტებს უბათქუნებდნენ. ხოლო ძაღლებს ერთთავად ხელსახოცსა და ჩექმას სთავაზობდნენ.

თუ ფანჯრებში დაძველებული ლორი ეკიდა და მანდარინები ეწყო.. გაუ-გაუ.. გა.. სტრონომია. თუ მუქი ბოთლები, შიგ ცუდი სითხე რომ ასხია.. ღვი-ი-ი-ნო..

[2] ბაქშტაინი - ერთგვარი ყველი.

ღვინო.. ყოფილი ძმები ელისეევები.

უცხო კაცმა ძაღლი ბელეტაჟზე თავისი მდიდრული ბინის კართან მიიყვანა და დარეკა. ძაღლმა მაშინვე მაღლა აიხედა და ფართო კარის გვერდით, შიგ ვარდისფერი დატალღული მინა რომ იყო ჩასმული, დიდი შავი დაფა დაინახა, ზედ ოქროსფერი ასოები რომ იყო გამოსახული. პირველი სამი ასო უმალვე შეაერთა: „პ-რ-ო-პრო“, მაგრამ ამ ასოებს თავგასიებული რაღაც მოჰყვებოდა, და ვინ იცის, რას აღნიშნავდა.

„ნუთუ პროლეტარია“? - გაიფიქრა გაოცებულმა შარიკამ.. „ეს შეუძლებელია“. მან ცხვირი მაღლა ასწია, ქურქი ერთხელაც დაყნოსა და გულდაჯერებულმა გაიფიქრა: „არა, აქ პროლეტარის სუნი არ დგას. რაღაც ბრძნული სიტყვაა, ღმერთმა უწყის, რას ნიშნავს.“

ვარდისფერი მინის მიღმა მოულოდნელად მხიარულმა შუქმა იფეთქა და შავი დაფა უფრო ჩაამუქა. კარი სრულიად უხმოდ გაიღო და თეთრწინსაფრიანი, მაქმანისთავსაბურავიანი ახალგაზრდა ქალი ძაღლისა და მისი ბატონის წინ აღიმართა. ძაღლმა იგრძნო, რომ ღვთიური სითბო შემოეგზნო, ხოლო ქალის კაბამ შროშანის სურნელება შემოაფრქვია.

„ოჰო, აი ეს კი კარგი რამეა“, - გაიფიქრა ძაღლმა.

- ბატონო შარიკ, მობრძანდით, - ირონიულად შეიპატიჟა ბატონმა და შარიკა მორიდებით, კუდის ქიცინით შებრძანდა.

მდიდრული წინკარი უამრავი საგნით იყო გადაჭედილი. ძაღლი გააოცა იატაკამდე დაშვებულმა სარკემ, სადაც უმალ აირეკლა მეორე გაქუცულ-გაბურძგნული შარიკა. ზემოთ მოჩანდა ირმის შემზარავი რქები, კედელთან ურიცხვი ქურქი და კალოში, ხოლო ჭერთან ოპალის ტიტა, ელექტროშუქს რომ აფრქვევდა.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, ასეთი ბეჩავი სად ნახეთ? - ღიმილით ეუბნებოდა ქალი ბატონს, თან მძიმე ქუდის გახდაში ეხმარებოდა. შავმურა მელიის ბეწვი მოლურჯო ნაპერწკლებს აფრქვევდა. - ღმერთო ჩემო! ქეციანია!

- რა სისულელეს ამბობ? ქეცს სად ხედავ? - მკაცრად, ნაწყვეტ-ნაწყვეტად ეკითხებოდა ბატონი.

მან ქურქი გაიხადა; ახლა ინგლისური შავი მაუდის კოსტიუმი ეცვა და მუცელზე

ოქროს მკრთალი ძეწკვი მხიარულად უელავდა.

- მოიცა, ნუ ტრიალებ, ფიტ. ნუ ტრიალებ, სულელო. ჰმ! ეს ქეცი არ არის.. გაჩერდი, შე ურჯულო.. ჰმ! ჰო-ო, დამწვარია. ასე რომელმა არამზადამ დაგმდუღრა? ჰა? გაჩერდი- მეთქი!

„მზარეულმა, კატორღელმა მზარეულმა!“ - საწყალობელად შეხედა ბატონს ძაღლმა და ოდნავ წამოიყმუვლა.

- ზინა, ახლავე გასასინჯ ოთახში შეიყვანე! - უბრძანა ქალს ბატონმა, - მე კი ხალათი მომიტანე.

ქალმა დაუსტვინა, ხელები აატკაცუნა. ძაღლი ცოტა კი შეყოყმანდა, მაგრამ მერე უკან გაჰყვა. ორივენი, ქალიცა და ძაღლიც, მქრქალი შუქით განათებულ ვიწრო დერეფანში მოხვდნენ, ერთი გალაქული კარი უკან მოიტოვეს, დერეფანს ბოლოში მოექცნენ, მერე მარცხნივ ბნელ საკანში შევიდნენ, რომელიც ძაღლს უმალვე არ მოეწონა, რადგან იქ ავის მომასწავებელი სუნი იდგა. წყვდიადმა გაიტკაცუნა და თვალისმომჭრელ დღედ გადაიქცა, თანაც ყოველი მხრიდან ყოველივე ელავდა, ბრწყინავდა და ქათქათებდა.

„არა, არა.. -გულში დაიყმუვლა ძაღლმა, - ნურას უკაცრავად, არ დაგმორჩილდებით! გასაგებია. ჯანდაბას წასულხართ თქვენი ძეხვიანად. ეტყობა, ძაღლების ლაზარეთში შემიტყუეს. ახლა სასაქმებელ ზეთს დამალევინებენ და მთელ ფერდს დანებით დამისერავენ, ზედ კი თითის მიკარებაც არ შეიძლება!“

- ე-ე, საით მიიწევ?! - შეჰყვირა იმან, ვისაც ზინას ეძახდნენ.

ძაღლი თავის დაღწევას შეეცადა, ზამბარასავით შეიკუმშა და კარს ჯანსაღი ფერდით ისე მიეჯახა, ბინაში ყველაფერი აზრიალდა. მერე უკან გადახტა, შოლტით დაბზრიალებული ჩიკორივით ერთ ადგილას დატრიალდა და თეთრი ვედრო გადააყირავა, საიდანაც ბამბის გუნდები გადმოცვივდა და იატაკზე მიმოიფანტა. ტრიალისას მის ირგვლივ აქანავდა კედელზე მიდგმული ელვარე ინსტრუმენტებით სავსე კარადები, ათამაშდა თეთრი წინსაფარი და ქალის შეშლილი სახე.

- სად გარბიხარ, შე გადარეულო?.. - გამწარებით ყვიროდა ზინა, - უჰ, შე წყეულო!

„სათადარიგო კიბე სად ექნებათ?. .“ - ფიქრობდა ძაღლი. იგი გაექანა,

მოიკრუნჩხა და მინას ალალბედზე მიაწყდა იმ იმედით, მეორე კარი ეს იქნებაო. მინა გრიალ ბზრიალით ჩამოიფშვნა, მოწითალო, საზიზღარი სითხით სავსე მუცელგაბერილი ქილა თაროდან გადმოხტა, სითხემ იატაკი უმალ დაფარა და იქაურობა აამყრალა. ნამდვილი კარი გაიღო.

- გაჩერდი, შე მხეცო, - ყვიროდა ხალათის ცალ სახელოში ხელგაყრილი ბატონი და ძაღლს ფეხებზე ეჯაჯგურებოდა. - ზინა, ქეჩოში ჩაეჭიდე ამ არამზადას!

- ღმერ.. ღმერთო ჩემო, ეს რა ძაღლია!

კარი უფრო ფართოდ გაიღო და კიდევ ერთი მამრობითი სქესის ხალათიანი პიროვნება შემოვიდა, მინის ნამსხვრევებზე ხრაშახრუშით გადაირბინა და ძაღლს კი არა, კარადას ეცა, გამოაღო და ოთახი ტკბილი, გულისამრევი სუნით გაავსო, მერე ძაღლს ზემოდან მუცლით გადაემხო და ზედ დააწვა. ძაღლი ფეხსაცმლის ზონრებს ზემოთ წაეტანა და წვივში კბილები გულიანად ჩაასო. კაცმა შეჰყვირა, მაგრამ არ დაბნეულა. გულისამრევმა სითხემ ძაღლს სული შეუგუბა, თავბრუ დაახვია, მერე ფეხები მოუდუნა, კისერი მოაღრეცინა და საითკენაც გვერდულად გააქანა.

„გმადლობთ, ყველაფერი ასე დასრულდა, - გაიფიქრა ოცნებამორეულმა ძაღლმა და პირდაპირ წვეტიან მინებზე გაიშხლართა: - მშვიდობით, მოსკოვო! ვეღარასოდეს ვიხილავ ჩიჩკინს, პროლეტარებსა და კრაკოვურ ძეხვს. ძაღლური ჭირთათმენის საფასურად სამოთხეში მივდივარ. ძმებო, მტარვალებო, რა დაგიშავეთ, ამ დღეში რომ ჩამაგდეთ?“

ძაღლმა ფეხები ერთიც გაჭიმა და სული გააცხო.

*

როცა მკვდრეთით აღსდგა, თავი ცოტათი უბრუოდა და გულისრევას ოდნავ გრძნობდა, ფერდი კი თითქოს აღარ ჰქონდა, ტკბილად გაყუჩებოდა. ძაღლმა მარჯვენა მიბნედილი თვალი გამოახილა, განზე გაიხედა და დაინახა, რომ ფერდი და მუცელი მჭიდროდ ჰქონდა დაბანდული. „მაინც თავისი მიქნეს ამ ძაღლის ნაშობებმა, - გაიფიქრა ბუნდოვნად,
- თუმცა კი იმარჯვეს, რაც მართალია, მართალია.“

-„სევილიიდან გრენადამდე.. სადაც ბინდბუნდს არ კვეთს შუქი“[3][3] - აბნეულად, მცდარად ჩაიმღერა ვიღაცამ.

გაოცებულმა ძაღლმა ორივე თვალი მთლიანად გაახილა და თეთრ ტაბურეტზე კაცის ფეხი დაინახა. კაცს შარვალი და საცვალი აეკაპიწებინა, შიშველი, ყვითელი წვივი შემხმარი სისხლითა და იოდით ჰქონდა მოსვრილი.

„ფარისევლები! - გაიფიქრა ძაღლმა, - ეტყობა, ამას ვუკბინე. ჩემი ნამოქმედარია. ახლა მიმტყეპავენ!“

- „სერენადის ხმა გაისმის და მახვილთა ჩახაჩუხი!.. .“ შე მაწანწალავ, ექიმს რატომ უკბინე? ჰა? მინა რატომ ჩაამსხვრიე? ჰა?

- უ-უ-უ-უ, - შესაბრალისად წაიწკმუვლა ძაღლმა.

- კარგი, კარგი, გონს ხომ მოხვედი, ახლა იწექი, რეგვენო.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, ასეთი ნერვიული ძაღლის შემოტყეება როგორ მოახერხეთ? - გაისმა მამაკაცის სასიამოვნო ხმა და ტრიკოტაჟის საცვლის ტოტი დაბლა დაეშვა. თამბაქოს სუნი დატრიალდა და კარადაში შუშები აწკარუნდა.

- მოფერებით, ცოცხალ არსებასთან მოპყრობით ერთადერთი საშუალებით. ტერორით ცხოველთან ვერაფერს გახდებით, განვითარების რა საფეხურზეც არ უნდა იდგეს. ამას ვამტკიცებდი, ვამტკიცებ და მომავალშიც დავამტკიცებ. ტყუილად ჰგონიათ, რომ ტერორით რამეს გახდებიან. ვერა, ვერა, ვერაფერს გახდებიან, როგორიც არ უნდა იყოს ტერორი, - გინდ თეთრი, გინდ წითელი და გინდაც ყავისფერი! ტერორი ნერვული სისტემის სრულ პარალიზებას იწვევს. ზინა! ამ არამზადას მანეთისა და ორმოცი კაპიკის კრაკოვული ძეხვი ვუყიდე. გეთაყვა, აჭამე, გულისრევა როცა გაუვლის.

ცოცხმა მინის ნამსხვრევები ააწკარუნა და ქალის ხმა კეკლუცად გაისმა: - კრაკოვული! ღმერთო ჩემო, საყასბოში აბაზის ჩამონაჭრები ვერ უყიდეთ? კრაკოვულ ძეხვს მეც კარგად მივირთმევ.

- აბა გაბედე. მე შენ გიჩვენებ მირთმევას. ამით ადამიანს კუჭი მოეწამლება. ზრდადასრულებული ქალიშვილი ხარ, ბავშვივით კი იქცევი, ყველანაირი

[3] აქ და შემდეგ პ. ჩაიკოვსკის რომანსი ა. ტოლსტოის სიტყვებზე პოემა „დონ ჟუანიდან“.

სისაძაგლე შეგიძლია პირში იკრა. არ გაბედო-მეთქი! გაფრთხილებ: არც მე და არც ექიმი ბორმენტალი არ მოგხედავთ, როცა მუცლის გვრემა დაგემართება.. „ყველას, ვინც კი გეტყვის, რომ აქ ვინმე შეგედრება..“

ზარის რბილი წკარუნი მთელ ბინას ხშირ-ხშირად ეფინებოდა, ხოლო შორს, წინკარში დროდადრო ლაპარაკი გაისმოდა. ტელეფონი წკრიალებდა, ზინა გაქრა.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა პაპიროსის ნამწვი ვედროში ჩააგდო, ხალათის ღილები შეიბნია, კედელზე ჩამოკიდებული სარკის წინ ფუმფულა ულვაშები გაისწორა და ძაღლს დაუძახა: - ფიტ-ფიტ. ჰო, არაფერი გიშავს, არაფერი გიშავს. აბა, პაციენტების მისაღებად წავიდეთ.

ძაღლი მოდუნებულ ფეხებზე წამოიმართა, შეტორტმანდა და აკანკალდა, მაგრამ მალე გაიმართა და ფილიპ ფილიპოვიჩის ხალათის გაფრიალებულ კალთას კვალდაკვალ გაედევნა. ძაღლმა დერეფანი ისევ გაიარა, მაგრამ ახლა იქაურობა ზემოდან როზეტის ჩახჩახა შუქით იყო განათებული. გალაქული კარი გაიღო და იგი ფილიპ ფილიპოვიჩთან ერთად კაბინეტში შევიდა. კაბინეტის მოწყობილობამ თვალი მოსჭრა, უპირველეს ყოვლისა, იმიტომ რომ ერთიანად შუქი აკაშკაშებდა: შუქი ენთო ნაძერწ ჭერზე, მაგიდაზე, კედელზე, შუქი აციმციმებდა კარადების მინებს. შუქში ლივლივებდა უამრავი ნივთი, რომელთაგან ძაღლს ყველაზე უფრო თვალი მოსტაცა კედელზე მიმაგრებულ ნუჟრზე მდგარმა ბუმ.

- დაწექი, - უბრძანა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

მოპირისპირე მხარეს ჩუქურთმიანი კარი გაიღო და იქიდან ის - დაკბენილი გამოვიდა, ახლა, ჩახჩახა შუქზე ძალიან ლამაზი, ახალგაზრდა, წვერწვეტა კაცი რომ გამოდგა. მან

ფილიპ ფილიპოვიჩს ქაღალდის ფურცელი მიაწოდა და უთხრა: - ისევ ის არის..

იგი უმალვე გაუჩინარდა, ხოლო ფილიპ ფილიპოვიჩმა ხალათის კალთები გაშალა, უზარმაზარ საწერ მაგიდას მიუჯდა და ძალიან მედიდური და წარმოსადეგი შეიქნა.

„არა, ეს ლაზარეთი არ არის, სადღაც სხვაგან მოვხვდი, - გაიფიქრა გულაფორიაქებულმა ძაღლმა და ტყავგადაკრულ მძიმე დივნის წინ დაფენილ ჭრელ ნოხზე გაწვა, - ამ ბუს ამბავს კი გამოვარკვევთ..“

კარი რბილად გაიღო და ვიღაც კაცი შემოვიდა. მისმა გარეგნობამ ძაღლი ისე გააოცა, რომ დაიწკმუვლა, ოღონდ ძალზე გაუბედავად..

- ჩუმად! ოჰ-ოჰ, ჩემო კარგო, თქვენი ცნობა შეუძლებელია.

შემოსულმა ფილიპ ფილიპოვიჩს თავი ძალზე მოწიწებით, თავმდაბლად დაუკრა.

- ხი-ხი! პროფესორო, თქვენ ჯადოქარი და სასწაულმოქმედი ხართ, - თქვა მან დარცხვენით.

- შარვალი გაიხადეთ, გეთაყვე, - უბრძანა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და წამოდგა.

„ღმერთო დიდებულო, - გაიფიქრა ძაღლმა, - რა უცნაური ვინმეა!“

უცნაურს თავზე მთლად მწვანე თმა ჰქონდა, კეფაზე ჟანგისფერ-თამბაქოსფერი რომ დაჰკრავდა, სახე ნაოჭებით დაღაროდა, მაგრამ ჩვილი ბავშვივით ვარდისფრად უბრწყინავდა. მარცხენა ფეხს ვერ ხრიდა და ნოხზე მიათრევდა, სამაგიეროდ, მარჯვენა ფეხით ისე მოხტოდა, ბავშვებმა ასკინკილის თამაშისას რომ იციან. საუცხოო პიჯაკის ბორტზე პატიოსანი თვალი დაეკოსებინა.

ძაღლი ისეთმა ცნობისმოყვარეობამ შეიპყრო, გულისრევაც კი გადაავიწყდა.

- ტიაუ, ტიაუ.. - წკმუოდა ოდნავ.

- გაჩუმდი! ჩემო კარგო, როგორ გძინავთ?

- ხე-ხე. პროფესორო, მარტონი ვართ? ეს ენით აუწერელია, - დარცხვენით თქვა სტუმარმა.
- პაროლ დ’ონნერ[4] - ოცდახუთი წელია, ასეთი რამ არ განმიცდია, - სუბიექტი შარვლის ღილებს მისწვდა, - პროფესორო, თუ დამიჯერებთ, ყოველღამ შიშველი ქალიშვილები გუნდ-გუნდად მეზმანებიან. ნამდვილად მოჯადოებული ვარ. თქვენ გრძნეული ხართ.

- ჰმ, - ჩაიბუზღუნა შეფიქრიანებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, როცა სტუმარს თვალის გუგებს უსინჯავდა.

სტუმარმა ღილები, როგორც იქნა, დაიმორჩილა, ზოლიანი შარვალი გაიხადა და გასაოცარი საცვალი გამოაჩინა, ზედ აბრეშუმის ძაფით შავი კატები რომ იყო

[4] პაროლ დ’ონერ (ფრ) - პატიოსანი სიტყვა.

ამოქარგული და სუნამოს სუნი უდიოდა.

ძაღლმა კატების დანახვა ვერ აიტანა და ისე დაიღრინა, რომ სუბიექტი შეხტა.

- ვაი!

- იცოდე, მიგტყეპავ! ნუ გეშინიათ, არ იკბინება.

„მე არ ვიკბინები?“ - გაუკვირდა ძაღლს.

სტუმარს ჯიბიდან პატარა კონვერტი ამოუვარდა და ნოხზე დაეცა. ზედ თმაგაშლილი ლამაზი ქალი იყო გამოსახული. სუბიექტი შეხტა, დაიხარა, კონვერტი აიღო და სახე ერთიანად აელენწა.

- ოღონდ იცოდეთ, - გამაფრთხილებლად უთხრა მას შუბლშეკრულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და თითი მუქარით დაუქნია, - მაინც იცოდეთ, ზედმეტი არ მოგივიდეთ!
- მე ზედმეტი არ.. - ბუტბუტებდა დარცხვენილი სუბიექტი, თან გახდას განაგრძობდა. -
ძვირფასო პროფესორო, მხოლოდ თავსა ცვდი.

- მერე? შედეგი როგორია? - მკაცრად ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.
ექსტაზმორეულმა სუბიექტმა ხელები აიქნია.
- პროფესორო, ღმერთს გეფიცებით, ოცდახუთი წელია, ამის მაგვარი არაფერი განმიცდია. უკანასკნელად 1899 წელს პარიზში, რიუ დე ლა პეზე.

- რაღამ გაგამწვანათ? სტუმარს სახე დაეინისლა.
- წყეული ცხიმძვალი![5] პროფესორო, ვერ წარმოიდგენთ, იმ უქნარებმა საღებავის მაგივრად რა შემომაჩეჩეს. შეხედეთ ერთი, - ბუტბუტებდა სუბიექტი და თვალებით სარკეს დაეძებდა. - ეს რა საშინელებაა! ცხვირ-პირი უნდა მიუნაყო. - დაუმატა გამძვინვარებულმა.
- პროფესორო, ახლა რა უნდა ვქნა? - ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩს ცრემლნარევი ხმით.

- თავი მთლიანად გადაიპარსეთ.

- პროფესორო, - შესაბრალისად შესძახა სტუმარმა, - მერე ხომ ისევ ჭაღარა თმა ამომივა. ამას გარდა, სამსახურში ხომ ფეხს ვეღარ მივადგამ. ისედაც სამი დღეა არ

[5] ცხიმძვალი- კოსმეტიკურსაშუალებათადამამზადებელიტრესტი.

მივსულვარ. მანქანა მოდის და უკან გავაბრუნებ ხოლმე. ეჰ, პროფესორო, ისეთი საშუალება რომ აღმოგეჩინათ, თმასაც აახალგაზრდავებდეს!

- ყველაფერს ერთბაშად ვერ შევძლებთ, ჩემო ძვირფასო, - ბუტბუტებდა ფილიპ ფილიპოვიჩი.

იგი დაიხარა და პაციენტის შიშველი მუცლის თვალიერებას შეუდგა. თვალები უელავდა.

- ასე, დიდებულია, ყველაფერი რიგზეა. მართალი რომ გითხრათ, ასეთ შედეგს არ მოველოდი. „ბევრი სისხლი, ბევრი სიმღერა. .“ ჩაიცვით, გეთაყვა!

„ო, ჩემო ტურფავ, ჩემო ლამაზო!“. - ტაფასავით აჟღრიალებული ხმით წამოიმღერა სახეგაბრწყინებულმა პაციენტმა და ჩაცმას შეუდგა. როცა თავი მოიწესრიგა, შეკუნტრუშდა, სუნამოს სუნი დააფრქვია, ფილიპ ფილიპოვიჩს თეთრი ფულის[6] დასტა მიუთვალა და ორივე ხელი ნაზად ჩამოართვა.

- შეგიძლიათ ორი კვირა არ მოხვიდეთ, - უთხრა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - მაგრამ მაინც გთხოვთ: გაფრთხილდით.

- პროფესორო! - კარს გარეთ შესძახა ექსტაზმორეულმა პაციენტმა, - ნურაფრის დარდი ნუ გექნებათ, - ნეტარებით ჩაიხითხითა და გაუჩინარდა.

ზარის წკრიალი მთელ ბინას მოეფინა, გალაქული კარი გაიღო, ფეხდაკბენილი ექიმი შემოვიდა, ფილიპ ფილიპოვოჩს ფურცელი მიაწოდა და უთხრა: - წლები არასწორად არის ნაჩვენები. ალბათ 54-55 უნდა ვიგულისხმოთ, გულის ტონები ყრუა.

ექიმი გაუჩინარდა და მის ნაცვლად კაბის შარიშურით ქალი შემოვიდა, გვერდზე დარდიმანდულად ჩატეხილი შლაპა რომ ეხურა და მომჩვარულ, დანაოჭებულ ყელზე მანიაკი უბრწყინავდა, ქვემო უპეებზე საშინელი შავი ტომრები ეკიდა, ხოლო ლოყები თოჯინასავით წითლად უღაღანებდა.

ქალი ძალიან ღელავდა.

- ქალბატონო! რამდენი წლისა ხართ? - ძალიან მკაცრად ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. ქალი შეშინდა და წითელი ფერუმარულის ქვეშ სახე გაუფითრდა კიდევაც.

---

[6] თეთრი ფული - თუმნიანი.

- პროფესორო, გეფიცებით.. რომ იცოდეთ, რანაირი დრამა მაქვს!..

- რამდენი წლისა ხართ, ქალბატონო? - უფრო მკაცრად გაუმეორა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- სინდიდდ გეფიცებით.. ჰო, ორმოცდახუთისა..

- ქალბატონო, - შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - ხალხი მელის. თუ შეიძლება, დროს ნუ მაკარგვინებთ, მარტო თქვენ ხომ არა ხართ!

ქალს მკერდი მძლავრად ამოებურცა.

- მხოლოდ თქვენ, სახელგანთქმულ მეცნიერს გეტყვით, მაგრამ გეფიცებით, ეს ისეთი საშინელებაა..

- რამდენი წლისა ხართ? - გამკივანი ხმით წამოიყვირა გამძვინვარებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და სათვალე გააელვა.

- ორმოცდათერთმეტისა! - უპასუხა შიშისაგან მოკრუნჩხულმა ქალმა.

- საცვალი გაიხადეთ, ქალბატონო, - უთხრა გულდამცხრალმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და კუთხეში მდგარ მაღალ მაღალ თეთრ ეშაფოტზე მიუთითა.

- პროფესორო, გეფიცებით, - ბუტბუტებდა ქალი და აკანკალებული თითებით წელზე რაღაც კნოპებს იხსნიდა, - ის მორიცი.. გამოგიტყდებით, როგორც აღსარებისას..

- „სევილიიდან გრენადამდე. .“ - აბნეულად წამოიმღერა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და მარმარილოს პირსაბანის სატერფულს ფეხი დააჭირა. წყალი აჩხრიალდა.

- ღმერთს გეფიცებით! - თქვა ქალმა და ლოყებზე ხელოვნურ ლაქებს შორის ცოცხალი ლაქები დააჩნდა, - ვიცი, რომ ეს ჩემი უკანასკნელი გატაცებაა.. ის ისეთი თაღლითია! ოჰ, პროფესორო! ბანქოს მოთამაშე და შულერია, ეს მთელმა მოსკოვმა იცის. არც ერთ მკერავ ქალს, ყველაზე საძაგელსაც კი ხელიდან არ გაუშვებს. ის ხომ საშინლად ახალგაზრდაა. ქალი ბუტბუტებდა და შრიალა კაბის ქვემოდან მაქმანის დაჭმუჭნულ გუნდას იძრობდა.

ძაღლს გუნება მთლად წაუხდა, თავში ყველაფერი აერია.

„ჯანდაბას თქვენი თავი, - ბუნდოვნად გაიფიქრა, თავი თათებზე ჩამოდო და სირცხვილისაგან ჩათვლიმა, - არც შევეცდები, რომ გავიგო, ეს რა უბედურებაა, მაინც ყველაფერს გავიგებ“.

იგი რაღაცის წკარუნმა გამოაფხიზლა. თვალი გაახილა და დაინახა, რომ ფილიპ ფილიპოვიჩმა თასში ბრჭყვიალა მილაკები ჩაყარა.

ლოყებდალაქავებულმა ქალმა მკერდზე ხელები მიიჭირა და ფილიპ ფილიპოვიჩს იმედიანად შეხედა. მედიდურად შუბლშეჭმუხნული ფილიპ ფილიპოვიჩი მაგიდას მიუჯდა და რაღაცის ჩაწერას შეუდგა.

- ქალბატონო, მაიმუნის საკვერცხეები უნდა გადაგინერგოთ, - განუცხადა ქალს და მკაცრად შეხედა.

- ოჰ, პროფესორო, ნუთუ მაიმუნისა?

- დიახ, - უდრეკად უპასუხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- ოპერაციას როდის გამიკეთებთ? მიკნავებული ხმით ჰკითხა ფერმიხდილმა ქალმა.

- „სევილიიდან გრენადამდე. .“ უჰმ.. ორშაბათს. კლინიკაში დილას დაწვებით. ჩემი ასისტენტი მოგამზადებთ.

- აჰ, კლინიკაში არ მინდა. იქნებ აქ, თქვენსა, პროფესორო?

- იცით რა, ოპერაციებს შინ ძალზე იშვიათად ვაკეთებ. ძალიან ძვირი დაგიჯდებათ -
ორმოცდაათი თუმანი.

- თანახმა ვარ, პროფესორო!

წყალი ისევ აჩხრიალდა, ბუმბულიანი შლაპა გალივლივდა, მერე კი თეფშივით მოტვლეპილი თავი გამოჩნდა და ამ თავის მფლობელი ფილიპ ფილიპოვიჩს მოეხვია. ძაღლი თვლემდა, გულისრევამ გაუარა, ფერდი დაუამდა, სითბოთი ნასიამოვნებმა წაიხვრინა კიდევაც და საამური სიზმრის ნაგლეჯის ნახვა მოასწრო: ვითომ ბუს ბოლოდან მთელი ბღუჯა ბუმბული გამოაგლიჯა. შემდეგ მის თავზემოთ ვიღაც აღელვებულმა კაცმა დაიწკნავლა.

- მე ცნობილი საზოგადო მოღვაწე ვარ, პროფესორო, რა უნდა ვქნა?

- ბატონებო, - ყვიროდა აღშფოთებული ფილიპ ფილიპოვიჩი, - ასე არ შეიძლება! თავი უნდა შევიკავოთ. რამდენი წლისაა?

- თოთხმეტისა, პროფესორო.. ხომ გესმით, ეს ამბავი რომ გახმაურდეს, დავიღუპები. რამდენიმე დღის შემდეგ უცხოეთში მივლინებით უნდა გამგზავნონ.

- მე ხომ იურისტი არ გახლავართ, გეთაყვა.. ორი წელი მოიცადეთ და ცოლად შეირთეთ.

- ცოლიანი ვარ, პროფესორო.

- ოჰ, ბატონებო, ბატონებო!

კარი იღებოდა, მომსვლელები ერთმანეთს ენაცვლებოდნენ, კარადაში ინსტრუმენტებს ჩხარაჩხური გაუდიოდა, და ფილიპ ფილიპოვიჩი შეუსვენებლად მუშაობდა.

„ეს რა ბილწი ბინაა, - ფიქრობდა ძაღლი, - თუმცა აქ ყოფნა კი კარგია! ნეტავ მე რა ჯანდაბად ვუნდივარ? ნუთუ აქ საცხოვრებლად დამტოვებს? რა უცნაური ვინმეა! ამან ერთი კი მოინდომოს და თვალის დახამხამებაზე ისეთ ძაღლს გაიჩენს, ყველა სახტად დარჩება! ანდა იქნებ ლამაზი ვარ. ეტყობა, ჩემი ბედი ეს არის! ბუ კი საძაგელია.. თავადია.“

ძაღლი საბოლოოდ მაშინ გამოფხიზლდა, როცა დასაღამოვდა და ზარის რეკვა შეწყდა - სწორედ იმ წამს, როცა კარი უკანასკნელად გაიღო და განსაკუთრებული მომსვლელნი შემოვიდნენ. ისინი ერთბაშად ოთხნი იყვნენ, ყველანი ახალგაზრდები და ძალიან სადად ჩაცმულნი.

„ამათ რაღა უნდათ?“ - მტრულად გაიფიქრა გაკვირვებულმა ძაღლმა. ფილიპ ფილიპოვიჩი სტუმრებს გაცილებით უფრო მტრულად შეხვდა. იგი საწერ მაგიდასთან იდგა და შემოსულებს ისე უყურებდა, როგორც მხედართმთავარი მტრებს შესცქერის. მიმინოსებური ცხვირის ნესტოები ებერებოდა. შემოსულნი ნოხს ტკეპნიდნენ.

- პროფესორო, თქვენთან აი, რა საქმეზე მოვედით.. - წამოიწყო ერთმა მათგანმა, თავზე ხშირი გრუზა თმა მეოთხედი არშინის სიმაღლეზე ბულულივით რომ ედგა.

- ბატონებო, ასეთ ამინდში უკალოშოდ სიარული არას გარგებთ, - დამრიგებლური

ხმით გააწყვეტინა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - ჯერ ერთი, გაცივდებით, მეორე კიდევ ის, რომ ნოხები დამისვარეთ, მე კი სულ სპარსული ნოხები მაქვს.

გრუზათმიანი დადუმდა და ოთხივენი ფილიპ ფილიპოვიჩს გაოცებულნი შეაშტერდნენ. დუმილმა რამდენიმე წამს გასტანა. სიჩუმეს მხოლოდ ფილიპ ფილიპოვიჩის თითების კაკუნი არღვევდა, მაგიდაზე მდგარ ხის მოხატულ ლანგარზე რომ გაისმოდა.

- ჯერ ერთი, ჩვენ ბატონები არა ვართ, - ბოლოს ხმა ამოიღო ოთხთაგან ყველაზე ნორჩმა, ატმისლოყებამ.

- ჯერ ერთი, - მასაც გააწყვეტინა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - თქვენ კაცი ხართ თუ ქალი?

ოთხივენი კვლავ დადუმდნენ და პირდაღებულნი გაშეშდნენ. ამჯერად გონს მოეგო პირველი, გრუზათმიანი.
- რა განსხვავებაა, ამხანაგო? - ჰკითხა მან ფილიპ ფილიპოვიჩს მედიდურად.

- ქალი ვარ, - გამოტყდა ტყავისქურთუკიანი ატმისლოყება ყმაწვილი და ძალიან გაწითლდა. მასთან ერთად რატომღაც წამოჭარხლდა ერთ-ერთი მომსვლელი - ფაფახიანი ქერა კაცი.

- თუ ასეა, თქვენ შეგიძლიათ, კეპი გეხუროთ, ხოლო თქვენ, მოწყალეო ხელმწიფევ, გთხოვთ, ქუდი მოიხადოთ, - შთამბეჭდავად თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- მე „მოწყალე ხელმწიფე“ არა ვარ, - განაცხადა შეცბუნებულმა ქერა კაცმა და ფაფახი მოიხადა.

- ჩვენ იმიტომ მოვედით, - კვლავ დაიწყო გრუზათმიანმა შავტუხამ.

- უპირველეს ყოვლისა ვინ ჩვენ ბრძანდებით?

- ჩვენ - ამ სახლის ახალი სახლმმართველობა, -წამოიწყო შავტუხამ, თან ეტყობოდა, რომ ბრაზს იკავებდა. - მე - შვონდერი, ეს - ვიაზემსკაია, ის - ამხანაგი პიოსტრუხინი და აი, ის - ჟაროვკინი. ჰოდა ჩვენ..

- ფიოდორ პავლოვიჩ საბლინის ბინაში თქვენ შეგასახლეს?

- ჩვენ, - უპასუხა შვონდერმა.

- ღმერთო ჩემო, დაღუპულა კალაბუხოვის სახლი! - შესძახა სასოწარკვეთილმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ხელი ხელს შემოჰკრა.

- რაო, პროფესორო, გეცინებათ? - აღშფოთდა შვონდერი.

- მეცინება კი არადა, მთლად სასოწარკვეთილი ვარ, - შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, -
ორთქლით გათბობას ახლა რაღა ეშველება?

- მასხარად გვიგდებთ, პროფესორო პრეობრაჟენსკი?

- ჩემთან რა საქმეზე ხართ მოსული? რაც შეიძლება სწრაფად მითხარით, ახლა სასადილოდ გავდივარ.

- ჩვენ, სახლის მმართველობა, - მძულვარედ წამოიწყო შვონდერმა, - თქვენთან ჩვენი სახლის მცხოვრებთა საერთო კრების შემდეგ მოვედით. კრებაზე სახლის ბინების შემჭიდროვების საკითხი იყო დაყენებული.

- რაზე რა იყო დაყენებული? - შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - კეთილინებეთ და თქვენი აზრები უფრო ნათლად ჩამოაყალიბეთ.

- შემჭიდროვების საკითხი იყო დაყენებული.

- კმარა! მივხვდი! თქვენ იცით თუ არა, რომ ამა წლის 12 აგვისტოს დადგენილებით ჩემი ბინა ყოველგვარი შემჭიდროებისა და შესახლება-გამოსახლებისგან თავისუფალია?

- ვიცით, - უპასუხა შვონდერმა, - მაგრამ საერთო კრებამ თქვენი საკითხი განიხილა და, საერთოდ და მთლიანად, იმ დასკვნამდე მივიდა, რომ ჭარბი ფართობი გიკავიათ. შვიდ ოთახში მარტოდმარტო ცხოვრობთ.

- მე მარტოდმარტო ვცხოვრობ და ვმუშაობ შვიდ ოთახში, - უპასუხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა,
- და მერვე ოთახსაც ვისურვებდი. ერთი ოთახი ბიბლიოთეკისთვის უსათუოდ მჭირდება. ოთხივე სტუმარს ენა ჩაუვარდა.
- მერვეო! ჰო-ჰო-ჰო, - ჩაილაპარაკა ქერა კაცმა, ახლა ქუდმოხდილი რომ იდგა, - მაგარი რამეა ჩემმა მზემ.

- ენით აუწერელია! - შესძახა ყმაწვილმა, ქალი რომ გამოდგა.

- მე მაქვს მისაღები ოთახი - ესეც იცოდეთ - ამასთანავე ბიბლიოთეკაც რომ არის, სასადილო ოთახი, ჩემი კაბინეტი - სამი, გასასინჯი - ოთხი, საოპერაციო - ხუთი, ჩემი საძინებელი - ექვსი და მსახურთა ოთახი - შვიდი. მიკლედ არ მყოფნის.. ჰო, თუმცა ამას მნიშვნელობა არა აქვს. ჩემი ბინა თავისუფალია და ლაპარაკს მოვრჩეთ. შემიძლია, სასადილოდ წავიდე?

- უკაცრავად, - თქვა მეოთხემ, მკვრივ ხოჭოს რომ ჰგავდა.

- უკაცრავად, - გააწყვეტინა მას შვონდერმა. - სწორედ სასადილო და გასასინჯი ოთახების თაობაზე სალაპარაკოდ ვართ მოსულნი. საერთო კრება გთხოვთ, რომ თქვენივე ნება- სურვილით, შრომითი დისციპლინის წესსა და რიგზე, სასადილო ოთახი დათმოთ. მოსკოვში სასადილო ოთახი არავის არა აქვს.

- აისედორა დუნკანსაც კი, - წკრიალა ხმით შეჰკივლა ქალმა.

ფილიპ პილიპოვიჩს რაღაც დაემართა, რის გამოც სახე ნაზად წამოუწითლდა. თუმცა კრინტი აღარ დაუძრავს, იცოდა, შემდეგ რა მოხდებოდა.

- გასასინჯი ოთახიც უნდა დათმოთ, - განაგრძობდა შვონდერი, - გასასინჯი მშვენივრად შეგიძლიათ, კაბინეტს შეუერთოთ.

- ჰო-ო, - უცნაური ხმით წარმოთქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - საჭმელი სადღა მივირთვა?

- დასაძინებელ ოთახში, - ერთხმად უპასუხა ოთხივემ.

ფილიპ ფილიპოვიჩის სახეზე სიწითლეს ოდნავ ნაცრისფერი შეეპარა.

- საჭმელი დასაძინებელ ოთახში მივირთვა, - წამოიწყო მან ოდნავ მოგუდული ხმით, - გასასინჯში ვიკითხო, მისაღებში ჩავიცვა, მსახურთა ოთახში ოპერაციები ვაკეთო, ხოლო სასადილო ოთახში ავადმყოფები გავსინჯო. შესაძლოა, აისედორა დუნკანი ასე იქცევა. შესაძლოა, კაბინეტში სადილობს, ბოცვრებს კი სააბაზანოში კვეთს. შესაძლოა, მაგრამ მე აისედორა დუნკანი არ გახლავართ!. - უცებ შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და მის სახეზე სიწითლეს სიყვითლე შეენაცვლა, - მე სასადილოში ვისადილებ, ოპერაციებს საოპერაციოში გავაკეთებ! ეს გადაეცით საერთო კრებას, და უმორჩილესად გთხოვთ, საკუთარი საქმეების მისახედად მიბრძანდით, ხოლო მე შესაძლებლობა მომცეთ, საჭმელი იქ მივირთვა, სადაც ყველა ნორმალური ადამიანი მიირთმევს, ესე იგი, სასადილო ოთახში, და არა წინკარში ანდა ბავშვთა

ოთახში.

- მაშინ პროფესორო, თქვენი მხრივ ჯიუტი წინააღმდეგობის გამო, - უთხრა ფილიპ ფილიპოვიჩს აღელვებულმა შვონდერმა, - თქვენზე საჩივარს შევიტანთ ზემდგომ ინსტანციებში.

- ჰო-ო, - თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - მაშ ასე? - მისმა ხმამ საეჭვოდ თავაზიანი ელფერი მიიღო, - გთხოვთ, ერთ წუთს შეიცადოთ.

„ბიჭიც ესა ყოფილა, - გაიფიქრა აღფრთოვანებულმა ძაღლმა, - მთლად ჩემნაირია. ოჰ, ახლა კი კბილს გაჰკრავს, ჰო, ჰო, გაჰკრავს. ჯერ არ ვიცი, რანაირად გაჰკრავს, მაგრამ ისე გაჰკრავს.. მიდი, დასცხე! იმ კანჭმაღალს ახლა ჩექმის ზემოთ მუხლებქვემოთა მყესში უნდა ეძგერო.. ღრ-ღრ-ღრ..“

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ტელეფონის ყურმილი ბრაგუნით აიღო და შიგ ჩასძახა: - თუ შეიძლება - ჰო.. გმადლობთ.. ვიტალი ალექსანდროვიჩს სთხოვეთ, გეთაყვა. პროფესორი პრეობრაჟენსკი. ვიტალი ალექსანდროვიჩი ხართ? ძალიან მიხარია, მანდ რომ დამხვდით. გმადლობთ, კარგად გახლავართ. ვიტალი ალექსანდროვიჩ, თქვენი ოპერაცია გაუქმებულია. რა? საერთოდ გაუქმებულია ისევე, როგორც ყველა სხვა ოპერაცია. აი, რატომ: მე ვწყვეტ მუშაობას მოსკოვში და საერთოდ რუსეთში.. ახლა ჩემთან ოთხნი შემოვიდნენ, რომელთაგან ერთი კაცურად გადაცმული ქალია, ორი მათგანი კი რევოლვერით შეიარაღებულია. ცდილობენ, ბინის ნაწილი დაშინებით წამართვან..

- უკაცრავად, პროფესორო, - წამოიწყო ფერმიხდილმა შვონდერმა.

- მომიტევეთ.. შესაძლებლობა არ მაქვს, რაც მითხრეს, ყველაფერი გავიმეორო. ამგვარ უაზრობაზე ლაპარაკი არ მეხალისება. საკმარისია, გითხრათ, რომ შემომთავაზეს, გასასინჯი ოთახი დავთმო, სხვანაირად თუ ვიტყვით, იძულებულს მხდიან, ოპერაცია იქ გავაკეთოთ, სადაც აქამდე ბოცვრებს ვკვეთდი. ასეთ პირობებში არათუ არ შემიძლია, უფლებაც არა მაქვს, რომ ვიმუშაო. ამიტომ საქმიანობა უნდა შევწყვიტო, ბინა დავკეტო და სოჭში გავემგზავრო. გასაღები შემიძლია, შვონდერს გადავცე. ოპერაციები ამან გააკეთოს.

ოთხნი გაშეშდნენ. ჩექმებზე თოვლი უდნებოდათ.

- მაშ რა ვქნა.. მე თვითონაც ძალიან არ მესიამოვნება.. რაო? ოჰ, არა, ვიტალი ალექსანდროვიჩ! არა, ასე ყოფნა არ შემიძლია. მოთმინების ძაფი გამიწყდა

აგვისტოს მერე ეს უკვე მეორედ ხდება. რაო? ჰმ.. როგორც გენებოთ. თუნდაც ასე. ოღონდ ერთი პირობით: ვისგანაც არ უნდა იყოს, როცა არ უნდა იყოს და რაც არ უნდა იყოს, მაგრამ ხელთ უნდა მქონდეს ისეთი ქაღალდი, რის შემწეობითაც ვერც შვონდერი და ვერც სხვა ვინმე ჩემი ბინის კართან მოსვლასაც ვეღარ გაბედავს. საბოლოო ქაღალდი. ფაქტიური. ნამდვილი! ჯავშანი. ჩემი სახელის ხსენებაც რომ აღარ იყოს. მორჩა. ამათთვის მკვდარი ვარ. ჰო,ჰო. კარგი. ვისგან? კარგი.. ჰო, ეს სხვა ამბავია. ჰო.. კარგი. ყურმილს ახლავე გადავცემ. ინებეთ, - სისინით მიმართა შვონდერს ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - ახლა დაგელაპარაკებიან.

- უკაცრავად პროფესორო, - უთხრა მას შვონდერმა; ხან წამოწითლდებოდა, ხანაც ჩაყვითლდებოდა, - თქვენ ჩემი ნათქვამი დაამახინჯეთ.

- გთხოვთ ამგვარი გამოთქმები არ იხმაროთ.

დაბნეულმა შვონდერმა ყურმილი აიღო და ამოილუღლუღა: - გისმენთ. დიახ.. სახლის კომიტეტის თავმჯდომარე.. ჩვენ ხომ წესების მიხედვით ვმოქმედებთ.. პროფესორს ხომ ისედაც განსაკუთრებული მდგომარეობა აქვს.. გვინდოდა, მისთვის მთელი ხუთი ოთახი დაგვეტოვებინა.. კარგი.. რადგან ასეა.. კარგი..

ერთიანად სახეაჭარხლებულმა შვონდერმა ყურმილი დაკიდა და შემოტრიალდა.

„რა გააპანღურა! ბიჭიც ეს ყოფილა! - გაიფიქრა აღფრთოვანებულმა ძაღლმა. - ნეტავი რა სიტყვა იცის ასეთი? ახლა შეგიძლიათ, რამდენიც გინდათ, მირტყათ, აქედან აღარსად წავალ“.

გაპანღურებულ შვონდერს სამნი პირდაღებულნი უცქეროდნენ.

- რა სამარცხვინოა! - ამოღერღა მან.

- ახლა დისკუსია რომ იყოს, - წამოიწყო აღელვებულმა ქალმა და სახეზე ალმურმა აჰკრა,
- ვიტალი ალექსანდროვიჩს დავუმტკიცებდი..

- უკაცრავად, დისკუსიის დაწყებას განა ამწუთასვე არ აპირებთ? - ზრდილობიანად ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

ქალს თვალები წამოენთო.

- პროფესორო, ირონიას მიგიხვდით, ჩვენ ახლავე წავალთ.. მაგრამ მე სახლის

კულტგანყოფილების გამგე ვარ და მინდა..

- რა გინდათ? - ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- მინდა შემოგთავაზოთ, - ქალმა უბიდან თოვლით დასველებული კაშკაშა ჟურნალი ამოიღო, - რამდენიმე ჟურნალი შეიძინეთ გერმანელი ბავშვების დასახმარებლად, თითო ხუთი შაური ღირს.

- არა, არ შევიძენ, - მოკლედ უპასუხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ჟურნალებს ალმაცერად გახედა.
იქ მყოფთაგან სამს სახეზე უკიდურესი განცვიფრება გამოესახა, ხოლო ქალს ლოყები შტოშისფრად დაეფიფქა.

- უარს რატომ ამბობთ?

- არ მინდა.

- გერმანელ ბავშვებს არ თანაუგრძნობთ?

- თანავუგრძნობ.

- ათიოდე შაური გენანებათ?

- არა.

- მაშ უარს რატომ ამბობთ?

- არ მინდა. ერთხანს დუმდნენ.
- იცით რა, პროფესორო, - წამოიწყო ქალიშვილმა და ამოიხვნეშა, - ევროპაში სახელი რომ არ გქონდეთ განთქმული და ზოგიერთი პიროვნება, ვის ავკარგიანობასაც, ვიმედოვნებ, უსათუოდ გავარკვევთ (ქერა კაცი ქურთუკის კალთაზე მისწვდა და ჩამოქაჩა, მაგრამ ქალიშვილმა ხელით მოიცილა), ასე აღმაშფოთებლად რომ არ გესარჩლებოდეთ, ნამდვილად დაგაპატიმრებდით.

- რა ბრალდებით? - ცნობისმოყვარედ ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- პროლეტარიატის მოძულე ხართ! - ამაყად უთხრა ქალმა.

- დიახ, პროლეტარიატი არ მიყვარს, - ნაღვლიანად დაუდასტურა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და კნოპს თითი დააჭირა. სადღაც ზარმა გაიწკრიალა, დერეფანში

გამავალი კარი გაიღო.

- ზინა, - გასძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - სუფრა გააწყე. ნებას მომცემთ, ბატონებო?

ოთხივენი კაბინეტიდან ხმაამოუღებლად გავიდნენ, მდუმარედ გაიარეს მისაღები ოთახი, ასევე მდუმარედ გავიდნენ წინკარიდან და მათ უკან სადარბაზო შესასვლელის კარი მძიმედ და ზრიალით დაიხურა.

ძაღლი უკანა ფეხებზე წამოდგა და ფილიპ ფილიპოვიჩის წინაშე ნამაზის მაგვარი რაღაც შეასრულა.

თავი III

სამოთხის ყვავილებოთ მოხატულ, ფართო შავი არშიით შემოსალტულ თეფშებზე თხლად დათლილი ორაგული და დამარინადებული გველთევზა ეწყო, სქელ ფიცარზე ყველის დაცვარული ნაჭერი იდო, ხოლო თოვლშემოფენილ ჩანახში ხიზილალა მოჩანდა. თეფშებს შორის რამდენიმე წერწეტა ჭიქა და ბროლის სამი გრაფინი იყო ჩადგმული, რაშიც სხვადასხვა ფერის არაყი ესხა. ყოველივე ეს მოთავსებული გახლდათ მარმარილოს პატარა მაგიდაზე, მაგიდა კი კოხტად იყო მიდგმული მუხის უზარმაზარ, მოჩუქურთმებულ კარადასთან, სადაც მინას და ვერცხლს ბრჭყვალი გაუდიოდა. შუა ოთახში მდგარ აკლდამასავით მძიმე მაგიდას თეთრი სუფრა ეფარა, ზედ ორი კაცისთვის გაწყობილი თეფშები და დანა-ჩანგალი, პაპის ტიარასავით დახვეული ხელსახოცები და სამი მუქი ბოთლი მოჩანდა.

ზინამ ვერცხლის დახუფული ლანგარი შემოიტანა, რაშიაც რაღაც თუხთუხებდა. ლანგრიდან ისეთი სუნი იფრქვეოდა, ძაღლს პირი უმალ ნერწყვით აევსო. „სემირამიდას ბაღები“! - გაიფიქრა მან და პარკეტზე კუდი ჯოხივით აარაკუნა.

- აქეთ, აქეთ! - ბრძანა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ლანგარს ხარბად გადახედა. - ექიმო ბორმენტალო, გემუდარებით, ხიზილალას მოეშვით და თუ კეთილ რჩევას ყურად იღებთ,
ინგლისური კი არა, ჩვეულებრივი რუსული არაყი დაისხით.

დაკბენილმა ლამაზმა კაცმა ფართო მხარბეჭი შეარხია, ზრდილობიანად ჩაიცინა და განჭვირვალე არაყი დაისხა. ახლა ხალათი აღარ ეცვა, მშვენიერ შავ კოსტიუმში იყო გამოწყობილი.

- ნოვობლაგოსლოვენურია? - იკითხა მან.

- ღმერთმა დაგვიფაროს, გეთაყვა, ეს სპირტია, - უპასუხა პროფესორმა. - დარია პეტროვნა არაყს თავადაც კარგად ამზადებს.

- რას ამბობთ, ფილიპ ფილიპოვიჩ, ყველა ამბობს, ძალიან კარგია, ოცდაათგრადუსიანიაო.

- არაყი ოცდაათგრადუსიანი კი არა, ორმოცგრადუსიანი უნდა იყოს, ეს პირველ ყოვლისა,
- დამრიგებლურად გააწყვეტინა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - ამას გარდა, ღმერთმა უწყის, შიგ რას ჩააწკუმპლებენ. შეგიძლიათ, მითხრათ, რა მოეპრიანებათ?

- ყველაფერი, რასაც ინებებენ, - დამაჯერებლად თქვა დაკბენილმა.

- მეც მაგ აზრისა ვარ, - კვერი დაუკრა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ჭიქაში რაც ესხა, ყელში ერთ ყლუპად გადაუძახა. - . .მმ. . ექიმო ბორმენტალო, გემუდარებით, ახლავე ეს დააყოლეთ, და თუ მეტყვით, რომ ეს.. მთელი სიცოცხლე მოსისხლე მტრად მიგულეთ.
„სევილიიდან გრენადამდე. .“

თავად მან ამ სიტყვებთან ერთად გაფარჩხულ ვერცხლის ჩანგალზე შავი პურის პატარა ნაჭრისნაირი რაღაც წამოაგო. დაკბენილმაც მის მაგალითს მიჰბაძა. ფილიპ ფილიპოვიჩს თვალები გაუბრწყინდა.

- განა ეს ცუდია? - თან ღეჭავდა და თან ამბობდა ფილიპ ფილიპოვიჩი. - განა ცუდია? მიპასუხეთ, პატივცემულო ექიმო.

- შეუდარებელია, - გულწრფელად უპასუხა დაკბენილმა.

- დიახაც.. ივან არნოლდოვიჩ, ესეც ყურად იღეთ, ცივი საუზმეულისა და წვნიანის დაყოლება წესად აქვთ მხოლოდ მემამულეებს, ვინც ბოლშევიკებს ჯერ კიდევ ყელგამოუღადრავნი დარჩათ. თუ კაცი საკუთარ თავს ოდნავ მაინც სცემს პატივს, მხოლოდ ცხელ საუზმეულს დააყოლებს. ხოლო მოსკოვური ცხელი საუზმეულიდან ეს უპირველესია. ოდესღაც ამ კერძს დიდებულად ამზადებდნენ სლავურ ბაზარზე. აჰა, შენც მიირთვი.

- ძაღლს სასადილოში აჭმევთ? - გაისმა ქალის ხმა. - მერე ხომ აქედან

ვერაფრით გაიტყუებთ.

- არა უშავს. სანყალი დამშეულია, - ფილიპ ფილიპოვიჩმა ჩანგალზე წამოგებული ხორცის ნაჭერი ძაღლს მიაწოდა; ძაღლმა ნაბოძვარი მეფოკუსის სიმარჯვით ჩამოართვა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ჩანგალი ჭურჭლის სარეცხ ჯამში რახუნით ჩააგდო.

ამის შემდგომ თეფშებს კიბორჩხალების სუნი და ოხშივარი აედინა; სუფრის ჩრდილში მჯდარ ძაღლს ისეთი შესახედაობა ჰქონდა, დენთის სანყობის გუშაგი გეგონებოდათ. ფილიპ ფილიპოვიჩს კი გატკეცინებული ხელსახოცის ბოლო საყელოში შეეტენა და ქადაგებდა: - ივან არნოლდოვიჩ, ჭამა სახუმარო რამ არ არის. ჭამა უნდა იცოდე. მაგრამ ადამიანთა უმეტესობამ, მერწმუნეთ, ჭამა საერთოდ არ იცის. მარტო ის კი არ უნდა იცოდე, რა ჭამო, არამედ ისიც - როდის ჭამო და როგორ ჭამო. (ფილიპ ფილიპოვიჩმა კოვზი მრავალმნიშვნელოვნად გაიქნია.) თანაც ჭამის დროს რა ილაპარაკო. დიახ. თუ იმაზე ზრუნავთ, რომ საჭმლის მონელება მოწესრიგებული გქონდეთ, გულით გირჩევთ - სადილობისას ბოლშევიზმზე და მედიცინაზე ნუ ილაპარაკებთ. ამას გარდა, ღმერთო დაგვიფარე, სადილობამდე საბჭოთა გაზეთებს ნუ წაიკითხავთ.

- ჰმ.. სხვა გაზეთები რომ არ არის.

- ჰოდა, ნურანაირს ნუ წაიკითხავთ. იცით რა, ჩემს კლინიკაში ოცდაათი დაკვირვება ჩავატარე და რა გგონიათ? ის პაციენტები, რომელნიც გაზეთებს არ კითხულობენ, თავს საუცხოოდ გრძნობენ. ხოლო ისინი, ვისაც საგანგებოდ ვავალებდი, რომ „პრავდა“ წაეკითხათ, - წონას იკლებდნენ.

- ჰმ.. - ინტერესით ჩაურთო წვნიანისგან და ღვინისგან სახეწამოწითლებულმა დაკბენილმა.

- გარდა ამისა, მუხლის დაქვეითებული რეფლექსები, უხეირო მადა, მძიმე სულიერი მდგომარეობა.

- დასწყევლოს ეშმაკმა..

- დიახ. მაგრამ ეს რა დამემართა? მედიცინაზე ლაპარაკი თვითონ წამოვიწყე. გვირჩევნია, საჭმელი მივირთვათ.

ფილიპ ფილიპოვიჩი სკამის საზურგეზე გადაწვა და ზარი დარეკა. ალუბლისფერი ფარდიდან ზინა გამოჩნდა. ძაღლს წილად ერგო ზუთხის დიდი

უფერული ჩამონათალი, რაც არ მოეწონა. მერე სისხლიანი როსტბიფის ნაჭერიც მიუგდეს. ძაღლმა ეს ნაჭერიც შესანსლა და უცებ იგრძნო, რომ ძილი მოერია და საჭმლის თვალით დანახვა აღარ უნდოდა. „უცნაური შეგრძნებაა, - ფიქრობდა ქუთუთოებდამძიმებული და თვალმილულული, - არანაირი საჭმლის დანახვა აღარ მინდა. სადილის შემდეგ მოწევა კი სისულელეა“.

სასადილო ოთახი სიგარის უსიამოვნო ლურჯი კვამლით გაივსო. ძაღლს თავი წინა თათებზე დაედო და თვლემდა.

- სენ ჟულიენი კარგი ღვინოა, - ძილში ჩაესმოდა ძაღლს, - მაგრამ ახლა აღარსად არის.

ჭერითა და ნოხებით შესუსტებული, მოგუდული ხმა ქორალისა საიდანღაც ზემოდან დ გვერდიდან გაისმა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა დარეკა და ზინა შემოვიდა.

- ზინუშა, ეს რა ხმა ისმის?

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, ისევ საერთო კრება გამართეს, - უპასუხა ზინამ.

- ისევ! - მწუხარედ შესძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - ჰო, მაშასადამე, ახლა კი კალაბუხოვის სახლს აღსასრული დაუდგა. უნდა გავემგზავროთ, მაგრამ საკითხავია, სად? ყველაფერი რიხინ-რიხინით წავა. ჯერ ყოველ საღამოს სიმღერა, მერე საპირფარეშოებში მილები გაიყინება, მერე ორთქლის განყოფილებაში ქვაბი გასკდება და ასე შემდეგ. კალაბუხოვს აღარაფერი ეშველება.

- ფილიპ ფილიპოვიჩი დაგვინაღვლიანდა, - ღიმილით თქვა ზინამ და მოგროვებული თეფშები გაიტანა.

- მოდი და ნუ დანაღვლიანდები! - შესძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - არადა, რა სახლი იყო!

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, თქვენ ყველაფერს ძალზე მუქი ფერებით წარმოსახავთ, - შეედავა დაკბენილი ლამაზი კაცი, - ისინი ახლა მკვეთრად შეიცვალნენ.

- ჩემო კარგო, თქვენ ხომ მიცნობთ? მე ფაქტების მიხედვით, დაკვირვებათა მიხედვით მსჯელობის მოყვარული კაცი ვარ და უსაფუძვლო ჰიპოთეზებს ვერ ვეგუები. ეს ძალიან კარგად არის ცნობილი არა მარტო რუსეთში, არამედ ევროპაშიც. როცა რაიმეს ვამბობ, მაშ რაღაც ფაქტს ვემყარები, რის მიხედვითაც დასკვნას ვაკეთებ.

ფაქტები ჩვენს წინაშეა: ჩვენს სახლში საკიდარისა და კალოშების ამბავი

- ეს საინტერესოა..

„კალოშები წვრილმანია. კალოშები ვერ მოგანიჭებს ბედნიერებას, - გაიფიქრა ძაღლმა, -
მაგრამ ეს კაცი გამოჩენილი პიროვნებაა“.[7]
- აი, ინებეთ, ბატონო ჩემო, კალოშების სადგარი. ათას ცხრაას სამი წლიდან ამ სახლში ვცხოვრობ და ამ ხნის განმავლობაში ათას ცხრაას ჩვიდმეტი წლის აპრილამდე არ ყოფილა არც ერთი შემთხვევა - არც ერთს წითელი ფანქრით ხაზს ვუსვამ - რომ ქვემოთ, ჩვენი სადარბაზოდან, რომლის კარი საერთო იყო და არ იკეტებოდა, თუნდაც ერთი წყვილი კალოში დაკარგულიყო. არ დაგავიწყდეთ, აქ თორმეტი ბინაა და მე მიღება მაქვს. ჩვიდმეტი წლის აპრილში ერთ მშვენიერ დღეს ყველა კალოში დაიკარგა, მათ შორის ჩემი ორი წყვილიც. ამას გარდა, შვეიცარმა სამი ჯოხი, პალტო და სამოვარი დაკარგა. ჰოდა, მას შემდეგ კალოშების სადგარმა არსებობა შეწყვიტა. გეთაყვა! ორთქლით გათბობაზე აღარაფერს ვამბობ! აღარ ვამბობ! დაე ასე იყოს: რაკიღა სოციალური რევოლუციაა - გათბობა საჭირო აღარ არის! თუმცა, ოდესმე თუ თავისუფალი დრო მექნება, ტვინის გამოკვლევას ხელს მოვკიდებ და დავამტკიცებ, რომ მთელი ეს სოციალური ალიაქოთი ავადმყოფური ბოდვაა და მეტი არაფერი.. ამიტომ ვამბობ: რაც ეს ამბავი დაიწყო, მას შემდეგ მარმარილოს კიბეზე ყველა ტალახიანი კალოშებითა და თექის ჩექმებით რატომ დადის? კალოშები დღემდე ბოქლომდადებულ კარადაში რატომ უნდა ეწყოს, თანაც გუშაგად კარისკაცი ედგეს, რომ ვინმემ არ აწაპნოს? სადარბაზოს კიბიდან ნოხი რატომ აიღეს? განა კარლ მარქსი კიბეზე ნოხის დაფენას კრძალავს? განა კარლ მარქსს სადმე ნათქვამი აქვს, პრეჩისტენკაზე, კალაბუხოვის სახლის მეორე სადარბაზოს კარი აფიცრეთ და უკანა შესასვლელიდან იარეთო? ეს ვის სჭირდება? დაჩაგრულ ზანგებს? თუ პორტუგალიელ მუშებს? პროლეტარიატს რატომ არ შეუძლია, კალოშები დაბლა დატოვოს და კიბეები არ დასვაროს?

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, პროლეტარიატს ხომ კალოშები საერთოდ არცა აქცს, ხმის ამოღებას შეეცადა დაკბენილი.

- რას ბრძანებთ! - დასჭექა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ჭიქაში ღვინო დაისხა. - ჰმ..

[7] ნიშანდობლივია კალოშების დაკარგვის დაკავშირება ამ თარიღთან. 1917 წლის 13 აპრილს ჩატარდა პეტერბურგელ ბოლშევიკთა კონფერენცია, სადაც განიხილეს ლენინის „აპრილის თეზისები“.

სადილის შემდეგ ლიქიორის დალევა შეუწყნარებლად მიმაჩნია: კაცს ამძიმებს და ღვიძლზე ცუდად მოქმედებს.. რას ბრძანებთ! პროლეტარიატს ახლა კალოშები აცვია და ის კალოშები.. ჩემია! ეს სწორედ ის კალოშებია, ათას ცხრაას ჩვიდმეტი წლის ცამეტ აპრილს რომ დამეკარგა. საკითხავია, ვინ ააორთქლა? მე? შეუძლებელია. ბურჟუა საბლინმა? (ფილიპ ფილიპოვიჩმა თითი ჭერისკენ აიშვირა.) ამის გაფიქრებაც კი სასაცილოა. შაქრის ქარხნის მეპატრონე პოლოზოვმა (ფილიპ ფილიპოვიჩმა გვერდზე მიუთითა.) არავითარ შემთხვევაში!

ეს სწორედ ამ მგალობმებმა ჩაიდინეს! დიახ! კარგი, მაგრამ კიბეებზე მაინც იხდიდნენ იმ კალოშებს! (ფილიპ ფილიპოვიჩი წამოჭარხლდა.) კიბის ბაქნებიდან ყვავილები სად ეშმაკთან წაიღეს? ელექტროშუქი ოცი წლის განმავლობაში, ღმერთმა დალოცოს ჩემი მეხსიერება, თუ მხოლოდ ორჯერ ჩაქრა, ამჟამად აკურატულად ყოველთვე ერთხელ რატომ ქრება? ექიმო ბორმენტალო, სტასტიკა მკაცრი რამ გახლავთ. თქვენ ჩემი უკანასკნელი ნაშრომი წაიკითხული გაქვთ და ეს სხვებზე უკეთ მოგეხსენებათ.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, რღვევაა.

- არა, - ყოველგვარი ყოყმანის გარეშე შეედავა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - არა. ძვირფასო ივან არნოლდოვიჩ, თვით ამ სიტყვის ხმარებისგან თავი თქვენ პირველმა შეიკავეთ. ეს მირაჟია, კვამლია, ფიქციაა, - ფილიპ ფილიპოვიჩმა მოკლე თითები გაფარჩხა და სუფრაზე კუს მსგავსი ორი ჩრდილი აბობღდა. - რა არის ეგ თქვენი რღვევა? ყავარჯნიანი დედაბერი? კუდიანი დედაბერი, რომელმაც ყველა ფანჯარა და ყველა ნათურა ჩაამსხვრია? ის ხომ საერთოდ არ არსებობს. ამ სიტყვაში რას გულისხმობთ? - მძვინვარედ ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა ჭურჭლის კარადის გვერდით თავდაყირა ჩამოკიდებულ მუყაოს საბრალო იხვს და კითხვას თვითონვე უპასუხა. - აი, რა არის: თუ მე, იმის მაგივრად, რომ ყოველ საღამოს ოპერაციები ვაკეთო, ჩემს ბინაში გუნდურ სიმღერას დავიწყებ, რღვევა მაშინ დაიწყება. საპირფარეშოში როცა შევალ, უკაცრავად ამ სიტყვებისთვის, უნიტაზის გვერდით თუ დავიწყებ მოშარდვას და ამასვე იზამენ ზინა და დარია პეტროვნა, საპირფარეშოში რღვევა მაშინ იქნება. მაშასადამე, რღვევა ფეხისადგილებში კი არ არია, თავებშია. ამიტომაც, როცა ეს ბარიტონები გაჰყვირიან - რღვევას დასცხეო! - მე მეცინება. (ფილიპ ფილიპოვიჩს სახე გვერდზე ისე მოექცა, რომ დაკბენილმა პირი დააღო.) გეფიცებით, მეცინება! ეს იმას ნიშნავს, რომ ყოველი მათგანი თავში მუშტებს უნდა იცემდეს! ჰოდა, როცა თავიდან გამოიბერტყავს

რევოლუციას, ენგელსსა და ნიკოლაი რომანოვს, დაჩაგრულ მალაიელებს და ამის მსგავს ჰალუცინაციებს და ფარდულების დასუფთავებას - თავის უშუალო საქმეს - შეუდგება, რღვევა თავისთავად გაქრება. ვერვის ხელეწიფების ორთა უფალთა მონება! შეუძლებელია, ერთსა და იმავე დროს ტრამვაის ლიანდაგიც დახვეტო და ვიღაც ესპანელი კონკიაჟღარუნების ბედ-იღბალიც მოაგვარო. ექიმო, ამას ვერავინ ახერხებს და, მით უმეტეს, ვერ მოახერხებენ ისინი, ევროპელების განვითარებას ორასი წლით რომ ჩამორჩნენ და საკუთარი შარვლის ღილების შეკვრასაც კი აქამდე რიგიანად ვერ ახერხებენ!

ფილიპ ფილიპოვიჩი ეშხში შევიდა, მიმინოსებრი ცხვირის ნესტოები დაებერა. მაძღრისად ნასადილევი და ძალ-ღონით აღვსილი, ძველი წინასწარმეტყველის მსგავსად ჭექდა: თავი ვერცხლისფრად უელავდა.

მისი ხმა მთვლემარე ძაღლს მიწისქვეშა ყრუ გუგუნივით ჩაესმოდა. ხან ეზმანებოდა, რომ ყვითელთვალება ბუ გამოუხტებოდა და სულელურად უყურებდა, ხან ჯალათი ელანდებოდა, საძაგელი სიფათი რომ ჰქონდა და გაზინთული თეთრი ჩაჩი ეხურა, ხან აბაჟურჩამოფარებული ნათურის მჭახე ელექტროშუქით განათებული ფილიპ ფილიპოვიჩის ანკეპილი ულვაში მოეჩვენებოდა, ხანაც მარხილი ნელა გაიჭრიალებდა და გაქრებოდა, ძაღლის კუჭი კი წვენში მოტივტივე, დაჩეჩქვილი როსტბიფის ნაჭერს ინელებდა.

„ამას შეუძლია, ფული მიტინგზე გამოსვლით იშოვოს, - ბუნდოვან ოცნებას მიეცა ძაღლი, -
უმაღლესი კლასის საქმოსანია, როგორც ეტყობა, ფული ისედაც ჩეჩქივითა აქვს“.

- პოლიციელი! - ყვიროდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - პოლიციელი! - „უჰუ-ჰუ-ჰუ!“ - რაღაც ბუშტუკები უსკდებოდა ძაღლს ტვინში.. - პოლიციელი! მხოლოდ და მხოლოდ ამით ეშველება. არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, ბალთიანი იქნება თუ წითელი კეპი[8] ეხურება. ყოველ კაცს პოლიციელი უნდა დაუყენო და დაავალო, ჩვენს მოქალაქეებს ვოკალური აღტკინება გაუნელოს. მეუბნებით, რღვევაო. ექიმო, მე კი გეტყვით, რომ ჩვენს სახლში და არც ერთ სახლში მანამდე არაფერი გაუმჯობესდება, სანამ ამ მომღერლებს არ დააშოშმინებენ! როგორც კი ესენი თავიანთ კონცერტებს შეწყვეტენ, ყოველივე თავისთავად გამოკეთდება.

[8] წითელი კეპი - მაშინდელი მილიციელის ქუდი.

- კონტრრევოლუციურ აზრებს ამბობთ, ფილიპ ფილიპოვიჩ, - ხუმრობით უთხრა პროფესორს დაკბენილმა, - ღმერთმა ნუ ქნას, რომ ვინმემ გაიგონოს.

- სახიფათო არაფერია, - ფიცხად შეედავა ფილიპ ფილიპოვიჩი. - არავითარი კონტრრევოლუცია აქ არ არის. ჰო, მართლა, აი, კიდევ სიტყვა, რომელსაც ვერ ვიტან. აბსოლუტურად გაუგებარია, ამ სიტყვაში რა იგულისხმება. ეშმაკმა უწყის! ამიტომ ვამბობ: არავითარი კონტრრევოლუცია ჩამს ნათქვამში არ არის. აქ საღი აზრი და ცხოვრებისეული გამოცდილებაა.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა გაკეცილი ქათქათა ხელსახოცის ბოლო საყელოდან გამოიძრო, მოჭმუჭნა და გამოუცლელი ღვინის ჭიქის გვერდით დადო. დაკბენილი მაშინვე წამოდგა და მადლობა გადაიხადა: „მერსი“.

- ერთ წუთს მოიცადეთ, ექიმო, - შეაჩერა იგი ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ჯიბიდან საფულე ამოიღო. თვალი მოჭუტა, თეთრი ქაღალდები გადათვალა, დაკბენილს მიაწოდა და უთხრა: - ივან არნოლდოვიჩ, დღეს ორმოცი მანეთი გერგებათ. გთხოვთ.

ძაღლისგან დაკბენილმა პროფესორს მადლობა ზრდილობიანად გადაუხადა და წამოწითლებულმა ფული პიჯაკის ჯიბეში ჩაიტენა.

ფილიპ ფილიპოვიჩ, ამ საღამოს არ გჭირდებით? - ჰკითხა მან პროფესორს.

- არა, გეთაყვა, გმადლობთ. დღეს აღარაფერს გავაკეთებთ. ჯერ ერთი, ბოცვერი მოკვდა; მეორეც, ამაღამ დიდ თეატრში „აიდაა“. დიდი ხანია, არ მომისმენია. მიყვარს. გახსოვთ? დუეტი.. ტარა.. რა-რიმ.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, ამდენს როგორ ასწრებთ? - პატივისცემით ჰკითხა ექიმმა.

- ყველაფერს ის ასწრებს, ვინც არსად მიიჩქარის, - შეგონებით უთხრა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - მთელ დღეს თუ კრებებზე ვირბენ და ბულბულივით ვიგალობებ, იმის მაგივრად, რომ ჩემი უშუალო საქმე ვაკეთო, ვერაფერსაც ვერ მოვასწრებ - ფილიპ ფილიპოვიჩის თითებქვეშ ჯიბეში ციური ხმით აჟღერდა რეპეტირი, - რვა საათი შესრულდა.. მეორე აქტზე მივალ.. მე შრომის განაწილების მომხრე ვარ. დიდ თეატრში იმღერონ, ხოლო მე ოპერაციებს გავაკეთებ. ასე სჯობია. ჰოდა, არავითარი რღვევა არ იქნება.. იცით რა, ივან არნოლდოვიჩ, თვალყური კარგად ადევნეთ, როგორც კი შესაფერისი გვამი იქნება, მაშინვე მაგიდიდან მოსამზადებელ სითხეში ჩაუშვით და ჩემკენ გამოეშურეთ!

- დარდი ნუ გექნებათ, ფილიპ ფილიპოვიჩ, პათოლოგოანატომები შემპირდნენ.

- ძალიან კარგი, ჩვენ კი მანამდე ამ მაწანწალა ნევრასტენიკს დავაკვირდებით, დავბანთ. თანაც ფერდი შეუხორცდება.

„ჩემზე ზრუნავს, - გაიფიქრა ძაღლმა, - ძალიან კარგი კაცია. ვიცი, ვინც არის! ძაღლთა ზღაპრების ჯადოქარი, მისანი და გრძნეულია. შეუძლებელია, რომ ყოველივე ეს მესიზმრებოდეს. ვაითუ, სიზმარია? (ძაღლი ძილში შეკრთა,) აი, გამეღვიძება.. და აღარაფერი იქნება. არც აბრეშუმშემობურული ლამპები, არც სითბო, არც სიმაძღრე. კვლავ წილად მხვდება ჭიშკართან გდება, საშინელი თოში, მოყინული ასფალტი, შიმშილი, ავგული ხალხი.. სასადილო, თოვლი, ღმერთო, რა შავი დღე მომელის!.“

თავი IV

მაგრამ ამის მაგვარი არაფერი მომხდარა. ჭიშკარი კი მართლაც განქარდა, როგორც საძაგელი ზმანება და უკან აღარ დაბრუნებულა.

რღვევა, ეტყობა, არც ისე საშიში ყოფილა. რღვევის მიუხედავად ფანჯრის რაფებქვეშ რუხი გარმონები დღეში ორჯერ ვარვარდებოდა და სითბო მთელ ბინაში ტალღებად მილივლივებდა.

სრულიად ცხადია: შარიკამ ძაღლის უმთავრესი ბილეთი ამოიღო. თვალები ახლა დღეში ორჯერ მაინც პრეჩისტენკელი ბრძანების მიმართ მადლიერების ცრემლებით ევსებოდა. ამას გარდა, სასტუმრო ოთახსა და მისაღებში კარადებს შორის ყველა ტრიუმოში იღბლიანი ლამაზი ძაღლის ანარეკლი მოჩანდა.

„მე ლამაზი ვარ, იქნებ ძაღლთა უცნობი პრინცი-ინკოგნიტოც ვიყო, - ფიქრობდა შარიკა და სარკეთა სანახებში მოსეირნე კმაყოფილების გამომხატველი დრუნჩის მქონე ყავისფერ, ბანჯგვლიან ქოფაკს გაჰყურებდა. - ძალიანაც შესაძლებელია, რომ ბებიაჩემი მყვინთავ ძაღლს გადაეყარა და შესცოდა. განა არ ვხედავდი, დრუნჩზე თეთრი ხალი რომ მქონდა. საკითხავია, საიდან უნდა მქონოდა? ფილიპ ფილიპოვიჩი დიდი გემოვნების მქონე კაცია, პირველსავე გზად წაწყდომილ მაწანწალა ძაღლს შინ არ მოიყვანდა“.

ერთ კვირაში ძაღლმა იმდენი საჭმელი შესანსლა, ბოლო თვენახევრის მანძილზე ქუჩაში შიმშილობისას რომ არ უჭამია. რა თქმა უნდა, წონას თუ ვიგულისხმებთ,

თორემ ფილიპ ფილიპოვიჩისეული საჭმლის ხარისხი სალაპარაკოც არ იყო. იმასაც თუ არ ვიანგარიშებთ, რომ დარია პეტროვნა სმოლენსკის ბაზარზე ყოველდღიურად ხორცის ჩამონაჭრებს ყიდულობდა თვრამეტი კაპიკისას და შინ მთელი გროვა მოჰქონდა, იმის თქმაც კმარა, ძაღლი საღამოს შვიდ საათზე სასადილო ოთახში სადილს რომ ესწრებოდა, თუმცა ფაქიზი ზინა პროტესტს გამოთქვამდა. ამ სადილების დროს ფილიპ ფილიპოვიჩს ღვთაების სახელი საბოლოოდ მიეკუთვნა. ძაღლი უკანა თათებზე დგებოდა და პიჯაკს ლოღნიდა. ფილიპ ფილიპოვიჩის ზარი - ორი მძლავრი, სწრაფი დარტყმა დაიმახსოვრა და მის შესახვედრად წინკარში ყეფით გავარდებოდა ხოლმე. შავმურა მელიის ქირქში გამოწყობილი ბატონი ჯიქურ შემოიჭრებოდა, მილიონობით თოვლის ფიფქს ააელვარებდა, მანდარინის, სიგარის, სუნამოს, ლიმონის, ბენზინის, ოდეკალონის, მაუდის სუნს დააფრქვევდა და მისი ხმა მთელ ბინაში მეთაურის საყვირივით დაიქუხებდა.

- შე ღორო, ბუ რატომ დაფლითე? რა დაგიშავა? რა დაგიშავა-მეთქი? პროფესორი მეჩნიკოვი რატომ დაამსხვრიე?

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, ეს ერთხელ მაინც უნდა გავამათრახოთ, - ამბობდა აღფოთებული ზინა, - თორემ მთლად თავს გაუვა. ნახეთ ერთი, თქვენს კალოშებს რა უყო!

- არავისი გამათრახება არ შეიძლება, - ღელავდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - ეს ერთხელ და სამუდამოდ დაიმახსოვრე. ადამიანზე და ცხოველზე მხოლოდ ჩაგონებით უნდა იმოქმედო. დღეს ხორცი აჭამეთ?

- ღმერთო ჩემო, მთელი სახლი შესანსლა. რას მეკითხებით, ფილიპ ფილიპოვიჩ. მიკვირს, მუცელი რატომ არ უსკდება.

- ჰოდა, ღმერთმა შეარგოს.. ბუმ რა დაგიშავა, ხულიგანო?

- უ-უ! - აწკმუვლდებოდა ლაქუცა ძაღლი, თათებს ამოატრიალებდა და მუცელზე გახოხდებოდა.

მერე ქეჩოში ხელს ჩაავლებდნენ, მისაღებ ოთახს გაატარებდნენ და კაბინეტში შეათრევდნენ. ძაღლი წკმუოდა, იღრინებოდა, ნოხს ებღაუჭებოდა, საჯდომით მისრიალებდა, თითქოს ცირკში ყოფილიყო. შუა კაბინეტში, ნოხზე შუშისთვალებიანი, მუცელგამოფატრული ბუ ეგდო, რაღაც წითელი ძონძები, ნაფტალინის სუნი რომ

უდიოდა, გარეთ გამოსჩროდა. მაგიდაზე ერთიანად დალეწილი პორტრეტი მოჩანდა.

- განზრახ არ ავალაგე, რომ ცქერით დამტკბარიყავით, - მოახსენებდა შეწუხებული ზინა ფილიპ ფილიპოვიჩს, - ეს არამზადა მაგიდაზე შეხტა და ბუს ბოლოზე ეძგერა! გონს მოსვლა ვერც კი მოვასწარი, მთლიანად გამოფატრა. ფილიპ ფილიპოვიჩ, დრუნჩი ბუზე მიუჭყლიტეთ, რომ იცოდეს, ნივთების წახდენა როგორია.

ატყდებოდა ყმუილი. ნოხზე გაკრულ ძაღლს ბუსკენ მიათრევდნენ, რომ დრუნჩი ზედ მიეჭყლიტათ, ხოლო ძაღლი ცხარე ცრემლებს აფრქვევდა და ფიქრობდა, - მცემეთ, ოღონდ სახლიდან ნუ გამაგდებთო.

- ბუ მეფიტულეს დღესვე გაუგზავნეთ. ამას გარდა, აი, რვა მანეთი, ტრამვაისთვის კი თექვსმეტი კაპიკი, მიურთან წადი და ამას კარგი საყელური თავისი ჯაჭვით უყიდე.

მეორე დღეს ძაღლს ფართო, ბრჭყვიალა საყელური გაუკეთეს. თავდაპირველად, სარკეში როცა ჩაიხედა, ძალიან შეწუხდა, კუდი ამოიძუა და სააბაზანოში შეძუნძულდა, თან იმას ფიქრობდა, საყელური სკივრს ან ყუთს როგორმე უნდა მივახეხო და გავგლიჯოო. მაგრამ ძალიან მალე მიხვდა, სულელი რომ იყო. ზინამ ჯაჭვით ობუხოვის შესახვევში სასეირნოდ გაიყვანა. ძაღლი პატიმარივით მილასლასებდა და სირცხვილისაგან ინვოდა, მაგრამ პრეჩისტენკაზე როცა ჩაიარეს, სანამ ქრისტეს ტაძარს მიაღწევდნენ, მშვენივრად მიხვდა, ცხოვრებაში საყელურს რა მნიშვნელობაც ჰქონდა. გზად შემოხვედრილ ყველა ძაღლს თვალებში უსაზღვრო შური ეხატებოდა, ხოლო შესახვევთან რომელიღაც ანონილმა, კუდნაჭრილმა მაწანწალა ძაღლმა „ბატონების მლოკველი“ და „მლიქვნელი“ უწოდა. როცა ტრამვაის რელსებზე გადაიარეს, მილიციელმა საყელური კმაყოფილებითა და პატივისცემით შეათვალიერა. შინ როცა დაბრუნდნენ, ყველაზე უფრო არნახული რამ მოხდა, რასაც მთელ სიცოცხლეში არ მოსწრებია: შვეიცარმა ფიოდორმა სადარბაზოს კარი შარიკას საკუთარი ხელით გაუღო და შიგნით შეუშვა, თანაც ზინას უთხრა: - დახე, ფილიპ ფილიპოვიჩს როგორი ბანჯგვლიანი ძაღლი უშოვია, თან რა საოცრად ჩასუქებულია.

- მაშ რა იქნება, ექვსი ძაღლის სამყოფსა ნთქავს, - განუმარტა ყინვისგან სახეაწითლებულმა და დამშვენებულმა ზინამ.

„გინდა საყელური გკეთებია და, გინდა, პორტფელი გჭერია“, - გულში იოხუნჯა ძაღლმა და ბელეტაჟში კურტუმის ქნევით ბატონკაცურად შებრძანდა.

რაკიღა საყელურის ღირსება შეაფასა, ძაღლი პირველი ვიზიტით სამოთხის იმ კუთხეს ეწვია, სადაც მანამდე შესვლა სასტიკად აკრძალული ჰქონდა - სახელდობრ, მზარეულ დარია პეტროვნას სამფლობელოსკენ გასწია. მთელი ბინა დარიას სამფლობელოს ორ მტკაველადაც არ ღირდა. ზემოდან შორენკეცებით მოპირკეთებულ შავ ქურაში

ყოველდღე ცეცხლი გუგუნებდა და ბობოქრობდა. ჰაერღუმელს ტკაცუნი გაჰქონდა. დარია პეტროვნას სახე ალის სვეტებში მარადიული ტანჯვითა და დაუოკებელი ვნებით ეწვოდა, ცხიმით ეპოხებოდა და უპრიალდებოდა. ყურებზე მოდურად გადავარცხნილ და კეფასთან შეკონილ ქერა თმაზე ოცდაორი ყალბი ბრილიანტი უბრწყინავდა. კედლების გასწვრივ კაკვებზე ოქროსფერი ქვაბები ეკიდა, მთელი სამზარეულო სურნელებას გაევსო, დახუფული ჭურჭლები თუხთუხებდა და ქშუტუნებდა..

- გაეთრიე! - აყვირდა დარია პეტროვნა, - გაეთრიე, შე უპატრონო, შე ჯიბგირო! შენღა მაკლდი! მოგცხებ ახლა საჩხრეკს!.

- რას მერჩი? აბა, რას იყეფები? - ალერსით ჭუტავდა თვალებს ძაღლი, - სადაური ჯიბგირი მე ვარ? საყელურს განა ვერ ხედავთ? - და კარში გვერდულად მიძვრებოდა, დრუნჩის შეყოფას ლამობდა.

ქოფაკი შარიკა რაღაც საიდუმლოს ფლობდა, რითაც ადამიანთა გულებს იმორჩილებდა. ორი დღის შემდეგ კი უკვე ნახშირის კალათის გვერდით ინწვა და დარია პეტროვნას საქმიანობას უცქერდა. იგი უმწეო ჟრუნებს წვრილი ბასრი დანით თავებსა და ფეხებს აჭრიდა, მერე მძვინვარე ჯალათივით ძვლებზე ხორცს აგლეჯდა, ქათმებს შიგნეულობას აცლიდა, ხორცსაკეპში რაღაცას ატარებდა. შარიკა ამ დროს ჟრუნის თავს ჯიჯგნიდა. დარია პეტროვნა რძეში ჩამბალი ფუნთუშის ნაჭრებს ჯამიდან იღებდა, ფიცარზე დახვავებულ ხორცის ფაფაში ურევდა, ზედ ნაღებს მოასხამდა, მარილს მოაყრიდა და კატლეტებს ამზადებდა. ქურა, თითქოს ხანძარიაო, ისე გუგუნებდა, ტაფაზე დაწყობილი კატლეტები თუხთუხით იბუშტებოდა და ხტოდა. ქურის საფარი დროდადრო განზე გრუხუნით გამოიწეოდა და შემზარავ ჯოჯოხეთს გამოაჩენდა, სადაც ალი ბრიალებდა და ბობოქრობდა.

საღამოთი ქვის ხახა ჩანავლდებოდა. სამზარეულოს ფანჯარაზე გაფარებული პატარა თეთრი ფარდის ზემოთ პრეჩისტენკის მრუმე და ნესტიანი ღამე ჩაწოლილიყო

და ერთადერთი ვარსკვლავი კიაფობდა. სამზარეულოს იატაკი დანესტილიყო. ქვაბები სიბნელეში იდუმალად და მკრთალად იკვეთებოდა, მაგიდაზე მეხახძრის ქუდი მოჩანდა. შარიკა თბილ ქურაზე ისე იწვა, როგორც ლომი ჭიშკარზე, ცალი ყური ცნობისმოყვარედ აეცქვიტა და უცქეროდა, შავულვაშა, აღელვებული კაცი, წელზე ტყავის ფართო ქამარი რომ ჰქონდა შემორტყმული, ნახევრად გამოღებული კარის იქით, ზინასა და დარია პეტროვნას ოთახში, დარია პეტროვნას როგორ ეხვეოდა. დარიას სახე, მკვდრისფერი, გაპუდრული ცხვირის გარდა, ტანჯვითა და ვნებით წამონთებოდა. შავულვაშას სახეზე შუქის ჭრილი სააღდგომო ვარდივით დაჰფენოდა.

- დემონივით არ შემომიჩნდა, - ბინდბუნდში ბუტბუტებდა დარია პეტროვნა, - მომეშვი! ზინა სადაცაა მოვა. რაო, შენც ხომ არ გაგაჯეელეს?

- ჩვენ ეგ არა გვჭირდება, - თავს ძლივსღა იკავებდა ხმაჩახლეჩილი შავულვაშა. - ოჰ, რა ცეცხლივით ქალი ხართ!

საღამოობით პრეჩისტენკის ვარსკვლავი მძიმე ფარდებს მიეფერებოდა და თუ დიდ თეატრში „აიდა“ არ იყო და არც სრულიად რუსეთის ქირურგიული საზოგადოების კრება ტარდებოდა, ღვთაება კაბინეტში ღრმა სავარძელში მოკალათდებოდა. ჭერქვეშ შუქი არ ჩახჩახებდა, მხოლოდ ერთი მწვანე ლამპა ენთო მაგიდაზე. შარიკა ჩარდილში ხალიჩაზე იწვა და შემზარავ რაღაცეებს თვალმოუშორებლად უცქეროდა. მინის ჭურჭელში ჩასხმულ საზიზღარ, მწლაკე და მღვრიე, სქელ სითხეში ადამიანის ტვინი იყო ჩადებული. ღვთაებას ხელები იდაყვებამდე დაეკაპიწებინა, მოწითალო რეზინის ხელთათმანები ჩაეცვა და სლიპინა ბლაგვ თითებს ტვინის ხვეულებში აფათურებდა. დროდადრო ღვთაება პატარა პრიალა დანას მოიმარჯვებდა და ყვითელ დრეკად ტვინს სათუთად ჭრიდა.

-„ნილოსის წმინდა ნაპირებისკენ“. .- წყნარად ღიღინებდა ღვთაება, ტუჩებს იკვნეტდა და დიდი თეატრის ოქროსფერ დარბაზს იხსენებდა.

ამ დროს მილები მეტისმეტად ვარვარდებოდა, სითბო მათგან ჭერისკენ მიიწევდა და იქიდან მთელ ოთახს ეფინებოდა. ძაღლის ბალანში უკანასკნელი, თვით ფილიპ ფილიპოვიჩის ხელს გადარჩენილი, ჩამოუცარცხნელი, მაგრამ უკვე განწირული რწყილი

გამოცოცხლდებოდა. ბინაში დაფენილი ხალიჩები ხმებს აყრუებდა. შემდეგ კი შორს შემოსასვლელი კარი გაჯახუნდებოდა.

„ზინკა კინემატოგრაფში წავიდა, - გაიფიქრა ძაღლმა, - როცა დაბრუნდება, ალბათ ვივახშმებთ. დღეს, მგონი, ხბოს დაბეგვილი ხორცი გვექნება!“

***

იმ საშინელ დღეს შარიკას დილითვე გულმა რაღაც ავი უგრძნო. ამის გამო უეცრად მოინწყინა და საუზმე - ნახევარი ჭიქა შვრიის ფაფა და გუშინდელი ცხვრის ძვალი - უხალისოდ შეჭამა. მისაღებ ოთახში მოწყენილმა გაიარა და საკუთარ გამოსახულებას ოდნავ შეჰყმუვლა. მაგრამ მას მერე, როცა ზინამ ივი ბულვარში გაასეირნა, დღე ჩვეულებრივი გზით წარიმართა. მიღება იმ დღით არ ყოფილა, იმიტომ რომ, როგორც ცნობილია, სამშაბათობით მიღება არ არის, და ღვთაება კაბინეტში იჯდა, მაგიდაზე სურათებით აჭრელებული რაღაც დიდი წიგნები გადაეშალა. სადილს ელოდნენ. ძაღლი ცოტათი გამოაცოცხლა იმაზე ფიქრმა, რომ დღეს მეორე კერძად, როგორც ზუსტად შეიტყო სამზარეულოში, ინდაური ექნებოდათ. როცა დერეფანში ჩაიარა, გაიგონა, ფილიპ ფილიპოვიჩის კაბინეტში უსიამოვნოდ და მოულოდნელად როგორ გაიწკრიალა ტელეფონმა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ყურმილი აიღო, ყური მიუგდო და უეცრად აღელდა.

- დიდებულია, - გაისმა მისი ხმა, - ახლავე წამოიღეთ, ახლავე!

ივი აფუსფუსდა, დარეკა და შემოსულ ზინას უბრძანა, სასადილოდ სუფრა სასწრაფოდ გაეშალა.

- სადილი! სადილი! სადილი!

სასადილო ოთახში უმალ თეფშები აწკრიალდა. ზინა გარბი-გამორბოდა. სამზარეულოდან დარია პეტროვნას ბუზღუნი გაისმა, ინდაური მზად არ არისო. ძაღლმა ისევ იგრძნო შეშფოთება.

„არ მომწონს, როცა სახლში ალიაქოთია“, - ფიქრობდა იგი.. ეს გაიფიქრა თუ არა, ალიაქოთი უფრო უსიამოვნო შეიქნა. უპირველეს ყოვლისა, იმის წყალობით, რომ ოდესღაც დაკბენილი ექიმი ბორმენტალი მოვიდა. მან თან ჩემოდანი მოიტანა, საძაგელი სუნი რომ უდიოდა, პალტო არც კი გაუხდია, დერეფანი ისე გაიარა და გასასინჯი ოთახისკენ გაეშურა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ყავის ჭიქა გამოუცლელი დატოვა, რაც არასოდეს ჩაუდენია და ბორმენტალის შესახვედრად გაიქცა, რაც ასევე არასოდეს უქნია.

- როდის მოკვდა? - შეჰყვირა მან.

- სამი საათის წინ, - უპასუხა ბორმენტალმა და ჩემოდნეის გახსნა ისე დაიწყო, დათოვლილი ქუდიც კი არ მოუხდია.

„ვინ მოკვდა? - უკმაყოფილოდ გაიფიქრა ძაღლმა და ფილიპ ფილიპოვიჩს ფეხებში გაეხლართა. - ალიაქოთს ვერ ვიტან“.

- ფეხებში ნუ მედები! ჩქარა! ჩქარა! ჩქარა! - ყველა მხარეს გასძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და, როგორც ძაღლს მოეჩვენა, ყველა ზარის რეკვა ატეხა.

ზინამ მოირბინა.

- ზინა! დარია პეტროვნა ტელეფონთან იყოს, ჩაიწეროს, არავის არ მივიღებთ! შენ მჭირდები. ექიმო ბორმენტალო, გემუდარებით - სწრაფად, სწრაფად, სწრაფად!

„არ მომწონს, არ მომწონს“, - განაწყენებული ძაღლი მოიღუშა და ბინაში ხეტიალს შეუდგა, ალიაქოთმა კი მთლიანად გასასინჯ ოთახში გადაინაცვლა. ზინა უეცრად ისეთ ხალათში გამოწყობილი აღმოჩნდა, სუდარას რომ წააგავდა, და გასასინჯი ოთახიდან სამზარეულოსკენ აქეთ-იქით სირბილს მოჰყვა.

„საჭმელად ხომ არ წავიდე? ჯანდაბას ამათი თავი“, - გადაწყვიტა ძაღლმა და უცებ მოულოდნელი რაღაც გაიგონა.
- შარიკას არაფერი აჭამოთ, - დაიგრგვინა ბრძანებამ გასასინჯი ოთახიდან.

- მაგას თვალს მოასწრებ?

- ჩაამწყვდიეთ!

შარიკა საბაზანოში შეიტყუეს და კარი ჩაუკეტეს.

„რა თავხედობაა, - გაიფიქრა ჩაბნელებულ საბაზანოში ჩამწყვდეულმა შარიკამ, -
ნამდვილი უგუნერება..“

ძაღლმა საბაზანო ოთახში თხუთმეტიოდე წუთი უცნაურ გუნებაზე გაატარა - ხან გაბრაზებულმა და ხან გულდამძიმებულმა. ყოველივე მოსაწყენი, ბუნდოვანი შეიქნა..

„კარგი, დიდად პატივცემულო ფილიპ ფილიპოვიჩ, ნახავთ, ხვალ კალოშები თუღა გექნებათ, - ფიქრობდა იგი, - ორი წყვილი ხომ უკვე იყიდეთ, ერთ წყვილს კიდევ იყიდით. გირჩევნიათ, ძაღლების ჩამწყვდევას მოეშვათ“.

მაგრამ ცხარე ფიქრი უეცრად გაუწყდა. უცებ რატომღაც თვალწინ დაუდგა ადრეული ყმაწვილობის დროინდელი სურათი - პრეობრაჟენსკის საყარაულოსთან მზით გაბრწყინებული უკიდეგანო ეზო, ბოთლებზე დამსხვრეული მზის სხივები, აგურის ნატეხები, თავისუფალი მაწანწალა ძაღლები.

„ვერსადაც ვერ წახვალ, რა თავისუფლება, რის თავისუფლება, აქედან ფეხს არსადაც არ გაადგამ, სიცრუე რა საჭიროა, - ცხვირს ასრუტუნებდა სევდამორეული ძაღლი. - მივეჩვიე. მე ბატონის ძაღლი ვარ, ინტელიგენტური არსება. უკეთეს ცხოვრებას გემო გავუგე, ან კი თავისუფლება რა არის? კვამლი, მირაჟი, ფიქცია.. ბედშავი დემოკრატების ნაბოდვარი. .“

შემდეგ სააბაზანოს სიბნელე ისეთი შემზარავი შეიქნა, ძაღლი აყმუვლდა, კარს ეცა და ფხოჭნა დაუწყო.

- უ-უ-უ! - როგორც კასრში, ისე დაირხა მთელ ბინაში.

„ბუს ისევ გავფატრავ“, - ბრაზიანად, მაგრამ უძლურად გაიფიქრა ძაღლმა. მერე მისუსტდა: ერთხანს ინვა, ხოლო როცა წამოდგა, უეცრად ბალანი ყალყზე დაუდგა, აბაზანაში რატომღაც მგლის საძაგელი თვალები მოეჩვენა.

ამ ტანჯვა-წამებაში იყო, როცა კარი გაიღო. ძაღლი სააბაზანოდან გავიდა, ტანი შეიბერტყა და სამზარეულოსკენ წასვლა კუშტად დააპირა, მაგრამ ზინამ საყელურში ხელი ჩაავლო და გასასინჯი ოთახისკენ ძალდატანებით წაიყვანა. ძაღლს გულმა რეჩხი უყო.

„რაში ვჭირდები? - გაიფიქრა მან ეჭვიანად. - ფერდი მომირჩა.. ვერაფერი გამიგია“.

ძაღლი ზინამ გასასინჯ ოთახში მოპრიალებულ პარკეტზე სრიალ-სრიალით მიიყვანა. აქ იგი არნახულმა შუქმა გააოცა. ჭერს ქვემოთ თეთრი ბურთი ისე ბრწყინავდა, რომ თვალს ჭრიდა. თეთრ ნათებაში ქურუმი იდგა და პირმოკუმული ღიღინებდა, ნილოსის წმინდა ნაპირებს უმღეროდა. ფილიპ ფილიპოვიჩის ცნობა მხოლოდ ოდნავ საგრძნობი სუნით შეიძლებოდა. შეკრეჭილ ჭაღარა თმას პატრიარქის კუნკულის მსგავსი თეთრი ცაჩი უფარავდა; ღვთაება ერთიანად თეთრი

ტანსაცმლით იყო შემოსილი, ხოლო თეთრი სამოსლის ზემოდან რეზინის ვიწრო წინსაფარი ეპიტრაქილივით ჩამოეფარებინა. ხელებზე შავი ხელთათმანები მოერგო.

დაკბენილსაც კუნკულა ეხურა. გრძელი მაგიდა გაეშალათ, გვერდიდან კი პარატა, ოთკუთხედი, ელვარეფეხიანი მაგიდა მიედგათ.

ძაღლმა ყველაზე მეტი სიძულვილი დაკბენილის მიმართ იგრძნო, უფრო მეტად კი მისი დღევანდელი გამოხედვის გამო. მანამდე გაბედულად და პირდაპირ მომზირალ თვალებს იგი ახლა აქეთ-იქით აცეცებდა და ცდილობდა, ძაღლისთვის არ შეეხედა. ახლა მის გამოხედვაში დაძაბულობა, სიყალბე გამოსჭვიოდა. თვალთა სიღრმეში კი ავი, საძაგელი განზრახვა, ანდა იქნებ დანაშაულიც იმალებოდა. თვალებდაბინდულმა ძაღლმა
მას უხალისოდ შეხედა და კუთხეში მიიყუჟა.

- ზინა, საყელური, - ხმადაბლა თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - ოღონდ არ ააღელვო.

ზინასაც თვალები უმალ დაკბენილის თვალთა მსგავსად საძაგელი გაუხდა. იგი ძაღლს მიუახლოვდა და ხელი გადაუსვა, ოღონდ ესეც აშკარა სიყალბე იყო. ძაღლმა სევდიანად, ზიზღით შეხედა.

„რა გაეწყობა.. თქვენ სამნი ხართ. მომერევით, თუ მოინდომებთ. ოღონდ გრცხვენოდეთ.. ის მაინც ვიცოდე, რას მიპირებთ. .“

ზინამ საყელური შეხსნა. ძაღლმა თავი გადააქნია და დაიფრუტუნა. დაკბენილი წინ აესვეტა და გულისამრევი, საძაგელი სუნი შეაფრქვია.

„ფუ, რა სისაძაგლეა.. ასე რატომ მერევა გული და რად მეშინია. .“ - გაიფიქრა ძაღლმა და უკან დაიხია, რათა დაკბენილს გარიდებოდა.

- ექიმო სწრაფად, - მოუთმენლად თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

ჰაერი მოტკბო სურნელებით განიმსჭვალა. დაკბენილს ძაღლისთვის საძაგელი, დაძაბული მზერა არ მოუცილებია, ზურგს უკან დამალული მარჯვენა ხელი გამოსწია და დასველებული ბამბის გუნდა ცხვირზე მიაჭირა. შარიკა გაოგნდა, ოდნავი თავბრუსხვევა იგრძნო, მაგრამ განზე გახტომა მაინც მოასწრო. დაკბენილიც მისკენ გაქანდა და ბამბა მთელ დრუნჩზე უეცრად შემოახვია. ძაღლს სული მყისვე შეუგუბდა, მაგრამ თავის დაღწევა კიდევ მოასწრო. „არამზადები. .“ - გაუელვა გონებაში.. -

„რას მერჩიან?“ ბამბა დრუნჩზე კვლავ შემოახვიეს. იმავე წამს მოულოდნელად მისაღებ ოთახში თვალწინ ტბა წარმოუდგა, ხოლო ტბაზე, ნავებში, ძალზე მხიარული, არაამქვეყნიური, არნახული, ვარდისფერი ძაღლები მოჩანდნენ. შარიკას ფეხები ისე მოუდუნდა, თითქოს ძვლები სულ გაუქრაო.

- მაგიდაზე! - სადღაც მხიარულად დაიბუხუნა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და მისი ხმა ნარინჯისფერ ჭავლებს შეერია. ძაღლს შიშმა გაუარა და ახლა სიხარული დაეუფლა. სულმიმქრალს დაკბენილი ორ წამს უყვარდა. მერე მთელი ქვეყნიერება თავდაყირა დადგა. ძაღლმა მაინც იგრძნო, მუცელზე ცივი, მაგრამ სასიამოვნო ხელი როგორ შეეხო. მერე ყველაფერი გაქრა.

*

ვიწრო საოპერაციო მაგიდაზე ფეხებგაფარჩხული ძაღლი შარიკა იწვა და თეთრი მუშამბის ბალიშზე თავი უმწეოდ გადაქანებოდა. მუცელი გაკრეჭილი ჰქონდა. ექიმ ბორმენტალს მანქანა მოემარჯვებინა და ბალანს ახლა თავზე კრეჭდა. ფილიპ ფილიპოვიჩი მაგიდის კიდეს ხელისგულებით დაყრდნობოდა, თვალებიც სათვალის ოქროს რკალივით გაბრწყინებოდა. ამ პროცედურას აკვირდებოდა და აღელვებული ამბობდა: - ივან არნოლდოვიჩ, ყველაზე მნიშვნელოვანი მომენტი ის იქნება, როცა მე თურქულ კეხში[9] შევიჭრები. გემუდარებით, მორჩი მყისვე მომაწოდეთ და მაშინვე გაკერვას შეუდექით. იქ თუ სისხლი ჩაიქცა, დროს დავკარგავთ და ძაღლიც მოგვიკვდება. თუმცა ამას ისედაც არავითარი შანსი არა აქვს, - ცოტა ხანს დუმდა, მერე თვალები მოჭუტა, ძაღლს თითქოს დამცინავად მოხუჭულ თვალში შეხედა და დაუმატა: - იცით რა, მებრალება, წარმოიდგინეთ, მივეჩვიე.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ხელები ისე აღმართა, თითქოს ბედშავ შარიკას უძნელესი გმირობისთვის გზას ულოცავდა. ცდილობდა, შავ რეზინზე ნამცეცი მტვერიც არ დაცემულიყო.

გაკრეჭილი ბალნის ქვემოთ ძაღლის მოთეთრო კანი აელვარდა. ბორმენტალმა მანქანა გვერდზე მიაგდო და სამართებელი მოიმარჯვა, ძაღლს უმწეო პატარა თავი გაუსაპნა და გაპარსვას შეუდგა. სამართებლის პირს ღრაჭუნი გაუდიოდა, ალაგ-ალაგ სისხლმა ამოჟონა. დაკბენილმა გაპარსვა მოათავა, გაპარსული თავი

[9] თურქული კეხი - თავის ქალის ძვლის ღრმული, სადაც ჰიპოფიზია მოთავსებული.

ბენზინით დასველებული ბამბით გაუწმინდა, მერე გაშიშვლებული მუცელი გაუჭიმა, ამოიხვნეშა და წარმოთქვა: - მზადაა.

ზინამ ნიჟარის ონკანი გააღო და ბორმენტალი ხელების დასაბანად გაექანა. ზინამ შუშა მოიმარჯვა და ხელები სპირტითაც დააბანინა.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, მე შემიძლია წავიდე? - ჰკითხა ზინამ და ძაღლის გაპარსულ თავს შიშმორეულმა გადახედა.

- შეგიძლია.

ზინა გაუჩინარდა. ბორმენტალი კვლავ აფუსფუსდა. მარლის თხელი ნაჭრები შარიკას თავის გარშემო შემოუწყო. ახლა ბალიშზე ძაღლის ჯერ არნახული მელოტი თავის ქალა და უცნაური წვეროსანი დრუნჩი ჩანდა.

ახლა ქურუმიც შეირხა. იგი წელში გაიმართა, ძაღლის თავს დახედა და თქვა: - ღმერთო, შეგვეწიე, დანა!

ბორმენტალმა მაგიდაზე დახვავებული მოელვარე ხელსაწყოებიდან პატარა მუცელგამობერილი დანა გამოაჩინა და ქურუმს მიაწოდა. მერე ხელებზე თავადაც ისეთივე ხელთათმანები მოირგო, როგორიც ქურუმს ეკეთა.

- სძინავს? - იკითხა ფოლიპ ფილიპოვიჩმა

- კარგად სძინავს.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა კბილი კბილს დააჭირა, თვალები მწვავედ, მსუსხავად ააელვარა, დანა შემართა და შარიკას მუცელი მთელ სიგრძეზე მარჯვედ ჩაუსერა. კანი უმალ გადაიშალა და სისხლმა სხვადასხვა მხარეს ითქრიალა. ბორმენტალი ჭრილობას გაშმაგებით ეძგერა და მარლის გუნდები დააჭირა, მერე შაქრის საგეხისნაირი პატარა მაშები ჭრილობის კიდეებს მოუჭირა და ჭრილობა შეშრა. ბორმენტალს შუბლი ოფლით დაცვაროდა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ძაღლს მუცელი მეორედ ჩაუსერა, ხოლო როცა ორივემ კაუჭებით, მაკრატლებით, რაღაც კაკვებით ძაღლის სხეულის გახლეჩა იწყეს, მუცლიდან ვარდისფერი და ყვითელი, სისხლის წვეთებით დაცვარული ქსოვილები ამოცვივდა. ფილიპ ფილიპოვიჩი ძაღლს მუცელში დანას უტრიალებდა, მერე შეჰყვირა: - მაკრატელი!

დაკბენილმა ინსტრუმენტი, როგორც მეფოკუსემ, ხელში წამით გააელვა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ხელი ღრმად ჩაყო, რამდენიმეჯერ შეატრიალ-შემოატრიალა და

შარიკას მუცლიდან სათესლე ჯირკვლები რაღაც ნაგლეჯთან ერთად ამოაცალა. გულმოდგინებისა და მღელვარებისგან ერთიანად გალუმპული ბორმენტალი მინის ქილისკენ გაექანა და იქიდან სხვა, სველი, ჩამოგრძელებული სათესლე ჯირკვლები ამოიღო. პროფესორისა და მისი ასისტენტის ხელებში რაღაც მოკლე, სველი სიმები ათამაშდა და აწივლდა. მოხრილი ნემსები ჩამჭერებში ხშირ-ხშირად ატკაცუნდა. შარიკას თავისი სათესლე ჯირკვლების ადგილას სხვა სათესლე ჯირკვლები ჩააკერეს. ქურუმმა ოდნავ უკან დაიხია, ჭრილობაში მარლის გუნდა ჩაჩურთა და ბორმენტალს უბრძანა: - ექიმო, კანი სწრაფად შეკერეთ, - მერე კედლის მრგვალ თეთრ საათს გახედა.

- 14 წუთს მოვუნდით, - კბილებში გამოსცრა ბორმენტალმა და მოხრილი ნემსი მომჩვარულ კანს შეასო.

მერე ორივენი ისე აჩქარდნენ, როგორც მკვლელებს სჩვევიათ ხოლმე.

- დანა! - შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

დანა ხელში თითქოს თავისით შეუხტა, რის შემდეგაც ფილიპ ფილიპოვიჩს სახე შემზარავი გაუხდა. მან ფაიფურისა და ოქროს კბილები დაკრიჭა და შარიკას შუბლზე წითელი გვირგვინი ერთი მოსმით შემოუხაზა. ბალანგაპარსული ტყავი სკალპივით გააძრეს, თავის ქალა გააშიშვლეს. ფილიპ ფილიპოვიჩმა შესძახა: - ტრეპანი!

ბორმენტალმა პრიალა ციბრუტი მიაწოდა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ციბრუტი შარიკას თავის ქალას ტუჩების კვნეტით მიაბჯინა და ერთიმეორისგან თითო სანტიმეტრის დაშორებით პატარ-პატარა ხვრელების გაბურღბას შეუდგა, ისე, რომ ეს ხვრელები მთელ თავის ქალას

ირგვლივ შემორიგებოდა. თითო ხვრელის გაბურღვას ხუთ წამზე მეტს არ ანდომებდა. მერე უცხო მოყვანილობის მქონე ხერხის ბოლო პირველ ხვრელში ჩაუშვა და ხერხვას ისეთნაირად შეუდგა, როგორც ქალის ხელსაქმის ყუთს ხერხავენ ხოლმე. თავის ქალა ხმადაბლა წიოდა და ძიგძიგებდა. სამი წუთის შემდეგ თავის ქალას სარქველი ახადეს და შარიკას მოაცილეს.

ახლა შარიკას ტვინი - მოლურჯო ძარღვებითა და მოწითალო ლაქებით დაფარული თაღი გაშიშვლდა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ტვინის გარსი მაკრატლით გაკვეთა. ერთხელ სისხლის შადრევანმა იფეთქა, პროფესორს კინაღამ თვალში

მოხვდა და ჩაჩი დაუწინწკლა. ბორმენტალმა პინცეტს ხელი წამოავლო, სისხლის შადრევანს ვეფხვივით მიეტანა, ძარღვს პინცეტი ჩაუჭირა და სისხლის დენა შეაჩერა. ბორმენტალს ოფლი ღვარად სდიოდა, სახე დამრგვალებოდა და აჭრელებოდა. მზერა ხან პროფესორის ხელებისკენ ჰქონდა მიმართული, ხან ინსტრუმენტების მაგიდაზე მდგარი თეფშისკენ. ფილიპ ფილიპოვიჩი ხომ მართლაც საზარელი შესახედავი შეიქნა. ცხვირს აქშუტუნებდა, კბილები ისე დაეკრიჭა, ღრძილები უჩანდა. მან ტვინს გარსი გადააძრო, ხელი სადღაც ღრმად ჩაყო და გაკვეთილი ფიალიდან ნახევარსფეროების ამოზიდვას შეუდგა. ამ დროს ბორმენტალს ფერი ეცვალა, ცალი ხელი შარიკას მკერდზე შემოაჭდო და ხმაჩახლეჩილმა თქვა: - პულსი მკვეთრად ეცემა..

ფილიპ ფილიპოვიჩმა მას გაშმაგებულმა შეხედა, რაღაც ჩაიბურტყუნა და ხელი უფრო ღრმად ჩაყო. ბორმენტალმა მინის ამპულა ტკაცანით გადატეხა, შპრიცი შეავსო და შარიკას სადღაც გულთან მზაკვრულად შეასო.

- თურქული კეხისკენ მივიწევ, - შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და შარიკას ნაცრისფერ- ყვითელი ტვინი გასისხლიანებული ლიპი ხელთათმანებით ამოწია. მან შარიკას წამით ალმაცერად დახედა და ბორმენტალმაც მეორე ამპულას უმალ თავი წაატეხა, გრძელი შპრიცი აიღო და ამპულიდან ყვითელი სითხე ამოქაჩა.

- გულში? - გაუბედავად ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩს.

- რაღას მეკითხებით? - ღვარძლიანად დაიგრგვინა პროფესორმა, - ისედაც ხუთჯერ უკვე მოგიკვდათ. უჩხვლიტეთ! გაგონილა? - და სახე შთაგონებული ყაჩაღისა გაუხდა.

ექიმმა ძაღლს ნემსი გულში ერთი ჩაკვრით, მსუბუქად ჩაასო.

- ცოცხალია, მაგრამ ძლივსღა ფეთქავს, - მოკრძალებით ჩაიჩურჩულა მან.

- ცოცხალია თუ არ არის ცოცხალი, მაგაზე მსჯელობის დრო აღარ არის, - შემზარავად ასისინდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - მე ხელი კეხში მაქვს. სულ ერთია, მაინც მოკვდება.. დალახვროს ეშმაკმა.. „ნილოსის წმინდა ნაპირებისკენ..“ დანამატი მომეცით.

ბორმენტალმა შუშა მიაწოდა, რომლის შიგნით, სითხეში, ძაფით პატარა თეთრი კოშტი ეკიდა. „ევროპაში ბადალი არა ჰყავს.. ღმერთმანი!..“ - თავში გაურბინა ბორმენტალს. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ცალი ხელით ძაფზე ჩამოკიდებული კოშტი

აიტაცა, მეორე ხელში მაკრატელი მოიგდო, სადღაც გაბრტყელებულ ნახევარსფეროებს შორის ღრმად შეაცურა და ასეთივე კოშტი ამოკვეთა. შარიკას კოშტი თეფშზე დააგდო, ახალი კოშტი ძაფთან ერთად ტვინში შეასრიალა და მოკლე თითებით, ახლა თითქოს რაღაც სასწაულით რომ დაწვრილებოდა და მოქნილობა შეეძინა, ქარვისფერი ძაფი ჩანასკვა და კოშტის ჩამაგრება მოახერხა, ამის შემდეგ თავის ქალიდან რაღაც მჭიმავები და პინცეტი ამოიღო, ტვინი ძვლის ფიალაშივე ჩადო, უკან გადაიწია და უკვე დამშვიდებულმა იკითხა:
- მოკვდა, რა თქმა უნდა?

- ძაფისებრი პულსია, - უპასუხა ბორმენტალმა.

- ადრენალინი გაუმეორეთ.

პროფესორმა ტვინს გარსი შემოაფარა, მოხერხილი სარქველი ზომაზე მოარგო, სკალპი გადმოჭიმა და დაიგრგვინა: - გაკერეთ.

ბორმენტალმა თავი ხუთ წუთში შემოკერა. კერვისას სამი ნემსი გაუტყდა. სისხლით

შეღებილი ბალიშის ფონზე შარიკას უსიცოცხლო დრუნჩი და თავზე შემორკალული ჭრილობა ჩანდა. ფილიპ ფილიპოვიჩი ძაღლს ახლა კი საბოლოოდ გასცილდა, როგორც გამაძღარი ვამპირი, ერთი ხელთათმანი წაიძრო, საიდანაც ოფლნარევი პუდრის ღრუბელი გამოიჭრა, მეორე ხელთათმანი შემოიფხრიწა, იატაკზე დააგდო, კედელზე მიმაგრებულ ღილაკს თითი დააჭირა და დარეკა. ზღურბლზე მომდგარმა ზინამ პირი გვერდზე მიაბრუნა, რათა გასისხლიანებული შარიკა არ დაენახა.

ქურუმმა სისხლით მოსვრილი ჩაჩი ცარციანი ხელებით მოიხადა და წარმოთქვა: - ზინა, ახლავე პაპიროსი მომიტანე. აბაზანა და სუფთა თეთრეული გამიმზადე.

მან ნიკაპი მაგიდის კიდეს დააყრდნო, ძაღლს მარჯვენა ქუთუთო ორი თითით აუწია, სიცოცხლემილეულ თვალში ჩახედა და თქვა: - დალახვროს ეშმაკმა. არ მიმკვდარა. მაგრამ მაინც მოკვდება. ეჰ, ექიმო ბორმენტალო, მებრალება, ალერსიანი ძაღლი იყო, თუმცა ეშმაკობაც არ აკლდა.

თავი V

ექიმ ივან არნოლდოვიჩ ბორმენტალის რვეული, თხელი, საწერი თაბახის ფორმატისა, ბორმენტალის ხელით შევსებული, დასაწყისში ორ გვერდზე ფაქიზად და მკაფიოდაა ჩაწიკწიკებული, შემდეგ უკვე გაკრული ხელითაა ნაწერი, მღელვარება ეტყობა, მელნის ლაქები უფრო მეტი და მეტი ჩანს.

1924 წლის 22 დეკემბერი. ორშაბათი. ავადმყოფის ისტორია
ლაბორატორიის ძაღლი დაახლოებით 2 წლისა. ხვადი. ჯიში - ეზოს ძაღლი. სახელი - შარიკა. ბალანი თხელი, ალაგ-ალაგ დაბუჩქული, მურა თრთვილნარევი. კუდი ნადუღი რძის ფერი. მარჯვენა ფერდზე მთლად მოშუშებული დამწვრობის კვალი. კვება პროფესორთან მოსვლამდე - ცუდი, ერთი კვირის შემდეგ, რაც პროფესორთანაა, წონა ძალზე მომატებული - 8 კგ. (ძახილის ნიშანი).

გული, ფილტვები, კუჭი, ტემპერეტურა ნორმის ფარგლებში.

23 დეკემბერი. საღამოს 8 სათსა და 30 წუთზე ჩატარდა ევროპაში პირველი ოპერაცია პროფესორ პრეობრაჟენსკის მეთოდით: შარიკას გაუკეთდა ქლოროფორმის ნარკოზი, ამოეცალა სათესლე ჯირკვლები და მათ ნაცვლად გადაენერგა მამაკაცის სათესლე ჯირკვლები დანამატთან და თესლსადენებთან ერთად, რაც ამოცლილი ჰქონდა ამ ოპერაციამდე 4 საათითა და 4 წუთით ადრე გარდაცვლილ 28 წლის მამაკაცს და პროფესორ პრეობრაჟენსკის მეთოდის მიხედვით ინახებოდა სტერილიზებულ ფიზიოლოგიურ ხსნარში.

უშუალოდ ამის შემდეგ შარიკას აეხადა თავის ქალის სარქველი, ამოეკვეთა ტვინის დანამატი - ჰიპოფიზი და შეეცვალა ადამიანის ჰიპოფიზით, რაც ზემოხსენებულ მამაკაცს ჰქონდა ამოცლილი.

გაუკეთდა 8 კუბური სანტიმეტრი ქლოროფორმი, 1 შპრიცი ქაფური და გულში 2 შპრიცი ადრენალინი.

ოპერაციის ჩვენება: პრეობრაჟენსკის მიერ ჩატარებული ცდა ჰიპოფიზისა და სათესლე ჯირკვლების კომბინირებული გადანერგვისა, ჰიპოფიზის შემთავსებლობის საკითხის გამოსარკვევად, ხოლო შემდგომში ადამიანის ორგანიზმის გაახალგაზრდავებაზე მისი გავლენის დასადგენადაც.

ოპერაცია ჩაატარა პროფესორმა ფ. ფ. პრეობრაჟენსკიმ. ასისტენტობას უწევდა ექიმი ი. ა. ბორმენტალი.

ოპერაციიც შემდეგ ღამით: პულსის მრავალჯერ სახიფათოდ დაცემა. სიკვდილის მოლოდინი. ქაფურის უზარმაზარი დოზები პრეობრაჟენსკის მეთოდით.

24 დეკემბერი. დილით - გაუმჯობესება. სუნთქვა ორმაგად გახშირებული. ტემპერატურა
42°. ქაფური, კოფეინი კანქვეშ.

25 დეკემბერი. კვლავ გაუარესება. პულსი ძლივს ისინჯება. კიდურების გაცივება, თვალის გუგები არ რეაგირებს. ადრენალინი გულში, ქაფური პრეობრაჟენსკის მეთოდით, ვენაში ფიზიოლოგიური ხსნარი.

26 დეკემბერი. მცირედი გაუმჯობესება. პულსი 180, სუნთქვა 92, ტემპერატურა 41°. ქაფური, ოყნით კვება.

27 დეკემბერი. პულსი 152, სუნთქვა 50, ტემპერატურა 39,8. თვალის გუგები რეაგირებს. ქაფური კანქვეშ.

28 დეკემბერი. მნიშვნელოვანი გაუმჯობესება. შუადღისას მოულოდნელი ოფლის ღვრა. ტემპერატურა 37,0. ოპერაციის ჭრილობები ადრინდელ მდგომარეობაშია. გადახვევა.

მადა დაეტყო. კვება თხიერი.

29 დეკემბერი. უეცრად დაეწყო შუბლზე და ფერდებზე ბალნის გაცვივნა. საკონსულტაციოდ გამოძახებულ იქნენ: კანის სნეულებათა კათედრის პროფესორი ვასილი ვასილიევიჩ ბუნდარევი და მოსკოვის საჩვენებელი ვეტერინალური ინსტიტუტის დირექტორი. მათ ეს შემთხვევა ლიტერატურაში აუღწერლად მიიჩნიეს. დიაგნოსტიკა დაუდგენელი დარჩა. ტემპერატურა ნორმალურია.

ფანქრით ჩანაწერი: საღამოთი პირველი ყეფა გაისმა (8სს. 15წ.) ყურადღებას იქცევს ტემბრისა და ტონის მკვეთრი ცვლილება (დადაბლება). ნაცვლად სიტყვასა „გაუ-გაუ“ ისმის „ა-ო“, ოდნავ წააგავს კვნესას.

30 დეკემბერი. ბალნის გაცვივნამ საერთო გამელოტების ხასიათი მიიღო. აწონვამ მოულოდნელი შედეგი მოგვცა - წონა 30 კგ. ძვლების ზრდის (დაგრძელების) ხარჯზე. ძაღლი კვლავინდებურად წევს.

31 დეკემბერი. კოლოსალური მადა.

რვეულში მელნის ლაქა. ლაქის შემდეგ აჩქარებულ ხელნაწერი: დღის 12 ს. 12 წ. ძაღლმა გარკვევით წამოიყეფა სიტყვა „ა-ბ-ი-რ“.

(რვეულში ჩანაწერი წყდება და შემდეგ, ალბათ აღელვებისაგან, შეცდომით წერია) 1
დეკემბერი.

გადახაზული და გასწორებულია: 1925წ. 1 იანვარი. დილით ფოტოსურათი გადავუღეთ. გარკვევით ყეფს: „აბირ“. ამ სიტყვას ხმამაღლა და თითქოს გახარებული იმეორებს. დღის 3 საათზე (მსხვილი ასოებით) გაიცინა(?) რის გამოც შინამოსამსახურე ზინას გული შეუღონდა.

საღამოთი რვაჯერ წარმოთქვა სიტყვა „აბირ-ვალგ“, „ბირ“.

ფანქრით ნაწერი დაბრეცილი ასოები.

პროფესორმა სიტყვა „აბირ-ვალგ“ გაშიფრა, მისი მნიშვნელობა „გლავრიბა“!!! ეს შემზარ..

2 იანვარი. ფოტოსურათი გადაღებული აქვს მაგნიუმის ნათებისას გაღიმებულს.

ლოგინიდან წამოდგა და უკანა თათებზე ნახევარ საათს თავდაჯერებული იდგა. თითქმის ჩემსიმაღლეა.

რვეულში ფურცელია ჩამატებული: რუსულმა მეცნიერებამ კინაღამ მძიმე დანაკარგი განიცადა.

პროფესორ ფ. ფ. პრეობრაჟენსკის ავადმყოფობის ისტორია.
1 ს. 13 წ. - პროფესორი პრეობრაჟენსკი დიდხანს იყო გულწასული. წაიქცა და სკამის ფეხს თავი ჩამოჰკრა. ვალერიანის ტინკტურა.

ჩემი და ზინას თანდასწრებით ძაღლმა (რა თქმა უნდა, თუ შეიძლება ძაღლი ვუწოდოთ) პროფ. პრეობრაჟენსკის დედა შეაგინა.

ხელნაწერი წყდება.

6 იანვარი. (ხან ფანქრით, ხან იისფერი მელნით.) დღეს, მას შემდეგ, რაც კუდი მოსწყდა, გარკვევით წარმოთქვა სიტყვა „ლუდხანა“. მუშაობს ფონოგრაფი. ეშმაკმა უწყის რა ხდება.

დაბნეული ვარ.

პროფესორმა მიღება შეწყვიტა. საღამოს 5 საათის შემდეგ გასასინჯი ოთახიდან, სადაც ეს არსება ბოლთასა სცემს, აშკარად გაისმის უწმაწური გინება და სიტყვები: „კიდევ ორი“.

7 იანვარი. იგი ძალიან ბევრ სიტყვას წარმოთქვამს: „მეეტლე“, „ადგილები არ არის“,
„საღამოს გაზეთი“, „საუკეთესო საჩუქარი ბავშვებს“ და ყველანაირ ლანძღვა-გინებას, რაც კი რუსულ ლექსიკონშია.

უცნაური შესახედაობისაა. ბალანი მხოლოდ თავზე, ნიკაპზე და მკერდზე შემორჩა. სხვაგან მელოტია, მომჩვარული კანი აქვს. სასქესო ორგანოების არეში მამაკაცად ყალიბდება. თავის ქალა მნიშვნელოვნად გაეზარდა. შუბლი დაბალი და გადაქანებული აქვს.

ღმერთმანი შევიშლები.

ფილიპ ფილიპოვიჩი თავს ჯერ კიდევ ცუდად გრძნობს. დაკვირვებათა უმეტესობას მე ვაწარმოებ (ფონოგრაფი, ფოტოსურათები).

ქალაქში მითქმა-მოთქმაა.

შედეგები აურაცხელია. მთელ დღეს შესახვევი ვიღაც უსაქმურებითა და დედაბრებით იყო საესე. ფანჯრებს ქვემოთ უქნარები ახლაც დგანან. დილის გაზეთებში განსაცვიფრებელი ცნობა დაიბეჭდა.

„ობუხოვის შესახვევში მარსელის გამოჩენაზე მითქმა-მოთქმა უსაფუძვლოა. ამ ხმებს სუხარევკელი ვაჭრები ავრცელებენ და მკაცრად დაისჯებიან“. დალახვროს ეშმაკმა, რა მარსელზეა ლაპარაკი? ეს ნამდვილი კოშმარია!!

უფრო უარესი რამ საღამოს გაზეთებში გამოქვეყნდა - ახალშობილი ვიოლინოს უკრავსო. იქვე სურათია - ვიოლინო და ჩემო ფოტოსურათი, ქვემოთ კი წარწერა: „პროფ. პრეობრაჟენსკი, ვინც დედას საკეისრო გაკვეთა ჩაუტარა“. ეს ენით გამოუთქმელი რამაა.. მან წარმოთქვა ახალი სიტყვა - „მილიციელი“.

დარია პეტროვნა თურმე ჩემზე შეყვარებული ყოფილა და ფილიპ ფილიპოვიჩის ალბომიდან ჩემო ფოტოსურათი მოუპარავს. მას შემდეგ, რაც რეპორტიორები

გავყარე, ერთი მათგანი სამზარეულოში შეპარულა და ა. შ.

რა ამბავია მიღების დროს! დღეს ზარი ოთხმოცდაორჯერ დარეკეს კარზე. ტელეფონი გამორთულია. უშვილო ქალები ჭკუაზე შეიშალენ, მოდიან და მოდიან..

შვონდერის მეთაურობით სახლის კომიტეტის მთელი შემადგენლობა გვეწვია. რატომ, თავადაც არ იციან.

8 იანვარი. დიაგნოზი გვიან ღამით დავსვით. ფილიპ ფილიპოვიჩმა, როგორც ჭეშმარიტმა მეცნიერმა, თავისი შეცდომა აღიარა - ჰიპოფიზის შეცვლა გაახალგაზრდავებას კი არა, სრულ გაადამიანებას იწვევს (სამჯერ არის ხაზგასმული). ამის გამო მისი საკვირველი, განსაცვიფრებელი აღმოჩენის მნიშვნელობა ოდნავადაც არ მცირდება.

დღეს მან ბინაში პირველად გაიარა, დერეფანში ელექტრონათურას უყურებდა და იცინოდა. მერე ჩემი და ფილიპ ფილიპოვიჩის თანხლებით კაბინეტში შევიდა. უკანა
თათებზე (გადახაზულია).. ფეხებზე მტკიცედ დგას და ტანმორჩილი, სუსტი აგებულების მქონე მამაკაცს მოგაგონებთ.

კაბინეტში იცინოდა. უსიამოვნო, თითქოს ხელოვნური ღიმილი აქვს. მერე კეფა მოიფხანა, მიმოიხედა, და მის მიერ გარკვევით წარმოთქმული ახალი სიტყვა ჩავიწერე: „ბურჟუები“. ივინება. ეს გინება მეთოდური, განუწყვეტელი და, როგორც ჩანს, სრულიად უაზროა, ცოტათი ფონოგრაფიული ხასიათისა; თითქოს ამ არსებას სალანძღავი სიტყვები სადღაც ადრე გაუგონია, ტვინში ავტომატურად, ქვეცნობიერად შეუტანია და ახლა დასტა-დასტად აფრქვევს. თუმცაღა მე ხომ ფსიქიატრი არა ვარ, ეშმაკმა წამიღოს.

ფილიპ ფილიპოვიჩს გინება რატომღაც გულს საოცრად უმძიმებს. არის მომენტები, როცა იგი ახალ მოვლენათა გულგრილი, თავშეკავებული დამკვირვებელი აღარ არის და მოთმინებას როგორღაც კარგავს. მაგალითად, როცა ეს არსება ილანძღებოდა, ფილიპ ფილიპოვიჩმა უცებ ნერვულად შეჰყვირა: - გაჩერდი!

ამას არავითარი ეფექტი არ მოუხდენია.

კაბინეტში გასეირნების შემდეგ მე და ფილიპ ფილიპოვიჩმა შარიკა გასასინჯ ოთახში საერთო ძალით დავაბრუნეთ.

ამის შემდეგ მე და ფილიპ ფილიპოვიჩმა ვითათბირეთ. უნდა ვაღიარო, რომ ეს საოცრად ჭკვიანი და საკუთარ თავში დარწმუნებული კაცი დაბნეული პირველად ვნახე. მან ჩვეულებისამებრ ჩაიღიღინა და შემეკითხა, ახლა რა უნდა ვქნათო? მერე თავადვე ზუსტად ეს თქვა პასუხად: „მოსკოვკერვა, დიახ.. „სევილიიდან გრენედამდე. .“ მოსკოვკერვა, ძვირფასო ექიმო. .“ მე ვერაფერს მივხვდი. მან განმიმარტა: „ივან არნოლდოვიჩ, გთხოვთ, საცვლები, შარვალი და პიჯაკი უყიდოთ“.

9 იანვარი. ლექსიკონი ყოველ ხუთ წუთში (საშუალოდ) ახალი სიტყვით მდიდრდება, დღევანდელი დილის შემდეგ კი ფრაზებითაც. როგორც ჩანს, გონებაში სიტყვები გაყინული ჰქონია, ახლა უდნება და გარეთ გამოდის, შემდეგ კი ხმარებაში რჩება. გუშინდელი საღამოს მერე ფონოგრამა ჩაიწერა: „ხელს ნუ ივვრევინები“, „დასცხე მაგას“,
„არამზადავ“, „საფეხურიდან ჩაეთრიე“, „მე შენ გაჩვენებ სეირს“, „ამერიკის აღიარება“ და
„პრიმუსი“.

10 იანვარი. შემოსვა შედგა. პერანგის ჩაცმა ხალისით დაგვანება, მხიარულად იცინოდა კიდეც. ქვედა საცვლის ჩაცმაზე გაძალიანდა, პროტესტს გამოთქვამდა, ჩახლეჩილი ხმით ყვიროდა: „რიგში ჩადექით, მამაძაღლებო, რიგში!“ ჩავაცვით. წინდები დიდი გამოადგა.

(რვეულში რაღაც სქემატური ჩანახატებია, როგორც ჩანს, ადამიანის ფეხებად ძაღლის თათების გარდაქმნას რომ გამოსახავს).

ტერფის უკანა ნაწილის ძვალი (planta) გრძელდება. თითების წამოზრდა.
ფრჩხილები. მრავალჯერადი სისტემატური წვრთნა საპირფარეშოში სიარულის მისაჩვევად. მოსამსახურეები მთლად დათრგუნულნი არიან.
მაგრამ უნდა აღინიშნოს, რომ არსება ალღოიანია. საქმე სავსებით რიგზე მიდის.

11 იანვარი. შარვალს უკვე შეეგუა. ფილიპ ფილიპოვიჩს შარვალზე შეეხო და გრძელი, მხიარული ფრაზა წარმოთქვა: „მომე ერთი პაპიროსი, შარვლითა ხარ შენამოსი“.

თავზე ბალანი სუსტი, აბრეშუმისებრი აქვს. იოლად შეგეშლებათ და თმა გეგონებათ. მაგრამ კეფა დათრთვილული მაინც დარჩა. დღეს ყურებიდან

უკანასკნელი ღინღლი ჩამოსცვივდა. მადა კოლოსალური აქვს. ქაშაყს გულიანად შეექცევა.

საღამოს 5 საათზე დიდი ამბავი მოხდა: არსების წარმოთქმული სიტყვები გარე მოვლენებისგან მოწყვეტილი პირველად აღმოჩნდა, უკვე მათ მიმართ რეაქციას წარმოადგენდა. როცა პროფესორმა უბრძანა: საჭმლის ნარჩენებს იატაკზე ნუ ყრიო, - მოულოდნელად უპასუხა: მომეშვი, შე ტილიანოო!

ფილიპ ფილიპოვიჩი სახტად დარჩა, მერე გონს მოეგო და უთხრა: - თუ თავს კიდევ მისცემ ნებას და ან მე, ან ექიმს გაგვლანძღავ, იცოდე, მოგხვდება.

მე შარიკას ამ დროს სურათი გადავუღე. თავდები ვარ, რომ მან პროფესორის ნათქვამი გაიგო. სახეზე წყენის ჩრდილი დაეფინა. საკმაოდ გაღიზიანებულმა წარბშეკვრით გამოიხედა, მაგრამ გაჩუმდა.

ვაშა! ნათქვამს ხვდება!

12 იანვარი. შარვლის ჯიბეებში ხელების ჩაწყობა. ვცდილობთ გინებას გადავაჩვიოთ.

„იაბლოჩკოს“ უსტვენდა. საუბარში გვყვება.
არ შემიძლია, რამდენიმე ჰიპოთეზა რომ არ გამოვთქვა: ჯერჯერობით ჯანდაბას გაახალგაზრდავება! სხვა რამ უფრო მნიშვნელოვანია: პროფესორ პრეობრაჟენსკის განსაცვიფრებელმა ცდამ ადამიანის ტვინის ერთ-ერთი საიდუმლო გაამჟღავნა! ამიერიდან ჰიპიფიზის - ტვინის დანამატია - იდუმალი ფუნქცია გამორკვეულია! იგი ადამიანის იერსახეს განსაზღვრავს! მის ჰორმონებს ორგანიზმის უმნიშვნელოვანესი ჰორმონები - ადამიანის იერსახის ჩამომყალიბებელი ჰორმონები შეიძლება ვუწოდოთ! მეცნიერებაში ახალი დარგი წარმოიშვა: ჰომუნკულუსი ფაუსტის რეტორტის გარეშე შეიქმნა! ქირურგის სკალპელმა ადამიანის ახალ ერთეულს სიცოცხლე მიანიჭა! პროფესორო პრეობრაჟენსკი, თქვენ შემოქმედი ხართ!!! (ლაქა).

თუმცა გადავუხვიე.. მაშ ასე, იგი საუბარში გვყვება. ჩემი ვარაუდით საქმე შემდეგნაირადაა: შეთავსებულმა ჰიპოფიზმა ძაღლის ტვინში მეტყველების ცენტრი გახსნა და სიტყვები ღვარად დაიძრა. ჩვენს წინაშეა აღორძინებული, გარდაქმნილი ტვინი და არა ახლად შექმნილი ტვინი. ო, რა საოცარი დადასტურებაა ევოლუციური თეორიისა! ო, რა დიადი ჯაჭვია ძაღლიდან ქიმიკოს მენდელეევამდე!

კიდევ ერთი ჩემი ჰიპოთეზა: შარიკას ტვინმა ძაღლური ცხოვრების პერიოდში უამრავი ცნება დააგროვა. ყველა სიტყვა, რომელთა ხმარება მან პირველ რიგში დაიწყო, ქუჩური სიტყვებია; ეს სიტყვები გაგონილი და ტვინში ჩამარხული ჰქონდა. ახლა ქუჩაში როცა მივდივარ, ყველა ძაღლს ფარული შიშით ვუცქერი. ღმერთმა უწყის, მათ ტვინში რა იმალება

შარიკა კითხულობდა! კითხულობდა!!! (3 ძახილის ნიშანი). ამას მივხვდი „გლავრიბას“ მიხედვით!! თანაც ბოლოდან კითხულობდა. ისიც ვიცი, ეს გამოცანა რით უნდა აიხსნას: ძაღლის მხედველობითი ნერვების ჯვარედინულობით!

მოსკოვში წარმოუდგენელი რამ ხდება! შვიდი სუხარეველი ვაჭარი უკვე დააპატიმრეს, რადგან მათ ხმა დაყარეს, მეორედ მოსვლის ჟამი დგება, რაც ბოლშევიკებმა გამოიწვიესო. დარია პეტროვნაც ამას ამბობდა, თანაც თარიღს ზუსტად ასახელებდა: 1925 წლის 28 ნოემბერს, წმინდა მოწამე სტეფანეს დღეს, დედამიწა ციურ ღერძს შეეჯახებაო!!! ვიღაც თაღლითები უკვე ლექციებს კითხულობენ. ამ ჰიპოფიზით ისეთი აყალმაყალი გამოვიწვიეთ, ლამის სახლიდან გავიქცეთ! მე პრეობრაჟენსკისთან დავბინავდი, მისივე თხოვნით, და მისაღებ ოთახში შარიკასთან ერთად ვათევ ღამეს. გასასინჯი ოთახი მისაღებ ოთახად ვაქციეთ. შვონდერი მართალი გამოდგა. საბინაო კომიტეტი ნიშნს გვიგებს. კარადებს ერთი მინაც აღარ შერჩა, იმიტომ რომ ის არსება დახტის, ძლივს გადავაჩვიეთ.

ფილიპ ფილიპოვიჩს უცნაური რაღაც ემართება. როცა ჩემი ჰიპოთეზის შესახებ მოვუყევი და იმედი გამოვთქვი, რომ შეიძლებოდა, შარიკა განგვევითარებინა და მაღალი ფსიქიკის მქონე პიროვნებად გვექცია, მან ჩაიფრუტუნა და მიპასუხა: „ასე გგონიათ?“ ტონი ავის მომასწავებელი ჰქონდა. ნუთუ შევცდი? მოხუცმა რაღაც მოისაზრა. სანამ მე ავადმყოფობის ისტორიას ვუზივარ, იგი იმ კაცის ავადმყოფობის ისტორიას უზის, ვისი ჰიპოფიზიც გამოვიყენეთ.

რვეულში ფურცელია ჩამატებული.

კლიმ გრიგორიევიჩ ჩუგუნკინი. 25 წლისა უცოლო. უპარტიო, თანამგრძნობელი. სამჯერ არის გასამართლებული და გამართლებული: პირველად სამხილის უკმარისობის წყალობით, მეორედ წარმოშობამ გადაარჩინა, მესამედ - 15 წლით პირობითი კატორღა. ქურდობა. პროფესია - სამიკიტნოებში ბალალაიკის დამკვრელი.

ტანდაბალი, სუსტი აღნაგობისა. ღვიძლი გადიდებულია (ალკოჰოლი). სიკვდილის

მიზეზი: გულში დანის ჩაცემა პრეობრაჟენსკის საგუშაგოსთან მდებარე ლუდხანა „სტოპ- სიგნალში“.

მოხუცი თავაუღებლად ჩაჰკირკიტებს კლიმის ავადმყოფობას. ვერ გამიგია, რა მოხდა. რაღაც ჩაიბურტყუნა იმის თაობაზე, რატომ ვერ მოვისაზრე, პათოლოგო-ანატომიურში ჩუგუნკინის მთელი გვამი გამესინჯაო. რა მოხდა, ვერ გამიგია! განა სულ ერთი არ არის, ჰიპოფიზი ვისია?

17 იანვარი. რამდენიმე დღეა, აღარაფერი ჩამიწერია: ინფლუენციით ვიყავი ავად. ამ ხნის მანძილზე იერსახე საბოლოოდ ჩამოყალიბდა.
ა) სხეულის აღნაგობით დასრულებული ადამიანი, ბ) წონა დაახლოებით 3 ფუთი, გ) ტანმორჩილი, დ) თავი პატარა, ე) მოწევა დაიწყო, ვ) ჭამს ადამიანის საჭმელს, ზ) ტანსაცმელს დამოუკიდებლად იცვამს, თ) დალაგებით საუბრობს.

ესეც თქვენი ჰიპოფიზი! (ლაქა).

ამით ავადმყოფობის ისტორიას ვამთავრებ. ჩვენს წინაშე ახალი ორგანიზმია. მასზე დაკვირვება თავიდან უნდა დავიწყოთ.

დანართი: ლაპარაკის სტენოგრამები, ფონოგრამის ჩანაწერები, ფოტოსურათები.
ხელმოწერა: პროფესორ ფ.ფ. პრეობრაჟენსკის ასისტენტი
ექიმი ბორმენტალი.

თავი VI

ზამთრის საღამო იყო. იანვრის მიწურული. სადილობამდე მომსვლელთა მიღებას ბევრი დრო არ უკლდა. მისაღები ოთახის კართან, წირთხლზე, ქაღალდის თეთრი ფურცელი ეკიდა, რაზედაც ფილიპ ფილიპოვიჩის ხელით ეწერა: „ბინაში მზესუმზირის ჭამას ვკრძალავ“

ფ. პრეობრაჟენსკი.

ლურჯი ფანქრით გამოყვანილი, ღვეზელივით მსხვილი ასოები კი ბორმენტალის ნაწერი იყო: „მუსიკალური ინსტრუმენტების დაკვრა საღამოს 5 საათიდან დილის 7 საათამდე აკრძალულია“

შემდეგ ზინას ნაწერი: „როცა დაბრუნდებით, ფილიპ ფილიპოვიჩს უთხარით, რომ არ ვიცი, იგი სად წავიდა, ფიოდორმა თქვა, შვონდერთან ერთად მიდიოდაო“.

პრეობრაჟენსკის ნაწერი: „მინების ჩამსმელს ასი წელი უნდა ველოდო?“

დარია პეტროვნას ბეჭდური ასოების ნაწერი: „ზინა მაღაზიაში წავიდა, თქვა, მოვიყვანო“.

ლამპას ალუბლისფერი აბაჟური ეფარა და ამის წყალობით სასადილო ოთახში უკვე საღამო დასადგურებულიყო. ბუფეტიდან შუაზე გადატეხილი შუქი მოილტვოდა, - სარკის მინები გარდიგარდმო ჯვარედინად აეწებათ. ფილიპ ფილიპოვიჩი მაგიდიდკენ დახრილიყო და გაზეთის უზარმაზარ გადაშლილ ფურცელში თავი ჩაერგო. სახეზე რისხვის ცეცხლი უელავდა, კრიჭაშეკრული, ნაწყვეტ-ნაწყვეტ, მოკვეცილ სიტყვებს ისროდა. იგი ცნობას კითხულობდა: „არავითარი ეჭვი არ არის, რომ იგი მისი უკანონო (როგორც გახრწნილ ბურჟუაზიულ საზოგადოებაში ამბობდნენ) შვილია. აი, როგორ ერთობა ჩვენი ფსევდომეცნიერული ბურჟუაზია! ყოველ მათგანს შვიდი ოთახი შეუძლია
იქონიოს მანამდე, სანამ მართმლსაჯულების ელვარე მახვილი მათ თავზე წითლად არ იელვებს!

შვ. .რი“.

ორი კედლის იქით ბალალაიკაზე დაჟინებით და დარდიმანდული სიმარჯვით უკრავდნენ ჩახლართულ ვარიაციებს სიმღერისა - „მთვარე ანათებს“. ეს ხმები და ცნობის სიტყვები ფილიპ ფილიპოვიჩს საძულველი დომხალივით ერეოდა თავში. მან ცნობა ჩაიკითხა, - ფუიო, - თქვა და ანგარიშმიუცემლად აღიღინდა: - „მთვარე ანათებს.. მთვარე ანათებს.. მთვარე ანათებს. .“ ფუი, რას ამეკვიატა ეს წყეული მელოდია“

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ზარი დარეკა. ზინამ ფარდის კალთებს შუა თავი შემოყო.

- უთხარი, 5 საათია და მორჩითქო, თანაც, გეთაყვა, აქ მოუხმე.

ფილიპ ფილიპოვიჩი მაგიდასთან სავარძელში იჯდა. მარცხენა ხელის თითებში სიგარის ყავისფერი ნამწვი უჩანდა. ფარდასთან, კარის წირთხლზე მიყრდნობილი და ფეხებგადახლართული იდგა ტანმორჩილი, უსიმპათიო გარეგნობის კაცი. ხეშეში თმა ბუჩქ-ბუჩქად ისე ადგა თავზე, ამოძირკვული მინდორი გაგახსენდებოდათ, სახეს გაუპარსავი ღინღლი უფარავდა. შუბლი საოცრად დბალი ჰქონდა, აჯაგრული ხშირი თმა ლამის აქეთ-იქით გაფანჩული შავი წარბებიდანვე ეწყებოდა.

მარცხენა იღლიასთან გარღვეულ პიჯაკზე ნამჯის ღერები მიჰკვროდა, ზოლიანი შარვალი მარცხენა მუხლთან გადაფხრეწოდა, ხოლო მარცხენა მუხლთან იისფერი საღებავით დასვროდა. ჭახჭახა ცისფერ ჰალსტუხზე ყალბი ლალის ქინძისთავი ებნია. ამ ჰალსტუხს ისეთი მყვირალა ფერი ჰქონდა, როცა ფილიპ ფილიპოვიჩი დაღლილ თვალებს დროდადრო მოხუჭავდა, სიბნელეშიაც კი ხან ჭერზე, ხან კედელზე ცისფერშარავანდიან ბრიალა მაშხალას ხედავდა. როცა გაახელდა, კვლავ ბრმავდებოდა, რადგან თვალებს ჭრიდა მარაოსებრი შუქის მფრქვეველი ლაქია შტიბლეტები და თეთრი გეტრები.

„თითქოს კალოშები აცვია“, - უსიამოვნოს გაიფიქრა ფილიპ ფილიპოვოჩმა, ამოიოხრა, მერე ჩამქრალი სიგარის ანთებას ხვნეშით შეუდგა. კართან მდგარი კაცი პროფესორს თვალებამღვრეული უცქეროდა, პაპიროსს ეწეოდა და პერანგის გულისპირს იფერფლავდა.

ხისგან გამოთლილი ჟრუნის გვერდით ჩამოკიდებულმა კედლის საათმა ხუთჯერ დარეკა. საათის შიგნით რეკვის ხმა ჯერაც არ მიმწყდარიყო, როცა ფილიპ ფილიპოვიჩი საუბარს შეუდგა.

- მე მგონი, ორჯერ უკვე გთხოვე, სამზარეულოში ტახტზე, მით უმეტეს დღისით, არ დაიძინო-მეთქი?

კაცმა ხრინწიანად ჩაახველა, თითქოს ყელში ძვალი გასჩხერიაო, და მერე უპასუხა: -
სამზარეულოში უფრო სასიამოვნო ჰაერია.

ხმა უჩვეულო ჰქონდა, ყრუ და თანაც გუგუნა, თითქოს პატარა კასრიდან ამოდისო.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა თავი გადააქნია და ჰკითხა: - ეს სისაძაგლე საიდანა გაქვს? ჰალსტუხზე გეკითხები.

კაცმა ფილიპ ფილიპოვიჩის თითს მზერა გააყოლა, წინ წამოზიდული ტუჩებისკენ თვალები დაბრიცა და ჰალსტუხს სიყვარულით დახედა.

- სისაძაგლე რატომაა? - თქვა მან. - ჩინებული ჰალსტუხია. დარია პეტროვნამ მაჩუქა.

- დარია პეტროვნამ სისაძაგლე გაჩუქათ, ისეთივე სისაძაგლე, როგორიც ეგ ფეხსაცმელია. ეგ რა პრიალა ჯღანებია? საიდანა გაქვს? რა გითხარით? წესიერი ფეხსაცმელები იყიდეთ-მეთქი. აბა, ეს რა არის? ნუთუ ექიმმა ბორმენტალმა ეს

ამოარჩია?

მე მოვთხოვე, რომ ლაქის ფეხსაცმელი ეყიდა. რაო, მე სხვაზე ნაკლები ვარ? კუზნეცკზე გადით, ყველას ლაქის ფეხსაცმელი აცვია.
ფილიპ ფილიპოვიჩმა თავი გადააქნია და მძიმედ, დინჯად თქვა: - ტახტზე ძილს უნდა მოეშვათ. გასაგებია? ეს რა თავხედობაა! თქვენ ხომ ხელს უშლით. იქ ქალები არიან.

კაცს სახე მოექუშა, ლაშები ჩამოეჩაჩა.

- თორემ ეგენიც ქალბატონები მყვანან! ჩვეულებრივი მოახლეები არიან, ისე კი იპრანჭებიან, თითქოს კომისრის ცოლები იყვნენ! ეს სულ ზინკას ენატანიობის ბრალია.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა მკაცრად შეხედა: არ გაბედო, რომ ზინკას ზინკა დაუძახო! გასაგებია?

დუმილი.

- გასაგებია თუ არა, გეკითხები? გასაგებია.
ეგ საშინელება ახლავე მოიძრე. თქვენ.. შენ.. სარკეში თქვენს თავს შეხედეთ, რას გავხართ! ბალაგანია ნამდვილი! ნამწვები იატაკზე არ დაყაროთ - მეასედ გთხოვთ. შინ ერთი უწმაწური სიტყვაც აღარ გავიგონი! არ გადააფურთხოთ! აი, საფურთხებელი. პისუარი ფაქიზად იხმარეთ. ზინასთან ყოველგვარი ლაპარაკი შეწყვეიტეთ! გიჩივით, რომ სიბნელეში უსაფრდებით. ჭკუით იყავით, იცოდეთ! პაციენტს ვინ უპასუხა ფეხებზე მკიდიაო?! რაო, თავი მართლა დუქანში ხომ არ გგონიათ?

- მამილო, რაღაც ძალიან მჩაგრავთ, რომ იცოდეთ, - უეცრად ტირილნარევი ხმით თქვა კაცმა.

ფილიპ ფილიპოვიჩი გაწითლდა, სათვალე აუელვარდა.

- თქვენი მამილო ვინ არის? ეს რა ფამილარობაა? ეს სიტყვა მეტად აღარ გავიგონო! სახელითა და მამის სახელით მომმართეთ!

კაცს სახე თავხედურად წამოენთო.

- რა ყველანი ამას მიმეორებთ.. არ გადააფურთხო, არ მოწიო, იქით არ წახვიდე.. რა ამბავია, ბოლოს და ბოლოს? თითქოს ტრამვაიში ვიყო. რა გამიმწარეთ სიცოცხლე?!
„მამილოს“ რაც შეეხება, ტყუილად მიწყრებით, განა გთხოვეთ, ოპერაცია გამიკეთეთ- მეთქი? - კაცი აღშფოთებით იღრინებოდა. - კარგია, ხომ იცი! ცხოველს ხელი სტაცეს, დანით თავი დაუსერეს, ახლა კი ყველაფერი ეთაკილებათ. მე იქნებ ოპერაციის ნებას არ გრთავდით. ასევე (კაცმა თვალები ჭერისკენ ისე მიმართა, თითქოს რაღაც ფორმულის გახსენება სწადიაო), ასევე არც ჩემს ნათესავებს მოუციათ ნებართვა. მე იქნებ უფლებაცა მაქვს, გიჩივლოთ.

ფილიპ ფილიპოვიჩს თვალები მთლად დაუმრგვალდა, სიგარა ხელიდან გაუვარდა. „რა ტიპია!“ - გაუელვა თავში.

- რაო თქვენ უკმაყოფილო ბრძანდებით, ადამიანად რომ გაქციეთ? - ჰკითხა მან კაცს და თვალები მოწკურა. - იქნებ გირჩევნიათ, რომ ისევ ნარცხის ორმოებს ქექავდეთ? ქუჩაში ითოშებოდეთ? ეს რომ მცოდნოდა!..

- ყველანი რა სულ ამას დამძახით, ნარცხის ორმო, ნარცხის ორმო, ნარცხის ორმოო. მე თავს ასე ვირჩენდი! ოპერაციის დროს რომ შემოგკვდომოდით? ამაზე რას მოგვახსენებთ, ამხანაგო?

- ფილიპ ფილიპოვიჩი-მეთქი! - ბრაზით შესძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - მე თქვენი ამხანაგი არა ვარ! ეს საშინელებაა! - „კოშმარია, კოშმარია!“ - გაუელვა ფიქრმა.

- მაშ რა, რაღა თქმა უნდა.. - ირონიულად წამოიწყო კაცმა და ფეხი ძლევამოსილად გადგა განზე, - განა არ გვესმის! ჩვენ რა ამხანაგები ვართ! როგორ შეგედრებით! უნივერსიტეტში არ გვისწავლია, თხუთმეტოთახიან და აბაზანიან ბინებში არ გვიცხოვრია! ოღონდ ახლა დროა, ასეთ რამეებს თავი ვანებოთ. ამჟამად უფლებები ყველასა აქვს..
გაფითრებული ფილიპ ფილიპოვიჩი კაცის მსჯელობას ისმენდა. კაცმა ლაპარაკი შეწყვიტა და საფერფლისკენ დემონსტრაციულად გაემართა. ხელში დაღეჭილი პაპიროსი ეჭირა, ბაჯბაჯით მიდიოდა. ნამწვს ნიჟარაში დიდხანს ჭყლეტდა ისეთი გამომეტყველებით, თითქოს ამბობდა: „აჰა შენ! აჰა შენ!“ პაპიროსი რომ ჩააქრო, უეცრად კბილები გააკაპუნა და ცხვირი იღლიაში შეიყო.

რწყილი თითებით დაიჭირეთ! თითებით! - მრისხანედ შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. -
ვერ გამიგია, რწყილი საიდან გიჩნდებათ?

- რაო, მე ვამრავლებ, თუ რას ვშვრები? - იწყინა კაცმა. - ეტყობა, რწყილებს ვუყვარვარ, - მან თითები პიჯაკის სახელოს სარჩულში მოაფათურა და მსუბუქი მონითალო ბამბის ნაგლეჯი ჰაერში გააფრინა.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა მზერა ჭერზე გამოსახულ ყვავილწნულებს მიაპყრო და თითები მაგიდაზე ააკაკუნა. კაცმა რწყილს ბოლო მოუღო, მერე კარს მოსცილდა და სკამზე ჩამოჯდა. თანაც ხელი პიჯაკის გადანაკეცების გასწვრივ გაიწოდა და მტევნები ძირს ჩამოუშვა. თვალები პარტერისკენ დაბრიცა. თავის ფეხსაცმელს ათვალიერებდა და ეს დიდ სიამოვნებას ანიჭებდა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა იქით გაიხედა, სადაც ფეხსაცმლის ბლაგვ ჭვინტებზე მკვეთრი ათინათი ბრწყინავდა, თვალები მოჭუტა და წამოიწყო: - ჩემთვის რა ამბავი გინდოდათ, კიდევ გეთქვათ?

- დიდი არაფერი! უბრალო რამეა. ფილიპ ფილიპოვიჩ, მე საბუთი მჭირდება. ფილიპ ფილიპოვიჩი შეტოკდა.
- ჰმ.. დალახვროს ეშმაკმა! საბუთი! მართლაც.. ჰმ.. ანდა იქნებ როგორმე უამისოდაც შეიძლებოდეს.. - ხმაზე მერყეობა და ნაღვლიანობა ემჩნეოდა.

- რას ბრძანებთ, - თავდაჯერებულად თქვა კაცმა, - უსაბუთოდ ყოფნა როგორ იქნება? ამაზე უკაცრავად გახლავართ. თავადაც მოგეხსენებათ, უსაბუთოდ არსებობა ადამიანს სასტიკად აკრძალული აქვს. ჯერ ერთი, საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარე..

- საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარე რა შუაშია?

- როგორ თუ, რა შუაშია? როგორც კი შემხვდება, ამას მეკითხება, დიდად პატივცემულო, როდის ჩაეწერებიო?

- ოჰ, ღმერთო ჩემო, - მჭმუნვარედ წამოიძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - შეგხვდება, გეკითხება.. წარმომიდგენია, რას ეუბნებით. მე ხომ კიბეებზე წანწალი აგიკრძალეთ.

- კატორღელი ხომ არა ვარ? - გაიკვირვა კაცმა და საკუთარი სიმართლის რწმენა ლალის ქინძისთავიდანაც კი გამოუკრთა. - „წანწალი“ რას ჰქვია?! საკმაოდ საწყენ სიტყვას მეუბნებით! მე ისევე დავდივარ, როგორც ყველა ადამიანი დადის.

ეს თქვა და ლაქის ფეხსაცმელები იატაკს გაუსვ-გამოუსვა.

ფილიპ ფილიპოვიჩი გაჩუმდა, თვალები განზე გაექცა. „თავი უნდა შევიკავო“, - გაიფიქრა, ბუფეტთან მივიდა და ჭიქა წყალი ერთბაშად გადაჰკრა.

- დიდებულია, - ახლა უფრო მშვიდად თქვა მან, - საქმე ის არ არის, რა სიტყვას გეტყვით. აბა, რას გეუბნებათ ეგ თქვენი მშვენიერი საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარე?

- რა უნდა მითხრას. ტყუილად ლანძღავთ და მშვენიერს უწოდებთ. ის ინტერესებს იცავს.

- ხომ ვერ მოგვახსენებთ, ვის ინტერესებს იცავს?

- ცხადია, ვის ინტერესებსაც - მშრომელი ელემენტისას. ფილიპ ფილიპოვიჩმა თვალები დაჭყიტა.
- თქვენ სადაური მშრომელი ხართ?
- ცხადია, რაკი ნეპმანი არა ვარ.

- ჰო, კარგი. აბა, მაშ რა სჭირდება თქვენი რევოლუციური ინტერესების დასაცავად?

- ცხადია, რაც სჭირდება - ჩემი ჩაწერა. ამბობს, კაცი მოსკოვში ჩაუწერავი რომ ცხოვრობდეს, ასეთი რამ სად გაგონილაო. ეს - ერთი. უმთავრესი კი სააღრიცხვო ბარათია. მე არ მსურს დეზერტირი ვიყო. ახლა კიდევ - კავშირი, ბირჟა..[10]

- ნება მიბოძეთ, შევიტყო, რით უნდა ჩაგწეროთ? - ამ სუფრით, თუ ჩემი პასპორტით? რაც არ უნდა იყოს გარემოებას ანგარიში მაინც ხომ უნდა გავუწიოთ! ნუ გავიწყდებათ, რომ თქვენ.. ჰმ.. თქვენ ხომ, ასე ვთქვათ, მოულოდნელად მოვლენილი არსება ხართ, ლაბორატორიული. - ფილიპ ფილიპოვიჩი სულ უფრო ნაკლებ დამაჯერებლად ლაპარაკობდა.

კაცი ძლევამოსილად დუმდა.

- მაშ კარგი. ბოლოს და ბოლოს, რა არის საჭირო, რომ ჩაგწეროთ და, საერთოდ, ყველაფერი თქვენი საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარის გეგმის მიხედვით მოვაგვაროთ? თქვენ ხომ არც სახელი გაქვთ, არც გვარი.

- ამას სამართლიანად არ ამბობთ. სახელი არხეინად შეიძლება ამოვირჩიო. გაზეთში დაიბეჭდება, მორჩა და გათავდა.

---

[10] კავშირი, ბირჟა - იგულისხმება პროფკავშირი და შრომის ბირჟა, სადაც უმუშევართა რეგისტრაცია ხდებოდა.

- რა გინდათ, რომ დაირქვათ?

კაცმა ჰალსტუხი გაისწორა და უპასუხა: - პილიგრაფ პოლიგრაფოვიჩი.

- ნუ სულელობთ, - პირქუშად უთხრა ფილიპ პილიპოვიჩმა. - მე სერიოზულად გელაპარაკებით.

კაცს გესლიანმა, დამცინავმა ღიმილმა ულვაში განზე მოუქცია.

- რაღაც ვერ გამიგია, - თქვა მან მხიარულად და საზრიანად. - მე დედის გინების ნება არა მაქვა, გადაფურთხების ნება არა მაქვს, თქვენგან კი მხოლოდ ეს მესმის - სულელო, სულელოო. როგორც ჩანს, რესეფესერეში გინების უფლება მხოლოდ პროფესორებს ჰქონიათ.

ფილიპ ფილიპოვიჩს სახეზე სისხლი მოაწვა. იგი წყალს ისხამდა და ჭიქა გაუტყდა. წყალი მეორე ჭიქაში დაისხა, დალია და გაიფიქრა: „ცოტაც და უკვე ჭკუის დარიგებას დამიწყებს, და მართალიც იქნება. თავის დაჭერას ვეღარ ვახერხებ“.

იგი სკამზე შეტრიალდა, ტანი მომეტებული ზრდილობით დადრიკა და მტკიცედ წარმოთქვა: - უკაცრავად. ნერვები მოშლილი მაქვს. თქვენი სახელი უცნაური მეჩვენა. საინტერესოა, ასეთი რამ საიდან ამოქექეთ?

- საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარემ მირჩია. კალენდარში მაძებნინა, ამოირჩიე, რა გინდაო. ჰოდა, მეც ამოვირჩიე.

- არც ერთ კალენდარში ასეთი რამ არ შეიძლება იყოს.

- მართლაც რომ საკვირველია, - ჩაიცინა კაცმა, - როცა თქვენვე გასასინჯ ოთახში გიკიდიათ.

ფილიპ ფილიპოვიჩი არც წამომდგარა, შპალერზე მიმაგრებულ ზარს ისე მისწვდა. ზარის ხმაზე ზინა შემოვიდა.

- გასასინჯი ოთახიდან კალენდარი შემომიტანე.

ცოტა ხნის მერე ზინამ კალენდარი შემოიტანა და ფილიპ ფილიპოვიჩმა კაცს ჰკითხა: -
აბა, სად არია?

- 4 მარტს ზეიმობენ.

- მაჩვენეთ.. ჰმ.. დალახვროს ეშმაკმა.. ზინა, ახლავე ღუმელში შეუძახე. შეშინებულმა ზინამ თვალები დაჭყიტა, ხოლო კაცმა თავი საყვედურით გააქნია.
- გვარს ხომ არ მომახსენებდით?

- თანახმა ვარ, გვარი მემკვიდრეობითი მივიღო.

- რაო? მემკვიდრეობითი? სახელდობრ?

- შარიკოვი.

კაბინეტში, მაგიდის წინ, ტყავის ქურთუკში გამოწყობილი საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარე შვონდერი იდგა, ექიმო ბორმენტალი სავარძელში იჯდა. თანაც ექიმს ყინვისგან აწითლებულ სახეზე (ის-ის იყო, დაბრუნდა) დაბნეულობა ეხატებოდა, ისევე, როგორც მის გვერდით მჯდარ ფილიპ ფილიპოვიჩს.

- რა დავწერო? - მოულოდნელად ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა შვონდერს.

- ასე, - წამოიწყო შვონდერმა, - ეს არც ისე ძნელია. მონშობა დაწერეთ, მოქალაქე პროფესორო. ასე და ასე, ამის წარმომდგენი ნამდვილად ჩემს ბინაში.. ჰმ.. ჩასახული პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩ შარიკოვი არის-თქო.

გაოცებული ბორმენტალი სავარძელში შეირხა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ულვაში შეატოკა.

- ჰმ.. დალახვროს ეშმაკმა! ამაზე მეტი სისულელის წარმოდგენაც კი შეუძლებელია. ის კი არ ჩასახულა, არამედ უბრალოდ.. ჰო, ერთი სიტყვით..

- ეგ თქვენი საქმეა, - ღვარძლიანად თქვა კმაყოფილმა შვონდერმა, - ჩაისახა თუ არა.. საერთოდ, ცდა ხომ თქვენ ჩაატარეთ, პროფესორო! ჰოდა, მოქალაქე შარიკოვი თქვენ შექმენით.

- თანაც სულ იოლად, - ჩაიღრინა წიგნების კარადასთან მდგარმა შარიკოვმა, ჰალსტუხს სარკეში რომ ათვალიერებდა.

- ძალიან გთხოვთ, - მკვახედ უთხრა მას ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - ლაპარაკში ნუ ერევით. ტყუილად ამბობთ, ეს იოლი სულაც არ არის.

- როგორ არ ჩავერიო, - ჩაიდუდუნა განაწყენებულმა შარიკოვმა, ხოლო

შვონდერმა დაუყოვნებლივ მხარი აუბა: - უკაცრავად, პროფესორო, მოქალაქე შარიკოვი საკუთრებით მართალია. მას უფლება აქვს, საკუთარ ბედ-იღბალზე ლაპარაკში ჩაერიოს, განსაკუთრებით მაშინ, როცა საწმე საბუთებს ეხება. საბუთი ამქვეყნად ყველაზე მნიშვნელოვანი რამაა.

ამ დროს გამაყრუებელმა წკრიალმა იქ მყოფთ საუბარი შეაწყვეტინა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ყურმილში ჩასძახა: - გისმენთო,- განითლდა და შეჰყვირა: - გთხოვთ, სისულელეების გამო ნუ გამაცდენთ. თქვენ რა გესაქმებათ? - და ყურმილი ორკაპს მთელი ძალით ჩამოაცვა.

შვონდერს სიხარულმა სახე გაუცისკროვნა.

სახეწამოჭარხლებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა შესძახა: - ერთი სიტყვით, ამ ამბავს მოვრჩეთ.

მან ბლოკნოტიდან ფურცელი ამოხია, რამდენიმე სიტყვა ჩაჯღაბნა და მერე გაღიზიანებულმა ხმამაღლა აიკითხა: - „ვადასტურებ“.. ეშმაკმა უწყის, ეს რა არის.. ჰმ..

„რომ ამის წარმომდგენს, თავის ტვინზე ოპერაციის მეშვეობით ჩატარებული ლაბორატორიული ცდის შედეგად წარმოქმნილ ადამიანს საბუთები ესაჭიროება“.. დალახვროს ეშმაკმა! მე საერთოდ ვეწინააღმდეგები ამ იდიოტური საბუთების მიღებას. ხელმოწერა - „პროფესორი პრეობრაჟენსკი“.

- საკმაოდ უცნაურია, პროფესორო, - იწყინა შვონდერმა, - საბუთებს იდიოტურს რანაირად უწოდებთ? მე უსაბუთო, თანაც მილიციაში სამხედრო აღრიცხვაზე აუყვანელ მცხოვრებს სახლში ვერ გავაჩერებ. უეცრად ომი რომ დაიწყოს იმპერიალისტ მტაცებლებთან?

- მე საომრად არსადაც არ წავალ! - უცებ პირქუშად მიაწკმუვლა კარადას შარიკოვმა.

შვონდერი გაოგნდა. მაგრამ მალევე გონს მოეგო და შარიკოვს ზრდილობიანად მიმართა: - მოქალაქე შარიკოვო, ძალზე შეუგნებლად ლაპარაკობთ. სამხედრო აღრიცხვაზე დადგომა აუცილებელია.

- აღრიცხვაზე დავდგები, მაგრამ ომში წასვლა ვერ მოგართვით, - ბაფთის სწორებით მტრულად უპასუხა შარიკოვმა.

შეცბუნების რიგი ახლა შვონდერს დაუდგა. პრეობრაჟენსკიმ ბორმენტალს თან

ჯავრიანად თან გულისწყრომით გადახედა: ესეც თქვენი მორალიო. ბორმენტალმა თავი მრავალმნიშვნელოვნად დაუკრა.

- მე ოპერაციისას მძიმედ ვარ დაჭრილი, - პირქუშად ჩაიყმუვლა შარიკოვმა, - აი, ნახეთ, რა დღეში ჩამაგდეს, - მან თავზე მიუთითა. ოპერაციის შემდეგ დარჩენილი ძალზე ახალი ნაიარავი შუბლს გარდიგარდმო გასდევდა.

- თქვენ ანარქისტ-ინდივიდუალისტი ხართ? - ჰკითხა შარიკოვს შვონდერმა და წარბები მაღლა აზიდა.

- მე თეთრი ბილეთი მეკუთვნის, - უთხრა შარიკოვმა ამის პასუხად.

- ჰო, კარგი. ამას ჯერ თავი გავანებოთ, - უპასუხა გაოცებულმა შვონდერმა, - ახლა პროფესორის მოწმობა მილიციაში უნდა გავგზავნოთ და საბუთს მოგცემენ.

- იცით რა.. - უცებ შეაწყვეტინა შვონდერს ფილიპ ფილიპოვიჩმა, ეტყობოდა რაღაც ფიქრი არ ასვენებდა. - ამ სახლში თავისუფალი ოთახი ხომ არა გაქვთ? მე თანახმა ვარ რომ ვიყიდო.

შვონდერს წაბლისფერ თვალებში ყვითელი ნაპერწკლები აუკიაფდა.

- არა, პროფესორო, დიდად ვწუხვარ. იმედიც არ უნდა ვიქონიოთ, რომ გამოჩნდება.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ტუჩები მოკუმა და აღარაფერი თქვა. ტელეფონი ისევ გაშმაგებით აწკრიალდა. ფილიპ ფილიპოვიჩს არც უკითხავს, ვინ რეკავსო, ყურმილი ორკაპიდან ხმაამოუღებლად ჩამოაგდო. ყურმილმა ცოტა ხანს იტრიალა და ცისფერ შნურს ჩამოეკონწიალა. ყველანი შეკრთნენ.

„მოხუცს ნერვები აეშალა“, - გაიფიქრა ბორმენტალმა, ხოლო თვალებმოელვარე შვონდერმა გამოსაშვიდობებლად თავი დახარა და გავიდა.

შარიკოვი ჩექმების რანტის ჭრაჭუნით უკან გაედევნა. პროფესორი და ბორმენტალი მარტონი დარჩნენ.
ფილიპ ფილიპოვიჩი ცოტა ხანს დუმდა, მერე თავი ოდნავ გააქნ-გამოაქნია და წარმოთქვა: - კოშმარია ნამდვილად. ხედავთ? გეფიცებით, ძვირფასო ექიმო, ამ ორ კვირაში უფრო მეტად გავიტანჯე, ვიდრე ბოლო 14 წელიწადში! ეს რა ტიპია, ღმერთო ჩემო.

შორს ყრუდ გაისმა მინის ჭახანი, რასაც ქალის შეკივლება მოჰყვა და მყისვე

მიწყდა. დერეფნის შპალერზე უწმინდური ჩრდილი გაკრთა გასასინჯი ოთახის მიმართულებით. მერე იქ ბრაგვანი გაისმა და ჩრდილი უმალვე უკან გამოექანა. კარი მიჯახუნდა, სამზარეულოში დარია პეტროვნამ ხმადაბლა შეჰკივლა. მერე შარიკოვი აყმუვლდა.

- ღმერთო ჩემო, კიდევ რა მოხდა! - შესძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და კარისკენ გაექანა.

- კატაა, - დაასკვნა ბორმენტალმა და ფილიპ ფილიპოვიჩს მიჰყვა. მათ დერეფანში
ჩაიქროლეს, წინკარში შეცვივდნენ, იქიდან კი საპირფარეშოსა და სააბაზანოსკენ მიმავალ დერეფანს გაუყვნენ. სამზარეულოდან ზინა გამოიჭრა და ფილიპ ფილიპოვიჩს შეეჩეხა.

- რამდენჯერ გიბრძანეთ, კატა აქ არ გააჭაჭანოთ-მეთქი, - შეჰყვირა გაცოფებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - სად ბრძანდება?! ივან არნოლდოვიჩ, გეთაყვა, მისაღებში პაციენტები დაამშვიდეთ!

- სააბაზანოში, სააბაზანოში ზის წყეული, - შესძახა სულშეგუბებულმა ზინამ. ფილიპ ფილიპოვიჩი სააბაზანოს კარს მიაწვა, მაგრამ კარი არ დამორჩილდა.
- ახლავე გააღე!

ჩაკეტილი სააბაზანოს კედლებს რაღაცა ხტომა-ხტომით გაუყვა. ტაშტები ჩამოცვივდა. შარიკოვმა კარს შიგნით დაიღრიალა: - მოგკლავ..

მილებში წყალი ხმაურით გადმოთქლიშინდა. ფილიპ ფილიპოვიჩი კარს მიაწვა, რათა შეეგლიჯა. სამზარეულოს ზღურბლზე გახვითქული და სახედამანჭული დარია პეტროვნა გამოჩნდა. ზემოთ, ჭერის პირას, სააბაზანოდან გამომავალი ფანჯქის მინა ჩატყდა და ორი ნატეხი ძირს ჩამოვარდა. ნატეხებს კვალდაკვალ უზარმაზარი ხატაურა კატა გადმოჰყვა, კისერზე ცისფერი ბაფთი რომ ეკეთა და პოლიციელსა ჰგავდა. ივი პირდაპირ მაგიდაზე მდგარ მოგრძო ლანგარზე დაებერტყა, შუაზე გააპო, ლანგრიდან იატაკზე ჩახტა, შემდეგ სამ თითზე შემოტრიალდა, მარჯვენა წინა თათი ისე აიქნია, თითქოს ცეკვავსო, უმალ ვიწრო ღრიჭოში გასხლტა და უკანა კიბეზე გავარდა. ღრიჭო გაფართოვდა და კატის ნაცვლად თავშალმოხვეული სახედამჭკნარი დედაბერი თეთრკოპლებიანი ქვედაკაბის ფლასუნით სამზარეულოში შემოვიდა, მომუნული პირი საჩვენებელი და ცერი

თითით მოიწმინდა, იქაურობა შეშუპებული, ნემსებივით წვრილი თვალებით მოათვალიერა და ცნობისმოყვარედ ღქვა: - ოჰ, ღმერთო დიდებულო!

გაფითრებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა სამზარეულო გადაჭრა და დედაბერს მრისხანედ ჰკითხა: - რა გინათ?

- მოლაპარაკე ძაღლის ნახვა მინდოდა, - უპასუხა დედაბერმა პირფერულად და პირჯვარი გადაიწერა.

ფილიპ ფილიპოვიჩი კიდევ უფრო გაფითრდა, დედაბერს ახლოს მიეჭრა და სულშეხუთულმა ჩასჩურჩულა: - ამწუთას მიბრძანდით საშზარეულოდან!

დედაბერმა კარისკენ დაიხია და განაწყენებულმა ჩაილაპარაკა: - ძალიან კადნიერად მომმართავთ, ბატონო პროფესორო.

- მიბრძანდით, რომ გეუბნებით! - გაიმეორა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და თვალები ბუსავით დაუმრგვალდა. გარეთ გასულ დედაბერს კარები მიუჯახუნა, - დარია პეტროვნა, მე ხომ გთხოვეთ!

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, - უპასუხა სასაოწარკვეთილმა დარია პეტროვნამ და შიშველი ხელები მომუშტა. - რა ვქნა? ხალხი მთელი დღე ჩვენს კარს აწყდება, საშველი აღარა გვაქვს.

სააბაზანოში წყალი ყრუდ და მრისხანედ მოთქლიშინებდა, მაგრამ ლაპარაკი აღარ მოისმოდა. შემოვიდა ექიმი ბორმენტალი.

- ივან არნოლდოვიჩ, ძალიან გთხოვთ.. ჰმ.. იქ რამდენი პაციენტია?

- თერთმეტი, - უპასუხა ბორმენტალმა.

- ყველანი წავიდნენ, დღეს მიღება აღარ გვექნება.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა კარზე მიაკაკუნა და შესძახა: - ამწუთას გარეთ გამოდით! კარი რატომ ჩაიკეტეთ?
- ღუ-ღუ! - შესაბრალისად გაისმა შარიკოვის ხმა.

- რა ჯანდაბაა! არ მესმის, წყალი ჩაკეტეთ.

- აუ! აუ!..

- წყალი ჩაკეტეთ-მეთქი!. რა ჩაიდინა ნეტავ იმ წყეულმა.. - ყვიროდა გაშმაგებული ფილიპ ფილიპოვიჩი.

ზინა და დარია პეტროვნა სამზარეულოს კარს სასოწარკვეთილნი, პირდაღებულნი უცქეროდნენ. წყლის ხმაურს საეჭვო დგაფუნი მიემატა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა კარზე მუშტი კვლავ ააბრაგუნა.

- აგერ სად არის! - შეჰყვირა დარია პეტროვნამ სამზარეულოში.

ფილიპ ფილიპოვიჩი იქით გაექანა. გატეხილ ფანჯარაში, ჭერქვემოთ, პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩმა ჯერ ცხვირ-პირი გამოაჩინა, შემდეგ თავი სამზარეულოსკენ გადმოყო. პირისახე მოღრეცილი ჰქონდა, თვალები ცრემლიანი, ხოლო მთელ ცხვირზე ახალი განაკაწრი ალისფერ სისხლიან ზოლად ჩასდევდა.
- გაგიჟდით? - ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - გარეთ რატომ არ გამოდიხართ? შარიკოვმა თავადაც დანაღვლიანებულმა და შეშინებულმა მიმოიხედა და ისე უპასუხა: -
კარი ჩამეკეტა.

- საკეტი გახსენით. რაო, საკეტი არასოდეს გინახავთ?

- არ იხსნება ეს წყეული! - უპასუხა შეშინებულმა პოლიგრაფმა.

- ღმერთო ჩემო! ალბათ დამცველი ჩაეკეტა! - შესძახა ზინამ და ხელი ხელს შემოჰკრა.

- იქ პატარა ღილაკია! - ყვიროდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, ცდილობდა, წყლის ხმა დაეფარა.
- დააწექით და ქვემოთ ჩაწიეთ.. ქვემოთ-მეთქი! ქვემოთ!

შარიკოვი გაუჩინარდა და ერთი წუთის შემდეგ ისევ გამოჩნდა ფანჯარაში.

- იმ სიბნელეში რა ჩემს ფეხებს დაინახავ, - შეშინებულმა დაიღრინა ზემოდან.

- ნათურა აანთეთ. გაცოფდა ნამდვილად!

- ნათურა წყეულმა კატამ გაჩლიხა, - უპასუხა შარიკოვმა, - იმ არამზადას ფეხებში ვეცი და ონკანი მოვაძრე, ახლა კი ვეღარ მიპოვია.

სამივემ ხელი ხელს შემოჰკრა და ერთ ადგილას გაშეშდნენ.

ხუთი წუთის შემდეგ ბორმენტალი, ზინა და დარია პეტროვნა კარის ძირას გვერდიგვერდ ისხდნენ მილივით დახვეულ სქელ ხალიჩაზე და ეს ხალიჩა კარქვემოთ ღრიჭოსთვის მიეჭირათ, ხოლო შვეიცარ ფიოდორს ხის კიბე კედელზე მიეყუდებინა, ხელში დარია პეტროვნას ანთებული საქორწინო კელაპტარი ეჭირა და სააბაზანოს ფანჯრისკენ მიბობღავდა. მისი ნაცრისფერი, დიდრონი უჯრედებით მოხატული უკანალი ჰაერში გაკრთა და ფანჯარაში გაუჩინარდა.

- დუ. გუ-გუ! - რაღაცას ყვიროდა შარიკოვი წყლის გრიალში.

ფანჯრიდან წყლის ჭავლი სამზარეულოს ჭერს რამდენჯერმე მიესხურა და შემდეგ წყლის ხმა მიწყდა.

მერე ფიოდორის ხმა გაისმა: - ფილიპ ფილიპოვიჩ, კარი მაინც უნდა გავაღოთ, წყალი გარეთ გამოვა და სამზარეულოდან ამოვხაპოთ.

- გააღეთ! - მკაცრად გასძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

სამეული ხალიჩიდან წამოდგა. სააბაზანოს კარს შიგნიდან მოაწვნენ, წყალი უმალვე
დერეფანში გამოიჭრა და სამ ნაკადად გაიყო. ერთი ნაკადი სააბაზანოს მოპირდაპირე საპირფარეშოში შევარდა, მეორე მარჯვნივ, სამზარულოში შესხლტა და მესამე მარცხნივ, წინკარისკენ გაექანა. ზინამ ხტომა-ტყაპუნით წინკარამდე მიირბინა და კარი მიაჯახუნა. თავით ფეხებამდე გალუმპულმა ფიოდორმა კოჭამდე წყალი რატომღაც ღიმილით გატოპა.

- ძლივს დავუცე, მაღალი წნევაა, - განმარტა მან.

- ის სადაა? - ჰკითხა ფიოდორს ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ცალი ფეხი წყევლით ასწია.

- გარეთ გამოსვლისა ეშინია, - თქვა ფიოდორმა და სულელურად ჩაიცინა.

- უნდა მცემოთ, მამილო? - გაისმა სააბაზანოდან შარიკოვის ცრემლნარევი ხმა.

- რეგვენო! - მოკლედ უპასუხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

ზინა და დარია პეტროვნა, მუხლებამდე კაბააკვალთულები და ფეხშიშველები,

შარიკოვი და შვეიცარი, ასევე ფეხშიშველნი და შარვლის ტოტებაკაპინებულნი, სამზარეულოს იატაკს სველი ჩვრებით წმენდნენ, ჩვრებს ჭუჭყიან ვედროში წურავდნენ და წყალს ნიჟარაში ასხამდნენ. მიტოვებული ქურა გუგუნებდა, წყალი კარიდან კიბეზე მითქრიალებდა, კიბის ჭრილში იღვრებოდა და სარდაფში ჩადიოდა.

ბორმენტალი წინკარში პარკეტზე დამდგარ ღრმა გუბეში ფეხის წვერებზე წამოწეულიყო და ოდნავ გამოღებული, ჯაჭვით ჩამაგრებული კარიდან მოლაპარაკებას აწარმოებდა.

- დღეს მიღება არ იქნება. პროფესორი შეუძლოდაა. თუ შეიძლება, კარს მოსცილდით, მილი გაგვისკდა..

- მიღება როდის იქნება? - დაჟინებით მოითხოვდა პასუხს ვიღაცა კარს იქიდან, - მე მხოლოდ ერთი წუთი მჭირდება..

- არ შემიძლია, - ბორმენტალმა ფეხის წვერებს ქუსლები შეუნაცვლა.. - პროფესორი წევს, თანაც მილიც გახეთქილია. ხვალ მობრძანდით. ზინა! ჩემო კარგო! აქედან აწმინდეთ, თორემ სადარმაზოს კიბეზე გადაიღვრება.

- ჩვრებით ვეღარ აგვიწმენდია.

- ახლავე ტოლჩებით ამოვხაპავთ, - გამოსძახა ფიოდორმა, - ახლავე.

ზარის ხმა მალიმალ გაისმოდა. ბორმენტალს უკვე მთელი ტერფები წყალში ედგა.

- ოპერაცია როდის იქნება? - არ ეშვებოდა ვიღაცა და ცდილობდა, თავი ღრიჭოში შემოეყო.

- მილი გასკდა..

- კალოშებით შემოვალ..

კარს იქით მოლურჯო სილუეტი მოჩანდა.

- არ შეიძლება. ხვალ მობრძანდით.

- მე ჩაწერილი ვარ.

- ხვალ. წყალსადენის კატასტროფაა.

ფიოდორი ექიმის ფეხებთან ტბაში ცმუკავდა, წყალს ტოლჩით ხაპავდა, ხოლო სახედაკაწრულმა შარიკოვმა ახალი ხერხი მოიგონა, უზარმაზარი ჩვარი მილივით დაახვია, გუბეში მუცელზე განვა და წყალს წინკარისად უკანვე, სამზარეულოსკენ გადენა დაუწყო.

- რას სჩადი, შე ოხერო, მთელი ბინა წყლით უნდა გაავსო? - ბრაზობდა დარია პეტროვნა.
- ნიჟარაში ჩაასხი.

- რა დროს ნიჟარაა, - უპასუხა შარიკოვმა, თან მღვრიე წყალს ხელებით იჭერდა, -
სადარბაზოში გაგვექცევა.

დერეფნიდან სკამი ღრაჭუნით გამოსრიალდა, ზედ პილიპ ფილიპოვიჩი იდგა; ცდილობდა, თავი შეემაგრებინა, ზოლიანი ლურჯი წინდები ეცვა.

- ივან არნოლდოვიჩ, პასუხის გაცემას თავი გაანებეთ, საწოლ ოთახში წამოდით, ფეხსაცმელს მოგცემთ.

- არა მიშავს, ფილიპ ფილიპოვიჩ, ეს არაფერია.

- კალოშები ჩაიცვით.

- არაფერია. სულ ერთია, ფეხები უკვე სველი მაქვს.

- ოჰ, ღმერთო ჩემო! - შეწუხდა ფილიპ ფილიპოვიჩი.

- რა მავნე ცხოველია! - უცებ გამოეპასუხა შარიკოვი. იგი სამზარეულოდან დაყუნცული გამოთოხარიკდა, ხელში საწვნე ეჭირა.

ბორმენტალმა კარი მიხურა, თავი ვეღარ შეიკავა და გაიცინა. ფილიპ ფილიპოვიჩს ნესტოები დაებერა, სათვალე აუელვარდა.

- ეგ ვისზე თქვით? - ჰკითხა შარიკოვს ზემოდან. - ნება მიბოძეთ, შევიტყო.

- კატაზე ვამბობ, იმ არამზადაზე, - უპასუხა შარიკოვმა, თან თვალები გააცეცა.

- იცით რა, შარიკოვო, - უთხრა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, როცა სული მოითქვა, -

თქვენზე უფრო თავხედი არსება ნამდვილად არ მინახავს.

ბორმენტალმა ჩაიხითხითა.

- თქვენ ძალიან თავხედი ხართ, - განაგრძობდა ფილიპ ფილიპოვიჩი. - ამის თქმას როგორ ბედავთ? ყველაფერი თქვენ ჩაიდინეთ და მაინც თავს ნებას აძლევთ.. ოჰ, არა! ეშმაკმა უწყის ეს რა უბედურებაა!

- შარიკოვი, მითხარით გეთაყვა, - წამოიწყო ბორმენტალმა, - კატებს კიდევ რამდენ ხანს უნდა სდიოთ? გრცხვენოდეთ! ეს ხომ უმსგავსობაა!

- ველურო!

- ველური რატომა ვარ? - მოიღუშა შარიკოვი. - ველური სულაც არა ვარ. ბინაში მისი აგანა შეუძლებელია. სულ იმას ცდილობს, რამე აწაპნოს, დარიას ფარში მოსტაცა. მინდოდა, ჭკუა მესწავლებინა.

-ჭკუის სწავლება თქვენ თვითონ გჭირდებათ! - უპასუხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - აბა, სარკეში ჩაიხედეთ, ნახეთ, სახე რას გიგავთ.

- კინაღან თვალი გამომთხარა, - პირქუშად მიუგო შარიკოვმა და ჭუჭყიანი, სველი ხელი თვალზე მოისვა.

როცა წყლისგან ჩაშავებული პარკეტი ცოტათი შეშრა, ყველა სარკე აბანოს ბურით დაიბინდა და ზარის რეკვაც შეწყდა, ტარსიკონის წითელი ფეხსაცმლით ფეხებშემოსილი ფილიპ ფილიპოვიჩი წინკარში გამოჩნდა.

- აი, ეს თქვენ, ფიოდორ.

- უმორჩილესად გმადლობთ.

- ტანსაცმელი ახლავე გამოიცვალეთ. ამას გარდა, დარია პეტროვნასთან შედით და არაყი დალიეთ.
- უმორჩილესად გმადლობთ, - ფიოდორი შეყოყმანდა და მერე თქვა: - კიდევ იცით რა, ფილიპ ფილიპოვიჩ მომიტევეთ.. მეხათრება, მაგრამ უნდა გითხრათ, რომ მე-7 ბინაში მინა.. მოქალაქე შარიკოვმა ქვები დაუშინა..

- კატას დაუშინა? - ჰკითხა შუბლმოღრუბლულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- საქმე ის არის, რომ ბინის პატრონს დაუშინა. ის ახლა იმუქრება, სასამართლოში ვიჩივლებო.

- დალახვროს ეშმაკმა!

- შარიკოვი იმათ მზარეულ ქალს მოეხვია. ბინის პატრონმა გარეთ გამოაგდო. ჰოდა, წაიჩხუბნენ.

- თუ ღმერთი გწამთ, ასეთი რამ მაშინვე შემატყობინეთ ხოლმე. რამდენია საჭირო?

- მანეთ-ნახევარი.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ჯიბიდან სამი ბრჭყვიალა ათშაურიანი ამოიღო და ფიოდორს გაუწოდა.

- იმისთანა არამზადის გამო მანეთ-ნახევრის გადახდა განა ღირს? - კართან გაისმა ყრუ ხმა, - ის თვითონ..

ფილიპ ფილიპოვიჩი შეტრიალდა, ტუჩი მოიკვნიტა, შარიკოვს ხმაამოუღებლად მიაწვა, მისაღებ ოთახში შეაგდო და კარი გასაღებით გადაკეტა. შარიკოვმა კარს შიგნიდან მუშტები დაუშინა.

- არ გაბედო! - შეჰყვირა გაწამებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- ეს კი ნაღდად ასეა, - მრავალმნიშვნელოვნად თქვა ფიოდორმა, - ასეთი თავხედი ჩემს სიცოცხლეში არ მინახავს.

ბორმენტალი მაშინვე იქ გაჩნდა.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, გთხოვთ, ნუ აღელდებით.

ენერგიულმა ესკულაპმა მისაღები ოთახის კარი გააღო და მისი ხმა იქიდან მოისმა: -
თქვენ რა? სამეკიტნოში ხომ არა ხართ?

- ეგრე.. - მტკიცედ დაუმატა ფიოდორმა, - ეგრე მოუხდება.. ერთი ალიყურიც არ აწყენს!.

- ეგ როგორ იქნება, ფიოდორ, ნაღვლიანად ჩაიბუტბუტა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- მომიტევეთ, ფილიპ ფილიპოვიჩ, თქვენ მებრალებით.

თავი VII

- არა, არა, - დაჟინებით ამბობდა ბორმენტალი, - კეთილინებეთ და გაიკეთეთ.

- რა არის, მართლა და მართლა, - უკმაყოფილოდ აბუზღუნდა შარიკოვი.

- გმადლობთ, ექიმო, - ალერსიანად უთხრა ბორმენტალს ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - თორემ შენიშვნების მიცემა უკვე მომბეზრდა.

- ჭამის ნებას, სულ ერთია, არ მოგცემთ, სანამ არ გაიკეთებთ. ზინა, შარიკოვს მაიონეზი ააცალეთ.

- რას ჰქვია, ამაცალოს? - განაწყენდა შარიკოვი, - ახლავე გავიკეთებ.

მან მარცხნა ხელით ზინას კერძისკენ გზა გადაუღობა, ხოლო მარჯვენათი საყელოში ხელსახოცი შეიტენა და საპარიკმახეროს კლიენტს დაემგვანა.
- ჩანგლით, გეთაყვა, - დაუმატა ბორმენტალმა.

შარიკოვმა ღრმად ამოიოხრა და სქელ სანებელში ზუთხის ნაჭრების ძებნას შეუდგა.

- შეიძლება, არაყი კიდევ დავლიო? - იკითხა მან.

- იქნებ იკმაროთ? - მიმართა შარიკოვს ბორმენტალმა, - ბოლო ხანს არაყს მეტისმეტად მიეძალეთ.

- გენანებათ? - შარიკოვმა ბორმენტალს წარბშეკვრით შეხედა.

- სისულელეს ამბობთ.. - ჩაურთო მკაცრად მზირალმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, მაგრამ ბორმენტალმა გააწყვეტინა: - ფილიპ ფილიპოვიჩ, თავს ნუ შეიწუხებთ, მე თვითონ მოვუვლი. შარიკოვო, სისულელეს ჩმახავთ. თანაც აღმაშფოთებელი უფრო ის არის, რომ ამას გადაჭრით, თავდაჯერებულად ამბობთ. არაყი, რა თქმა უნდა, არ მენანება, მით უმეტეს, რომ ჩემი კი არა, ფილიპ ფილიპოვიჩისა გახლავთ. უბრალოდ, არაყის უთავბოლო სმა მავნებელია. ეს ერთი. მეორეც - თქვენ უარაყოდაც უწესოდ იქცევით.

ბორმენტალმა აწებილ ბუფეტზე მიუთითა.

- ზინუშა, გეთაყვა, თევზი კიდევ გადმომიღეთ, - სთხოვა ზინას პროფესორმა.

შარიკოვი ამასობაში გრაფინს მისწვდა, ბორმენტალს ცერად გახედა და ჭიქა შეივსო.
- სხვებსაც უნდა შესთავაზოთ, - უთხრა მას ბორმენტალმა, ამგვარად: ჯერ ფილიპ ფილიპოვიჩს უნდა მიართვათ, მერე მე შემივსოთ და ბოლოს თქვენთვის დაისხათ.

შარიკოვს ტუჩები ოდნავ შესამჩნევმა სატირულმა ღიმილმა გაუპო. მან გრაფინი აიღო, ჭიქები არაყით შეავსო და მერე წამოიწყო: - თქვენთან ყველაფერი ისეა, როგორც ზეიმზე. აქ ხელსახოცი, იქ ჰალსტუსიო, თანაც „უკაცრავად“, „გეთაყვა“, „მერსი“ არ უნდა დაგავიწყდეს. ნამდვილად როგორც უნდა იქცეოდეთ, ისე კი არ იქცევით, თავს ისევე იტანჯავთ, როგორც მეფის რეჟიმის დროს იტანჯავდნენ.

- იქნებ ბრძანოთ, „ნამდვილად“ როგორ უნდა ვიქცეოდეთ?

შარიკოვმა ფილიპ ფილიპოვიჩს შეკითხვაზე არ უპასუხა, ჭიქა აიღო და წარმოთქვა: -
ყველას გისურვებთ..

- თქვენც ასევე გისურვებთ, - ირონიანარევი ხმით უთქხა ბორმენტალმა.

შარიკოვმა ჭიქა ყელში ჩაიცალა, დაიმანჭა, პურის ნაჭერი ცხვირთან მიიტანა, დაყნოსა და მერე გადაყლაპა, თანაც თვალები ცრემლით აევსო.

- სტაჟი, უეცრად ჩაილაპარაკა თითქოს ბურანში წასულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.
ბორმენტალმა გაოცებით გადახედა.
- უკაცრავად..

- სტაჟი! - გაიმეორა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და თავი მწარედ გადააქნია, - ვერაფერს გახდები! - კლიმი!

ბორმენტალი ფილიპ ფილიპოვიჩს თვალებში უაღრესი ცნობისმოყვარეობით ჩააცქერდა:
- თქვენ ასე ვგონიათ, ფილიპ ფილიპოვიჩ?

- კი არ მგონია, დარწმუნებული ვარ.

- ნუთუ.. - წამოიწყო ბორმენტალმა, შარიკოვს ცერად გახედა და გაჩუმდა. შარიკოვმა შუბლი საეჭვოდ შეიჭმუხნა.

- Später..[11] - ხმადაბლა თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.
- Gut,[12] - უპასუხა ასისტენტმა.

ზინამ ინდაური შემოიტანა. ბორმენტალმა ფილიპ ფილიპოვიჩა წითელი ღვინო დაუსხა და შრიკოვსაც შესთავაზა.

- არ მინდა, არაყი მირჩევნია, - თქვა შარიკოვმა. სახე აუპრიალდა, შუბლი გაუოფლიანდა, გამხიარულდა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ღვინო დალია და ცოტათი მოლბა, თვალები გაუცისკროვნდა, ახლა უფრო კეთილგანწყობილი უყურებდა შარიკოვს, ვისაც ხელსახოციდან ამოჩრილი შავი თავი არაჟანში ჩავარდნილი ბუზივით მოუჩანდა.

დანაყრებულმა ბორმენტალმა კი მოქმედებისკენ მისწრაფება გამოამჟღავნა.

- აბა, ამ საღამოს მე და შენ რას ვაპირებთ? - ჰკითხა მან შარიკოვს.

შარიკოვმა თვალები აახამხამა და მერე უპასუხა: - ყველაფერს სჯობია, ცირკში წავიდეთ.

- ყოველდღე ცირკში სიარული, მე მგონი, საკმაოდ მოსაწყენია, - გულთბილად თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - მე თქვენს ადგილზე ერთხელ მაინც თეატრში წავიდოდი.

- თეატრში მე არ წავალ, - მტრულად თქვა შარიკოვმა და პირისახეზე ხელები გადაიჯვარედინა.

- სუფრასთან სლოკინი სხვებს მადას უკარგავს, - ანგარიშმიუცემლად უთხრა ბორმენტალმა შარიკოვს. - უკაცრავად, მაგრამ თეატრი მაინც რატომ არ მოგწონთ?

შარიკოვმა ცარიელი ჭიქა თვალთან მიიტანა, თითქოს დურბინდიაო, ისე გახედა, დაფიქრდა და ტუჩები გამობურცა.

- მიქარვაა და მეტი არაფერი.. მარტო დგანან და ლაპარაკობენ.. კონტრრევოლუციაა ნამდვილი.

---

[11] მერე (გერმ).
[12] კარგი (გერმ).

ფილიპ ფილიპოვიჩი სკამის გოთურ საზურგეს გადააწვა და ისე ახარხარდა, პირში ოქროს კბილები აუელვარდა. ბორმენტალმა მხოლოდ თავი გადააქნია.

- იქნებ რაიმე წაგეკითხათ, - შესთავაზა მან შარიკოვს, - თორემ ხომ იცით..

- მე ისედაც ვკითხულობ და ვკითხულობ.. - უპასუხა შარიკოვმა და უცებ სიხარბემორეულმა ნახევარი ჭიქა არაყი სწრაფად დაისხა.

- ზინა, - შესძახა შეშფოთებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - არაყი აიღე, გეთაყვა. აღარ გვინდა. მაინც რას კითხულობთ?

თავში უეცრად სურათი გაუკრთა: უკაცრიელი კუნძული, პალმა, ნადირის ტყავით შემოსილი და ჩაჩჩამოფხატული კაცი. „რობინზონი იქნება საჭირო..“

- იმას.. რა ჰქვია.. ენგელსის მიმოწერას იმასთან.. რა ჰქვია იმ ეშმაკის კერძს - კაუცკისთან.

ბორმენტალს ჩანგალზე წამოგებული თეთრი ხორცის ნაჭერი შუა გზაზე გაუშეშდა, ხოლო ფილიპ ფილიპოვიჩს ღვინო დაექცა. შარიკოვმა ამასობაში დრო იხელთა და არაყი გადაჰკრა.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა იდაყვები მაგიდას დააყრდნო, შარიკოვს დააცქერდა და შეეკითხა:
- ნება მიბოძეთ, შევიტყო, რა შეგიძლიათ, წაკითხულის შესახებ გვითხრათ? შარიკოვმა მხრები აიჩეჩა.
- არ ვეთანხმები.

- ვის? ენგელსს თუ კაუცკის?

- არც ერთს, - უპასუხა შარიკოვმა.

- დიდებულია, ღმერთსა ვფიცავ. ყველა, ვინც კი იტყვის, რომ სხვა!. თავად თქვენ რას

შემოგვთავაზებდით?

- აქ რა არის შემოსათავაზებელი?.. სულ რაღაცას წერენ და წერენ.. კონგრესიო, ვიღაც გერმანელებიო.. კაცს თავი გაგისივდება. ყველაფერი უნდა აიღო და გაანაწილო..

- ასეც მეგონა, - შესძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ხელი სუფრას დაჰკრა, - სწორედ ასე მეგონა.

- თქვენ საამისო ხერხიც იცით? - ჰკითხა დაინტერესებულმა ბორმენტალმა შარიკოვს.

- რა დიდი ხერხი ამას სჭირდება! - უპასუხა არაყისგან ენაამოდგმულმა შარიკოვმა. - იოლი საქმეა. თორემ რას ჰგავს: ერთი შვიდოთახიანშია გამოჭიმული, ორმოცი ნყვილი შარვალი აქვს, მეორე კი დაწანწალებს, ნაგვის ყუთებში საჭმელს დაეძებს.

- შვიდი ოთახი, რა თქმა უნდა, ჩემი მისამართით ახსენეთ, არა? - ჰკითხა ამაყად თვალებმოჭუტულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

შარიკოვი მოიკუნტა და გაჩერდა.

- რაკი ასეა, კარგი, მე განაწილების წინააღმდეგი არა ვარ. ექიმო, გუშინ უარი რამდენს უთხარით?

- ოცდაცხრამეტ კაცს, - უმალ უპასუხა ბორმენტალმა.

- ჰმ. .სამას ოთხმოცდაათი მანეთი. მაშ ეს სამი კაცის კისერზეა. ქალებს - ზინასა და დარია პეტროვნას სათვალავში ნუ გავრევთ. თქვენს წილად, შარიკოვო, ას ოცდაათი მანეთი მოდის, კეთილინებეთ და გადაიხადეთ.

- კარგი ამბავია, - უპასუხა შეშინებულმა შარიკოვმა, - მაინც რის გამო?

- ონკანის და კატის გამო, - უცებ დაუყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, ირონიანარევი სიმშვიდე გაუქრა.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, - შესძახა შეშფოთებულმა ბორმენტალმა.

- მოიცადეთ. იმ უმსგავსობის გამო, რაც თქვენ ჩაიდინეთ და რის შედეგადაც მიღება ჩაიშალა! ამის ატანა შეუძლებელია! კაცი მთელ ბინაში ველურივით დახტის და ონკანს გლეჯს! მადამ პოლასუხერს კატა ვინ მოუკლა? ვინ?

- თქვენ, შარიკოვო, სამი დღის წინ კიბეზე ქალს უკბინეთ! - შეუტია ბორმენტალმაც.

- თქვენ დგახართ!.. - ყვიროდა ფილიპ ფილიპოვიჩი.

- იმ ქალმა სიფათში გამილანუნა, - ამოიწვნავლა შარიკოვმა, - სიფათი ნათხოვარი

კი არა მაქვს!

- იმიტომაც გაგილაწუნათ, რომ მკერდზე უჩქმიტეთ, - შეუტია ბორმენტალმა და ჭიქა გადააყირავა, - თქვენ დგახართ!..

- თქვენ დგახართ განვითარების უდაბლეს საფეხურზე! - უფრო ხმამაღლა შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებელი, გონებრივად სუსტი არსება ხართ. თქვენი ყოველი საქციელი აშკარაც ცხოველურია, თავს კი ნებას აძლევთ, უნივერსიტეტში განათლებამიღებული ორი ადამიანის წინაშე აუტანელი მოურიდებლობით წამოაყენოთ კოსმოსური მასშტაბის და ასევე კოსმოსური სისულელეების შემცვლელი რჩევა იმის თაობაზე, ყველაფერი როგორ განაწილდეს.. ამას სჩადით თქვენ, ვინც კბილის ფხვნილი ჩათქვლიფეთ!..

- სამი დღის წინ, - დაუმოწმა ბორმენტალმა.

- ჰოდა, - გრგვინავდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - კარგად დაიმახსოვრეთ.. ჰო, მართლა, ცხვირიდან თუთიის მალამო რატომ მოიცილეთ? კარგად დაიმახსოვრეთ, რომ ხმაგაკმენდილმა უნდა უსმინოთ, რასაც გეტყვიან! ისწავლოთ და შეეცადოთ, სოციალური
საზოგადოების ოდნავ მაინც შესაფერი წევრი გახდეთ! ჰო, მართლა, ის წიგნი რომელმა არამზადამ მოგცათ?

- თქვენ ყველას არამზადას ეძახით, - უპასუხა ორმხრივი შემოტევისაგან გაოგნებულმა და შეშინებულმა შარიკოვმა.

- მივხვდი, ვინც მოგცათ! - შესძახა ბრაზისგან გაწითლებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- მერე რა მოხდა. ჰო, შვონდერმა მომცა. ის არამზადა არ არის.. ჩემი
განვითარებისთვის ზრუნავს..

- ვხედავ, როგორ განვითარდი კაუცკის წაკითხვის შემდეგ! - გამყინავი ხმით წამოიყვირა სახეგაყვითლებულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. მან კედელზე ღილაკს თითი გააფთრებით დააჭირა, - დღევანდელი ამბავი ამას საუცხოოდ ადასტურებს! ზინა!

- ზინა! - შეჰყვირა ბორმენტალმა

- ზინა! - აყვირდა შეშინებული შარიკოვიც. გაფითრებულმა ზინამ სასადილო ოთახში შემოირბინა.

- ზინა! მისაღებ ოთახში.. მისაღებ ოთახშია?

- მისაღებ ოთახშია, - მორჩილად უპასუხა შარიკოვმა - აჯასპივით მწვანეა.

- მწვანე წიგნი..

- ოჰ, ახლა დააწვევინებს! - განწირულად შესძახა შარიკოვმა. - წიგნი ბიბლიოთეკისაა!!!

- მიმოწერა ჰქვია, აი, იმისი.. ენგელსისა იმ წყეულთან.. ღუმელში ჩაუძახეთ! ზინა მისაღები ოთახისკენ გაექანა.
- ამ შვონდერს, გეფიცებით, პირველსავე ხეზე ჩამოვახრჩობდი, - შესძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ინდაურის ფრთას კბილები გააფთრებით ჩაასო, - ეს განსაცვიფრებელი ნაძირალა სახლში მუნუკივით შემოგვეჩხირა. ის არ იკმარა, გაზეთებში უაზრო პასკვილებს რომ წერს..

შარიკოვმა პროფესორს მწყრალი ირონიული მზერა მიაპყრო. ფილიპ ფილიპოვიჩმა თავის მხრივ შარიკოვს თვალი ცერად შეავლო და გაჩუმდა.

„ოჰ, ჩვენს ბინაში სასიკეთოს არაფერს უნდა ველოდეთ," - უცებ წინასწარმეტყველურად გაიფიქრა ბორმენტალმა.

ზინამ მრგვალი სინით მარჯვენა მხრიდან უფერული და მარცხენა მხრიდან შებრანული ღვეზელი და ყავადანი შემოიტანა.

- ამას მე არ შევჭამ, - უმალ მუქარითა და გულმწყრალად განაცხადა შარიკოვმა.

- არც არავინ გთავაზობთ. წესიერად მოიქეცით. ექიმო, მიირთვით. სადილი მდუმარედ დაასრულეს.
შარიკოვმა ჯიბიდან გაჭყლეტილი პაპიროსი ამოიღო და გააბოლა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ყავა დალია, მერე საათს დახედა, რეპეტირს თითი დააჭირა და რეპეტირმა რვა საათი და თხუთმეტი წუთი ნაზად ჩამოაწკარუნა. ფილიპ ფილიპოვიჩი ჩვეულებისამებრ გოთურ საზურგეს გადაანვა და პატარა მაგიდაზე დადებულ გაზეთს მისწვდა.

- ექიმო, გთხოვთ, ცირკში გაჰყევით. ოღონდ, თუ ღმერთი გწამთ, ნახეთ, პროგრამაში კატები ხომ არ არიან?

- ნეტავი ასეთ გარეწრებს ცირკში როგორ უშვებენ, - პირქუშად ჩაილაპარაკა

შარიკოვმა და თავი გადააქნია.

- იქ ვიღას არ უშვებენ, - ორაზროვნად თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - რა აქვთ პროგრამაში?

- სოლომონსკისთან, - დაიწყო კითხვა ბორმენტალმა, - რაღაც ოთხი იუსემსი[13] და მკვდარი წერტილის კაცი.

- ეგ იუსემსი რაღა არის? - ეჭვიანად იკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- ეშმაკმა უწყის. ეს სიტყვა პირველად მესმის.

- მაშ აჯობებს, ნიკიტინებთან წახვიდეთ. აუცილებელია, რომ ყველაფერი ცხადი იყოს.

- ნიკიტინებთან.. ნიკიტინებთან.. ჰმ.. სპილოებია და ადამიანის სიმარჯვის ზღვარი.

- მაშ ასე. სპილოების თაობაზე რას იტყვით ძვირფასო შარიკოვო? - უნდობლად ჰკითხა შარიკოვს ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

შარიკოვი განაწყენდა.

- რაო, განა მაგდენი გაგება აღარა მაქვს? კატა სხვა ამბავია. სპილო სასარგებლო ცხოველია, - უპასუხა შარიკოვმა.

- ჰო-ო, ძალიან კარგი. რაკიღა სასარგებლოა, წადით და უყურეთ. ივან არნოლდოვიჩს უნდა გაუგონოთ. ცირკის ბუფეტში ლაპარაკი არავის გაუბათ. ივან არნოლდოვიჩ, უმორჩილესად გთხოვთ, შარიკოვს ლუდი არ შესთავაზოთ.

ათი წუთის შემდეგ ივან არნოლდოვიჩმა და შარიკოვმა ცირკისკენ გასწიეს. შარიკოვს დრაპის პალტო ეცვა, საყელო წამოეწია, თავზე კეპი ეხურა, საჩიხი იხვის ნისკარტს რომ უგავდა. ბინაში სიჩუმემ დაისადგურა. ფილიპ ფილიპოვიჩი თავის კაბინეტში შეევიდა და მწვანეთალფაქიანი მძიმე ლამპა აანთო, რის შედეგადაც უზარმაზარი კაბინეტი ფრიად მყუდრო გახდა. ფილიპ ფილიპოვიჩი ბოლთის ცემას შეუდგა.

სიგარის ბოლო მკრთალ-მწვანე ფერად დიდხანს ღვიოდა. პროფესორს ხელები შარვლის ჯიბეში ჩაეყო და მისი სწავლული შუბლი მტანჯველ ფიქრს შეეჭმუხნა. მან ტუჩები ააწკლაპუნა. „ნილოსის წმინდა ნაპირებისკენ. .“ - ჩაიმღერა კბილებში და

[13] იუსემსი - გვარი უცხოელი ეკვილიბრისტებისა.

მერე რაღაც ჩაიბუტბუტა. ბოლოს სიგარა საფერფლეზე დადო, შემინულ კარადასთან მივიდა და ჭერზე ჩამოკიდებული სამი მძლავრი ნათურით კაბინეტი მთლიანად გააჩირაღდნა. კარადის მესამე თაროდან ფილიპ ფილიპოვიჩმა ვიწრო ქილა ჩამოიღო და შუბლშეჭმუხნულმა ნათურების შუქზე თვალიერება დაუწყო. სქელსა და გამჭვირვალე სითხის ფსკერზე ცურავდა შარიკას ტვინიდან ამოღებული პატარა თეთრი კოშტი. ტუჩებდაბრეცილი ფილიპ ფილიპოვიჩი ფრუტუნებდა და ამ კოშტს თვალებით ნთქავდა, თითქოს უნდოდა, სითხეში ჩაუძირავ თეთრ კოშტში განეჭვრიტა მიზეზი საოცარი ამბებისა, რამაც პრეჩისტენკის ბინაში ცხოვრება ყირაზე დააყენა.

სავსებით შესაძლებელია, რომ დიდად განსწავლულმა კაცმა ეს კიდევაც განჭვრიტა. ყოველ შემთხვევაში, ტვინის დანამატის ცქერით გული როცა იჯერა, წილა კარადაში შეინახა, კარადა გასაღებით დაკეტა, გასაღები ჟილეტის ჯიბეში ჩაიდო, თავი მხრებში ჩარგო, ხელები პიჯაკის ჯიბეებში ღრმად ჩაიწყო და დივანზე მოკალათდა. იგი დიდხანს აბოლებლა მეორე სიგარას, რომლის ბოლო ერთიანად დაღეჭა, და ბოლოს, მარტოდმარტომ, ჭაღარა ფაუსტივით მწვანედ შეფერილმა, შესძახა: -ღმერთმანი, მგონი, გავბედავ.

არავინ გამოპასუხებია. ბინაში ჩამიჩუმიც არ ისმოდა. ობუხოვის შესახვევში თერთმეტ საათზე, როგორც ცნობილია, მოძრაობა მინელდება ხოლმე. ხამუშ-ხამუშ გაისმოდა მხოლოდ დაგვიანებული გამვლელის ფეხის ხმა, სადღაც ფარდების მიღმა ჩაიბაკუნებდა და მიწყდებოდა. კაბინეტში ფილიპ ფილიპოვიჩის თითებქვეშ ჯიბეში ნაზად წკარუნებდა რეპეტრი.. პროფესორო ცირკიდან ექიმ ბორმენტალისა და შარიკოვის დაბრუნებას მოუთმენლად ელოდა.

თავი VIII

არავინ იცის, რა გადაწყვიტა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. შემდგომი კვირა ისე მიილია, განსაკუთრებული არაფერი მოუმოქმედია და იქნებ მისი უმოქმედობის შედეგი გახლდათ, ბინაში ასეთი ამბები რომ მოხდა.

წყლისა და კატის გამო დატრიალებული დავიდარობიდან ექვსი დღის შემდეგ შარიკოვთან საბინაო კომიტეტიდან ის ახალგაზრდა მოვიდა, ქალი რომ გამოდგა, და საბუთები გადასცა. შარიკოვმა საბუთები დაუყოვნებლივ ჯიბეში ჩაიწყო და ამის შემდეგ უმალ ექიმ ბორმენტალს მოუხმო.

- ბორმენტალო!

- თუ შეიძლება, სახელითა და მამის სახელით მომმართეთ! - უთხრა მას ფერშეცვლილმა ბორმენტალმა.

უნდა აღვნიშნოთ, რომ ექვს დღეში ქირურგმა რვაჯერ მოასწრო თავის აღსაზრდელთან წაჩხუბება. ობუხოვის ოთახებში ვითარება ძალზე დამძიმდა.

- მაშ თქვენც სახელითა და მამის სახელით მომმართეთ! - სრულიად საფუძვლიანად მიუგო შარიკოვმა.

- არა! - დაიგრგვინა კართან მომდგარმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - ნებას არავის მივცემ, ჩემს ბინაში ამ სახელითა და მამის სახელით მოგმართონ. თუ გინდათ, რომ „შარიკოვი“ ფამილარულად აღარ გიწოდოთ, მეც და ექიმი ბორმენტალიც „ბატონ შარიკოვს“ დაგიძახებთ.

- მე ბატონი არა ვარ, ბატონები ყველანი პარიზში არიან, - დაიღრინა შარიკოვმა.

- შვონდერის ნამუშევარია! - ჭექდა ფილიპ ფილიპოვიჩი. - არა უშავს, იმ არამზადასაც გავუსწორებ ანგარიშს. ჩემს ბინაში ბატონების გარდა ვერავინ იბოგინებს, სანამ აქ ვარ! თუ არა, ან მე წავალ აქედან, ან თქვენ, უფრო კი თქვენ წახვალთ. დღეს გაზეთში განცხადებას გამოვაქვეყნებ და, მერწმუნეთ, ოთახს მოგიძებნით.

- როგორ არა, არც ისეთი სულელი ვარ, აქედან რომ წავიდე, - ფრიად მტკიცედ უპასუხა შარიკოვმა.

- რაო? - ფილიპ ფილიპოვიჩს ფერი ისე ეცვალა, რომ ბორმენტალი მისკენ გაექანა და შეშფოთებულმა სახელოზე ხელი ნაზად ჩაჰკიდა.

- იცით რა, მოსიო შარიკოვო, ნუ თავხედობთ! - ბორმენტალმა ხმას აუმაღლა. შარიკოვმა უკან დაიხია და ჯიბიდან სამი ქაღალდი ამოიღო. ერთი მწვანე, ერთი ყვითელი და ერთიც თეთრი, თან ამ ქაღალდებზე უთითებდა და თან ამბობდა: - აგერ, საბინაო ამხანაგობის წევრი ვარ და ხუთ ნომერ ბინაში პასუხისმგებელ მოქირავნე პრეობრაჟენსკისთან ნამდვილად მეკუთვნის თექვსმეტი კვადრატული არშინი ფართობი, - შარიკოვი დაფიქრდა და დაუმატა: - კეთილინებეთ. - რის გაგონებაზეც ბორმენტალს გონებაში მექანიკურად გაუელვა, ეს ახალი სიტყვააო.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ტუჩზე იკბინა და კბილებში გაუფრთხილებლად გამოსცრა: -

ვფიცავ, ამ შვონდერს ბოლოს და ბოლოს მოვკლავ.

შარიკოვმა მისი ნათქვამი ძალზე დაკვირვებით, ყურადღებით მოისმინა, რაც თვალთა გამომეტყველებაზეც დაეტყო.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, vorsichtig..[14] - გამაფრთხილებლად წამოიწყო ბორმენტალმა.

- იცით, რას გეტყვით.. თუ საქმე ასეთი სისაძაგლემდე მივა! - შეჰყვირა ფილიპ ფილიპოვიჩმა რუსულად. - შარიკოვო.. ბატონო, იცოდეთ, თუ თავს ერთხელ კიდევ მისცემთ თავხედობის ნებას, აღარ გასადილებთ და, საერთოდ, ჩამს სახლში ჭამას აგიკრძალავთ. თექვსმეტი არშინი კარგი რამეა, მაგრამ ეგ ფარატინა ქაღალდი ხომ არ მავალდებულებს, რომ გაჭამოთ და გასვათ!
შარიკოვი ახლა კი შეშინდა და პირი დააღო.

- საჭმლის გარეშე დარჩენა არ შემიძლია, - აბუტბუტდა იგი, - აბა, საჭმელ-სასმელს ვინ მომცემს?

- მაშ წესიერად მოიქეცით! - ერთხმად უპასუხა ორივე ესკულაპმა.

შარიკოვი საკმაოდ დაწყნარდა და იმ დღეს არავისთვის არაფერი უვნია, გარდა საკუთარი თავისა: ბორმენტალი ცოტა ხნით სახლიდან რომ გავიდა, შარიკოვმა ამით ისარგებლა, მისი სამართებელი ხელში მოიგდო და ღაწვი ისე ჩამოისერა, რომ ფილიპ ფილიპოვიჩმა და მბორმენტალმა გაჭრილზე ნაკერები დაადეს, რის გამოც შარიკოვი დიდხანს ყმუოდა და ცრემლად იღვრებოდა.

შემდგომ ღამეს პროფესორის კაბინეტში, სადაც მწვანე ბინდბუნდს დაესადგურებინა, ორნი ისხდნენ - თვით ფილიპ ფილიპოვიჩი და მისი ერთგული, მუდამ მის გვერდით მყოფი ბორმენტალი. სახლში უკვე ყველას ეძინა. ფილიპ ფილიპოვიჩს ლაჟვარდისფერი ხალათი და წითელი ფეხსაცმელი ემოსა, ხოლო ბორმენტალს პერანგი ეცვა და ლურჯი აჭიმები ეკეთა. მრგვალ მაგიდაზე, სქელი ალბომის გვერდით ერთი ბოთლი კონიაკი იდგა, ლამბაქზე დაჭრილი ლიმონი ეწყო, იქვე იდო სიგარების ყუთი. მეცნიერებს ოთახი სიგარის კვამლით გაევსოთ და ბოლოს მომხდარ ამბავზე ცხარედ მსჯელობდნენ: იმ საღამოს შარიკოვმა

ფილიპ ფილიპოვიჩის კაბინეტში პრეს-პაპიეს ქვეშ ამოდებული ორი ცალი თუმნიანი აწაპნა, შინიდან წავიდა და გვარიანად გამომთვრალი გვიან დაბრუნდა.

[14] ფრთხილად (გერმ).

ეს კიდევ არაფერი. მას ორი უცნობი მოჰყვა. მათ სადარბაზოს კიბეზე აურზაური ატეხეს. ამბობდნენ, ღამე შარიკოვთან უნდა გავათიოთო. ეს უცნობები იქაურობას მხოლოდ მაშინ გაეცალნენ, როცა ამ ალიაქოთის დამსწრემ, საცვლებს ზემოდან საშემოდგომო პალტომოხურულმა ფიოდორმა მილიციის ორმოცდამეხუთე განყოფილებაში ტელეფონით დარეკა. უცნობები იმწამსვე გაიძურწნენ, როგორც კი ფიოდორმა ყურმილი დაკიდა. უცნობების წასვლის შემდეგ გაქრა მალაქიტის საფერფლე, წინკარში სარკის ქვემოთ რომ იდო. ასევე გაქრა თახვის ტყავის ქუდი ფილიპ ფილიპოვიჩისა და მისივე ხელჯოხი, ზედ ოქროს ხვეულით რომ ჰქონდა წარწერილი: „ძვირფასსა და პატივცემულ ფილიპ ფილიპოვიჩს მადლიერი ორდინატორებისაგან..“ შემდეგ რომაული ციფრი XXV მოსდევდა.

- ვინ იყვნენ ისინი? - შეუტია შარიკოვს მუშტებშეკუმშულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

შარიკოვი ბარბაცებდა, ქურქებს ეგლისებოდა, ბურტყუნებდა, იმათ არ ვიცნობ, მაგრამ ვიღაც მამაძაღლები კი არ არიან, კარგი ხალხიაო.

-ყველაზე საოცარი კი ის არის, რომ ორივენი ძალზე მთვრალები იყვნენ.. მაშ როგორღა მოახერხეს?

- უკვირდა ფილიპ ფილიპოვიჩს და იმ ადგილს უცქეროდა, სადღაც აქამდე იუბილეზე მიძღვნილი სახსოვარი იდო.

- სპეციალისტები ყოფილან, - განმარტა ფიოდორმა და დასაძინებლად გასწია, ჯიბეში ნაჩუქარი მანეთიანი ედო.

ორი თუმნიანის მოპარვა შარიკოვმა ცივად იუარა. ამას გარდა, კიდევაც ჩააქარაგმა, ბინაში მარტო მე ხომ არ ვარო.

- ჰოო, თუმნიანები იქნებ ექიმმა ბორმენტალმა ააორთქლა? - ჩაეკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩი შემზარავად მშვიდი ხმით.

შარიკოვი შექანდა, მიბლეტილი თვალები გამოახილა და ვარაუდი გამოთქვა: - იქნებ ზინკამ აიღო?

- რაო? - შეჰყვირა კართან მოჩვენებასავით მომდგარმა ზინამ და მკერდზე ხელი მიიფარა, რადგან კოფთაზე ღილები შეხსნილი ჰქონდა. - ამას როგორ ბედავს..
ფილიპ ფილიპოვიჩს კისერი წამოუჭარხლდა.

- დამშვიდდი, ზინუშა, - უთხრა ზინას და ხელი გაუწოდა, - ნუ აღელდები, ჩვენ ყველაფერს მოვაგვარებთ.

ზინამ უმალ პირი დააღო და აბღავლდა, ღაწვზე მიდებული ხელი უხტოდა.

- ზინა, როგორ არა გრცხვენია? მაგას ვინ იფიქრებს? ფუი, რა თავის მოჭრაა! - ამბობდა დაბნეული ბორმენტალი.

- ოჰ, ზინა, რა სულელი ხარ. ღმერთო შემინდე, - წამოიწყო ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

მაგრამ ამ დროს ზინამ ტირილი თვითონვე შეწყვიტა. ყველა დადუმდა, რადგან შარიკოვი ცუდად გახდა. მან თავი კედელს მიახალა და რაღაც ხმა აღმოხდა - „ი“ თუ „ე“ ანდა „ეეე!“ სახე გაუფითრდა და ყბა აუცახცახდა.

- გასასინჯი ოთახიდან ვედრო მოუტანეთ ამ არამზადას!

ყველანი შარიკოვის მოსავლელად დატრიალდნენ. როცა დასაძინებლად მიჰყავდათ, ბორმენტალის მკლავებში მოქცეული, ბარბაცებდა და ძალიან ნაზად, მელოდიურად იგინებოდა, უწმაწურ სიტყვებს რის ვაივაგლახით გამოთქვამდა.

მთელი ეს ამბავი დაახლოებით ღამის პირველ საათზე მოხდა, ახლა კი ნაშუაშამევის სამი საათი იყო, მაგრამ კაბინეტში მაინც ორნი ფხიზლობდნენ ლიმონიანი კონიაკით შეხურებულნი. იმდენი მოეწიათ, ფენა-ფენად გაწოლილი კვამლი ძლივს იძვროდა.

ფერმიხდილმა ექიმმა ბორმენტალმა წელწვრილი ჭიქა ასწია, თვალებში სიმტკიცე ეტყობოდა.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, - შესძახა გრძნობით, - არასოდეს დამავიწყდება, ნახევრად მშიერი სტუდენტი თქვენთან რომ მოვედი და კათედრაზე შემიფარეთ. ფილიპ ფილიპოვიჩ, მერწმუნეთ, ჩემთვის მარტო პროფესორი, მარტო მასწავლებელი კი არა, უფრო მეტი ხართ.. თქვენდამი ჩემი უსაზღვრო პატივისცემა.. ძვირფასო ფილიპ ფილიპოვიჩ, ნება მიბოძეთ, გაკოცოთ.

- ოჰ, ჩემო კარგო.. - ჩაიბურტყუნა დაბნეულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და წამოდგა. ბორმენტალი მოეხვია და თამბაქოს კვამლით შეყვითლებულ ფუმფულა ულვაშებზე აკოცა.

- ღმერთმანი, ფილიპ ფილი..

- გული როგორ ამიჩუყეთ, როგორ ამიჩუყეთ.. გმადლობთ, - ეუბნებოდა ბორმენტალს ფილიპ ფილიპოვიჩი. - ჩემო კარგო, ზოგჯერ ოპერაციაზე გიყვირით ხოლმე. მომოტევეთ ბებრული სიფიცხე. ეს უთუოდ სიმარტოვისაგან მემართება.. „სევილიიდან გრენადამდე!.“

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, არა გრცხვენიათ? - გულწრფელი გზნებით შესძახა ბორმენტალმა, -
თუ არ გინდათ, რომ მაწყენინოთ, ასეთ რამეს ნუღარ მეტყვით..

- გმადლობთ.. „ნილოსის წმინდა ნაპირებისკენ!.“ გმადლობთ.. მეც შემიყვარდით, როგორც ნიჭიერი ექიმი.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, გეუბნებით!.. - ფიცხად შესძახა ბორმენტალმა, წამოხტა, დერეფანში გამავალი კარი მჭიდროდ მიხურა, უკან დაბრუნდა და ჩურჩულით განაგრძო, - ეს ხომ ერთადერთი გამოსავალია. მე, რა თქმა უნდა, ვერ გავბედავ, რჩევა მოგცეთ, მაგრამ, ფილიპ ფილიპოვიჩ, თქვენს თავს შეხედეთ, როგორ გაიტანჯეთ. ასე მუშაობა უკვე შეუძლებელია!

- ნამდვილად შეუძლებელია, - დაუდასტურა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და ამოიოხრა.

- არა, ეს წარმოუდგენელი რაღაცაა, - ჩურჩულებდა ბორმენტალი, - ამას წინათ მითხარით, ვშიშობ, არაფერი შეგემთხვათო. რომ იცოდეთ, ძვირფასო პროფესორო, გული როგორ
ამიჩუყეთ. მაგრამ მე ხომ ბავშვი არა ვარ და თავადაც შემიძლია, მივხვდე, რა საშინელება შეიძლება მოხდეს. მაგრამ უდავოდ მწამს, რომ სხვა გამოსავალი არ არის.

ფილიპ ფილიპოვიჩი წამოდგა და ბორმენტალს ხელის ქნევით შეუყვირა: - ნუ მაცდუნებთ, ამაზე სიტყვაც აღარ დაძრათ, - პროფესორი ოთახში სიარულს მოჰყვა და კვამლი აატალღა. - გაგონებაც არ მინდა. თუ იცით, რა მოხდება, რომ გაგვიგონ? ჩვენ ხომ იმედი არ უნდა ვიქონიოთ, რომ, პირველი ნასამართლობის მიუხედავად, მხედველობაში მიიღებენ ჩვენს წარმოშობას. ჩემო ძვირფასო, თქვენ ხომ შესაფერისი წარმოშობა არა გაქვთ?

- რა ბრძანებაა! მამაჩემი ვილნოში სასამართლოს გამომძიებელი იყო.. - მწუხარედ უპასუხა ბორმენტალმა და კონიაკის ჭიქა გამოცალა.

აი, ხომ ხედავთ, ეს ცუდი მემკვიდრეობაა. ამაზე უხეირო რამის წარმოდგენაც

შეუძლებელია. თუმცა, უკაცრავად, მე უფრო უარესად მაქვს საქმე. მამაჩემი საკათედრო ტაძრის დეკანოზი გახლდათ. მერსი. „სევილიიდან გრენადამდე.. სადაც ბინდბუნდს არ კვეთს შუქი..“ ოჰ, ეშმაკმა დალახვროს!..

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, თქვენ მსოფლიო მნიშვნელობის მეცნიერი ხართ და ვიღაც, უკაცრავად გახლავართ, მამაძაღლის გამო.. ხელს როგორ გახლებენ, რას ბრძანებთ!

- მით უმეტეს, ამისთანა რამეს არ ვიზამ, - შეედავა ჩაფიქრებული ფილიპ ფილიპოვიჩი. იგი შემინულ კარადასთან შეჩერდა და თაროს დააცქერდა.

- რატომ?

- იმიტომ, რომ თქვენ მსოფლიო მნიშვნელობის მეცნიერი არა ხართ.

- რას ბრძანებთ..

- ჰოდა, აი.. კატასტროფის ჟამს კოლეგა გასაჭირში რომ მიატოვო, თვითონ კი მსოფლიო მნიშვნელობის მეცნიერებას თავი შეაფარო, ეს რას ემგვანება? შარიკოვი კი არა ვარ, მოსკოველი სტუდენტი გახლავართ! - ფილიპ ფილიპოვიჩმა მხრები მედიდურად მაღლა ასწია და ძველი დროის ფრანგ მეფეს დაემგვანა.

- ეჰ, ფილიპ ფილიპოვიჩ.. - მწუხარედ შესძახა ბორმენტალმა, - მაშ რა უნდა ქნათ? უნდა ელოდოთ, როდის შეძლებთ, ეს ხულიგანი ადამიანად აქციოთ?

ფილიპ ფილიპოვიჩმა იგი ხელის ანევით შეაჩერა, კონიაკი დაისხა, ცოტა მოსვა, მერე ლიმონი გამონწუნნა და წამოიწყო: - ივან არნოლდოვიჩ, რა გვონიათ, გამეგება რამე, მაგალითად, ადამიანის ტვინის აპარატის ანატომიისა და ფიზიოლოგიისა? რა აზრისა ხართ?

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, აბა, რას მეუბნებით? - გულმხურვალედ უპასუხა ბორმენტალმა და ხელები გაშალა.

- ჰო, კარგი, ყალბი მოკრძალების გარეშე მოგახსენებთ. მეც მგონია, რომ ეს საკითხი ისე გამეგება, მოსკოვში უკანასკნელი კაცი არ უნდა ვიყო.

- მე კი მგონია, რომ პირველი ხართ არა მარტო მოსკოვში, არამედ ლონდონშიც და ოქსფორდშიც! - ფიცხად შეაწყვეტინა ბორმენტალმა.

- ჰო, კარგი, თუნდაც ასე იყოს. ჰოდა, იცოდეთ, მომავალო პროფესორო ბორმენტალო: ამას ვერავინაც ვერ შეძლებს. დიახ. შეგიძლიათ, არც მკითხოთ, პირდაპირ დამიმოწმოთ. ვინც შეგეკითხებათ, უთხარით, პრეობრაჟენსკიმ თქვა-თქო. Finita. კლიმი! - უცებ საზეიმოდ შესძახა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და კარადა წკარუნით გაეპასუხა. - კლიმი! - გაიმეორა მან. - იცით რა, ბორმენტალო, თქვენ ჩემი სკოლის პირველი მოწაფე და, ამას გარდა, ჩემი მეგობარიც ხართ, როგორც დღეს დავრწმუნდი. ამიტომ, როგორც მეგობარს, საიდუმლოდ გეტყვით. - რა თქმა უნდა, ვიცი, არ გამთათხავთ, ბებერმა ვირმა პრეობრაჟენსკიმ ამ ოპერაციაზე ფეხი მესამე კურსელივით წაიტეხაო. მართალია, აღმოჩენა ხელთა გვაქვს, თავადაც იცით - როგორი, - ფილიპ ფილიპოვიჩმა ფანჯარაზე

ჩამოფარებული ფარდისკენ ორივე ხელი მწუხარედ გაიწოდა, ალბათ მოსკოვზე მიანიშნებდა, - მაგრამ ესეც იცოდეთ, ივან არნოლდოვიჩ, ამ აღმოჩენის ერთადერთი შედეგი ის იქნება, რომ შარიკოვი ყველას წამოგვაჯდება აი, აქ, - პრეობრაჟენსკიმ ხელი წაქანებულ, დამბლისკენ მიდრეკილ კისერზე დაირტყა, - ფიქრი ნუ გაქვთ! ახლა ვინმე აქ რომ დამაწვენდეს და გამწკეპლავდეს, - გულფიცხად განაგრძობდა ფილიპ ფილიპოვიჩი,

- გეფიცებით, ხუთ თუმანს მივცემდი! „სევილიიდან გრენადამდე. .“ ეშმაკმა დალახვროს.. მე ხომ ხუთ წელიწადს ტვინს ვუჯექი და დანამატის ამოსაღებად ვჩიჩქნიდი.. ხომ იცით, რამდენი ვიმუშავე - კაცი ვერ წარმოიდგენს. ახლა კი ეს არის საკითხავი - რატომ? რატომ და იმიტომ, რომ ერთ მშვენიერ დღეს მშვენიერი ძაღლი ისეთ გარეწრად მექცია, თმას ყალყზე რომ დაგიყენებს!

- მართლაც რომ საოცრებაა!

- სავსებით გეთანხმებით. აი, ექიმო, რა ხდება, როცა მკვლევარი იმის ნაცვლად, რომ ბუნებას პარალელურად, ხელის ცეცებით მიჰყვეს, საკითხის ფორსირებას იწყებს და ფარდას ახდის: აჰა, ინებეთ, შარიკოვი, თვალ-გული გაიძღეთ.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, სპინოზას ტვინი რომ იყოს?

- დიახ! - დაიგრგვინა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - დიახ! თუკი ბედუკუღმართი ძაღლი დანის ქვეშ არ მოკვდება. ხომ ნახეთ, ეს ოპერაცია რანაირიცაა. ერთი სიტყვით, მე ფილიპ პრეობრაჟენსკის, ჩემს სიცოცხლეში ამაზე ძნელი არაფერი გამიკეთებია. შეიძლება, ძაღლს სპინოზას, ანდა სხვა ასეთი ეშმას ჰიპოფიზი გადაუნერგო და იმ ძაღლისგან ფრიად მაღლა მდგომი არსება წარმოქმნა.ს

მაგრამ რა ჯანდაბად გინდა? აი, რა არის საკითხავი. ამიხსენით, გეთაყვა, რა საჭიროა სპინოზების ხელოვნურად შეთითხვნა, თუკი ყოველ ქალს შეუძლია, დაბადოს, როცა ინებებთ! ხოლმოგორში მადამ ლომონოსოვამ ხომ დაბადა ხელოვნური შვილი. ექიმო, კაცობრიობა ამაზე თავად ზრუნავს და ევოლუციის მეშვეობით ყოველწლიურად საძაგელი მასიდან რჩეულებს გამოყოფს და დედამიწის დამამშვენებელ ათეულობით გამოჩენილ გენიოსს ქმნის. ექიმო, ახლა ხომ მიხვდით, შარიკოვის ავადმყოფობის ისტორიაში თქვენი დასკვნა რატომაც არაფრად მივიჩნიე. ჩემი აღმოჩენა, ეშმაკსაც წაუღია, რასაც ელოლიავებით, გროშის ფასად არ ღირს.. ოჰ, ნუ მედავებით, ივან არნოლდოვიჩ, მე ხომ უკვე მივხვდი. ტყუილ-უბრალოდ არასოდეს არაფერს ვამბობ, ძალიან კარგად იცით. თეორიულად ეს საინტერესოა. კეთილი! ფიზიოლოგები აღფრთოვანდებიან, მოსკოვი გადარეულია.. მაგრამ პრაქტიკულად რას მივაღწიეთ? ხელში ვინ შემოგვრჩა? - პრეობრაჟენსკიმ თითი გასასინჯი ოთახისკენ გაიშვირა, სადაც შარიკოვს ეძინა.

- საშინელი არამზადაა.

- ვინ არის იგი? - კლიმი! კლიმი! - შეჰყვირა პროფესორმა, - კლიმ ჩუგუნოვი![15] (ბორმენტალმა პირი დააღო.) აი, ინებეთ: ორჯერ ნასამართლევი, ალკოჰოლიკი,
„ყველაფრის გამანაწილებელი“, ქუდისა და ორი თუმნიანის ამწაპვნელი (ფილიპ ფილიპოვიჩს იუბილეზე ნაჩუქარი ჯოხი გაახსენდა და სახე წამოუჭარხლდა) - თავხედი და ღორი.. არა, იმ ჯოხს ვიპოვი. ერთი სიტყვით ჰიპოფიზი დახურული საკანია, ადამიანის მოცემულ სახეს რომ განსაზღვრავს, მოცემულს! „სევილიიდან გრენადამდე..“ - თვალებს მძვინვარედ აელვებდა და ჭექდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - და არა ზოგადსაკაცობრიოს! ეს - მინიატურული სახით - თვით ტვინია! ჰოდა, სრულებითაც არ მესაჭიროება. ჯანდაბამდე გზა ჰქონია! მე სხვა რამ მქონდა საზრუნავი. ევგენიკა, ადამიანთა ჯიშის გაუმჯობესება. გაახალგაზრდავებას კი გადავაწყდი! ნუთუ გგონიათ, რომ ამას

ფულის გულისთვის ვაკეთებ? მე ხომ მაინც მეცნიერი ვარ.

- თქვენ უდიდესი მეცნიერი ხართ! - შესძახა ბორმენტალმა და კონიაკი გადაჰკრა, თვალები ჩაუსისხლიანდა.

---

[15] ტექსტში განსხვავებაა, აქამდე იყო „ჩუგუნიკინი“.

- მე პატარა ცდის ჩატარება განვიზრახე, მას შემდეგ, რაც ორი წლის წინ ჰიპოფიზისაგან პირველად მივიღე სქესობრივი ჰორმონის ნაწური. ამის ნაცვლად კი ხელთ მაქვს, ღმერთო ჩემო! ამ ჰორმონებს ჰიპოფიზში, ღმერთო ჩემო.. ექიმო, უიმედობა დამეუფლა. გეფიცებით, დავიბენი.

ბორმენტალმა უეცრად სახელოები დაიკაპიწა, თვალები დაბრიცა და წარმოთქვა: - მაშინ იცით, რას გეტყვით, ძვირფასო მასწავლებელო. თუ თქვენ არ გსურთ, პასუხისმგებლობას მე ვიკისრებ და დარიშხანს თავად შევაჭმევ. იმას აღარ დაგიდევთ, მამაჩემი სასამართლოს გამომძიებელი რომ იყო. ბოლოს და ბოლოს, ეს ხომ თქვენი საკუთარი ექსპერიმენტული არსებაა.

ფილიპ ფილიპოვიჩი ჩაცხრა, მოდუნდა. სავარძელში ღრმად ჩაჯდა და ისე თქვა: - არა, ამის ნებას არ მოგცემთ, ძვირფასო ბიჭო. მე სამოცი წლისა ვარ და უფლება მაქვს, დაგარიგოთ. დანაშაულს ნურასოდეს ჩაიდენთ, ვის მიმართაც არ უნდა იყოს მიმართული ეს დანაშაული. სიბერემდე სინდისი შეუბღალავი იქონიეთ.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, მომიტევეთ, ეს ვაჟბატონი ახლა შვონდერმაც თუ დაამუშავა, მერე ნახეთ, რად გადაიქცევა! ღმერთო ჩემო, მე ახლაღა ვხვდები, შარიკოვისგან რა შეიძლება დადგეს!

- ჰოო! ახლაღა მიხვდით? მე ოპერაციიდან ერთი დღის შემდეგ ყველაფერს მივხვდი. ეს კი იცოდეთ, ყველაზე დიდი სულელი შვონდერია. ვერც მიმხვდარა, რომ შარიკოვი მისთვის უფრო საშიშია, ვიდრე ჩემთვის. შვონდერი ახლა ყოველნაირად ცდილობს, შარიკოვი ამიმხედროს, მაგრამ ვერ მოუსაზრებია, რომ შარიკოვს ვინმე ახლა მის წინააღმდეგ თუ აამხედრებს, იგი მას ერთიანად გააცამტვერებს.

- მაშ რა იქნება! ჯერ კატებს რა დღეს აყრის. მას ხომ ძაღლის გული აქვს.

- ოჰ, არა, არა! - უპასუხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - ექიმო, უდიდესი შეცდომა მოგდით. ძაღლს რას ერჩით. ღვთის გულისათვის, ცილს ნუ სწამებთ. კატები დროებითი ამბავია.. ამას დისციპლინა და ორი-სამი კვირის მონდომება სჭირდება. გარწმუნებთ, ბევრი-ბევრი ერთი თვე გავა და კატების დევნას მიატოვებს.

- ახლა რატომ არ უნდა მიატოვოს?

- ივან არნოლდოვიჩ, ეს ელემენტარული რამაა.. აბა, რას მეკითხებით? ჰიპოფიზი ჰაერში ხომ არ გამოეკიდება? რაც უნდა იყოს, ძაღლის ტვინშია გადანერგილი,

აცალეეთ შეეგუოს. ამჟამად შარიკოვი ძაღლური ჩვევების ნაშთებსღა ამჟღავნებს და იცოდეთ, კატების დევნა ყველაზე უკეთესია, რასაც იგი სჩადის. თუ დაფიქრდებით, საშინელება ის გახლავთ, რომ მას უკვე ძაღლის კი არა, სწორედ ადამიანის გული აქვს. ყველაზე უხეირო რამ, რაც კი ამქვეყნად არსებობს!

უკიდურესად გაცხარებულმა ბორმენტალმა ღინიერი ხელები მომუშტა, მხრები შეარხია და მტკიცედ თქვა: - რა თქმა უნდა, მოვკლავ!

- ამას გიკრძალავთ! - კატეგორიულად უთხრა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

- მომიტევეთ, მაგრამ..

ფილიპ ფილიპოვიჩმა უცებ ყურები ცქვიტა, თითი შემართა.

- მოიცადეთ.. ფეხის ხმა მომესმა.

ორივემ ყური მიუგდო, მაგრამ დერეფანში სიჩუმე სუფევდა.

- მომეჩვენა, - თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და გაცხარებით დაიწყო ლაპარაკი გერმანულად. რამდენჯერმე რუსული სიტყვაც გაურია. სისხლის სამართლის დანაშაულიც ახსენა.

- ერთ წუთს მოიცადეთ, - ახლა ბორმენტალმა ცქვიტა ყურები და კარისაკენ ნაბიჯი გადადგა. ფეხის ხმა აშკარად ისმოდა, ვიღაც კაბინეტს უახლოვდებოდა, თან ბუტბუტიც ერთვოდა. ბორმენტალმა კარი გამოაღო და განცვიფრებულმა უკან დაიხია. გაოგნებული ფილიპ ფილიპოვიჩი სავარძელში გაშეშდა.

დერეფნის განათებულ ოთკუთხედში ღამის პერანგისამარა, სახეწამონთებული,

გაალმასებული დარია პეტროვნა გამოჩნდა. ექიმსაც და პროფესორსაც თვალი მოსჭრა ძლიერი და, როგორც ორივეს შიშისაგან მოეჩვენა, სრულიად შიშველი სხეულის ხვავრიელობამ. დარია პეტროვნა ღონიერი ხელებით რაღაცას მოათრევდა და ეს
„რაღაცა“ არ ემორჩილებოდა, უკანალზე ჯდებოდა, შავი ბალნით დაფარულ მოკლე ფეხებს პარკეტზე მოათრევდა და ერთმანეთში ხლართავდა. „რაღაცა“, რაღა თქმა უნდა, თავგზააბნეული, ჯერ კიდევ მთვრალი, თმაგაჩეჩილი, პერანგისამარა შარიკოვი იყო.

უზარმაზარმა, შიშველმა დარია პეტროვნამ შარიკოვი კარტოფილის ტომარასავით შებეტრყა და მერე წარმოთქვა: - ბატონო პროფესორო, დატკბით ჩვენი ვიზიტიორის, ტელეგრაფ ტელეგრაფოვიჩის ცქერით. მე განათხოვარი ვარ, მაგრამ ზინა უბიწო ქალწულია. კიდევ კარგი, გამეღვიძა.

ამ სიტყვის თქმისთანავე დარია პეტროვნა სირცხილმა აიტანა, ერთი წამოიკივლა, მკერდზე ხელები აიფარა და გაიქცა.

- დარია პეტროვნა, მოგვიტევეთ, თუ ღმერთი გწამთ, - უკან დაადევნა გონს მოსულმა და სახეალანძულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

ბორმენტალმა პერანგის სახელოები უფრო მაღლა აიკაპიწა და შარიკოვისაკენ დაიძრა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა ბორმენტალს თვალებში ჩახედა და თავზარი დაეცა.

- რას სჩადით, ექიმო.. მე გიკრძალავთ..

ბორმენტალმა შარიკოვს მარჯვენა ხელი ქეჩოში დასტაცა და ისე დაბერტყა, რომ მას პერანგი ზურგზე გაეფხრიწა, ხოლო საყელოზე ღილი ააწყდა.

ფილიპ ფილიპოვიჩი ბორმენტალისაკენ გაექანა და ჩაეჭიდა. ცდილობდა, ჩია შარიკოვი ქირურგისათვის ჭანგებივით მძლავრი ხელებიდან გამოეტაცა.

- ცემა-ტყეპის უფლება არა გაქვთ! - ყვიროდა იატაკზე ჩამჯდარი, სანახევროდ გაგუდული შარიკოვი და თანდათან ფხიზლდებოდა.

- ექიმო! - ღრიალებდა ფილიპ ფილიპოვიჩი.

ბორმენტალი ცოტათი გონს მოეგო და შარიკოვს ხელი გაუშვა. იგი უმალვე აზლუქუნდა.

- ჰო, კარგი, ჩაისისინა ბორმენტალმა, - დილამდე მოვიცადოთ. როცა გამოფხიზლდება, მერე ნახოს, რა ბენეფისს გავუმართავ.

მან შარიკოვს ხელები იღლიაში ამოსდო და მისაღები ოთახისაკენ წაათრია დასაძინებლად.

შარიკოვი წიხლების აყრას ცდილობდა, მაგრამ ფეხები არ ემორჩილებოდა.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ფეხები გაჩაჩხა, ლაჟვარდისფერი ხალათის კალთები

ააფრიალა, ხელები და თვალები დერეფნის ჭერზე ჩამოკიდებული ლამპისაკენ აღაპყრო და აღმოხდა: - უჰ-უჰ..

თავი IX

ექიმი ბორმენტალი შარიკოვს კი შეჰპირდა, დილაზე ბენეფისს გავიმართავო, მაგრამ ეს ბენეფისი აღარ შედგა, ვინაიდან პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩი სახლიდან გაქრა. ბორმენტალი სასოწარკვეთილებას მიეცა, მერე გააფთრდა, საკუთარ თავს ლანძღავდა, ამბობდა, ნამდვილი ვირი ვარ, სადარბაზოს გასაღები როგორ არ დავმალეო. გაჰყვიროდა, ეს არ მეპატიებაო. მერე იმით დაასრულა, რომ ინატრა, ნეტავი შარიკოვს ავტობუსი გასრესდესო. ფილიპ ფილიპოვიჩი კაბინეტში იჯდა, თითები თმაში შეეყო და გულამღვრეული ამბობდა: - წარმომიდგენია, ქუჩაში რა ალიაქოთი ატყდებოდა.. წარმომიდგენია. „სევილიიდან გრენადამდე.“ ღმერთო ჩემო.

- იქნებ ჯერ კიდევ საბინაო კომიტეტში იყოს, - ბობოქრობდა ბორმენტალი.
მან საბინაო კომიტეტში შეირბინა, შვონდერს წაეჩხუბა და ისე გამოლანძღა, რომ იგი დაჯდა და განცხადება დაწერა ხომოვნიკის რაიონის სასამართლოში შესატანად, თან ყვიროდა, მე პროფესორ პრეობრაჟენსკის აღსაზრდელის დარაჯი არა ვარ, მით უმეტეს, რომ ეს აღსაზრდელი, პოლიგრაფი, არამზადა გამოდგა, გუშინ კოოპერატივში ვითომ სახელმძღვანელოების შესაძენად მიდიოდა და საბინაო კომიტეტს ამ საბაბით 7 მანეთი დასტყუაო.

ფიოდორმა მთელი სახლი სახურავიდან სარდაფამდე გაჩხრიკა, რაშიც გასამრჯელოდ სამი მანეთი მიიღო, მაგრამ შარიკოვის კვალს ვერსად მიაგნო.

მხოლოდ ერთი რამ გამოირკვა - პოლიგრაფი შინიდან თურმე გათენებისას წავიდა, პალტო ეცვა, კეპი ეხურა და ყელზე შარფი ჰქონდა მოხვეული. ამას გარდა, თან წაიღო ბუფეტიდან აწაპნული ერთი ბოთლი ცირცელის ნაყენი, ექიმ ბორმენტალის ხელთათმანები და თავისი ყველა საბუთი. დარია პეტროვნამ და ზინამ უსაზღვრო სიხარული დაუფარავად გამოხატეს, იმედი გამოთქვეს, შარიკოვი იქნებ აღარასოდეს დაბრუნდესო. შარიკოვს დარია პეტროვნასაგან წინა დღეს სამი მანეთი და ათი შაური უსესხია.

- ახია თქვენზე! - ბრდღვინავდა ფილიპ ფილიპოვიჩი დ მუშტებს იქნევდა.

ტელეფონი მთელ დღეს წკრიალებდა. ტელეფონი წკრიალებდა მეორე დღესაც.

ექიმებმა უჩვეულოდ ბევრი პაციენტი მიიღეს. მესამე დღეს კი კაბინეტში მწვავედ წამოიჭრა საკითხი, რომ შარიკოვის ამბავი მილიციისათვის შეეტყობინებინათ, რათა მოსკოვში უგზო- უკვლოდ დაკარგული აღმოეჩინათ.

მილიცია ახსენეს თუ არა, ობუხოვის შესახვევის მყუდროება სატვირთო მანქანის ღმუილმა გააპო და სახლის ფანჯრები ააზრიალა. მერე ზარი გულდაჯერებით აწკრიალდა და წინკარში პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩი შემოვიდა. პროფესორიცა და ექიმიც მის შესახვედრად გამოვიდნენ. პოლიგრაფს თავი ძალზე ღირსეულად ეჭირა, კეპი მდუმარედ მოიხადა, პალტო რქაზე ჩამოკიდა. ახლა სხვანაირად გამოწყობილი აღმოჩნდა. ნახმარი ტყავის ქურთუკი, ტყავისავე გაცრეცილი შარვალი და მაღალი, მუხლებამდე ზონარებგაყრილი ინგლისური ჩექმები ეცვა. პრეობრაჟენსკიმ და ბორმენტალმა გულხელი ერთდროულად დაიკრიფეს, წირთხლთან დადგნენდა სმენად იქცნენ. უცდიდნენ, პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩი ახალს რას იტყოდა. მან ხეშეშა თმაზე ხელი გადაისვა, ჩაახველა და ისე მიმოიხედა, აშკარად დაეტყო, შეცბუნებული რომ იყო და ამის დაფარვას მოურიდებლობით ცდილობდა.

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, - წამოიწყო მან ბოლოს, - თანამდებობა მომცეს.

ორივე ექიმი შეიშმუშნა და ორივეს ყელიდან გაურკვეველი მშრალი ხმა ამოხდა. პრეობრაჟენსკიმ პირველმა მოიკრიბა გონება, შარიკოვისკენ ხელი გაიწოდა და უთხრა: - ქაღალდი მომეცით.

ქაღალდზე დაბეჭდილი იყო: „ამის წარმომდგენი ამხანაგი პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩ შარიკოვი ნამდვილად არის მოსკოვის კომუნალური მეურნეობის განყოფილებაში ქალაქ მოსკოვის მაწანწალა ცხოველებისაგან (კატებისაგან და სხვ.) გამწმენდი ქვეგანყოფილების გამგე“.

- მაშ ასე, - გულმძიმედ თქვა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - იქ ვინ მოგაწყოთ? თუმცა თვითონვე მივხვდი.

- დიახ, შვონდერმა მომაწყო, - უპასუხა შარიკოვმა.

- ნება მიბოძეთ, გკითხოთ - ასეთი საძაგელი სუნი რატომ აგდით? შეფიქრიანებულმა შარიკოვმა ქურთუკს დასუნა.
- მერედა რა მოხდა, რომ ამდის.. ცხადია, სპეციალობის გამოა. გუშინ კატებს ვახრჩობდით და ვახრჩობდით..

ფილიპ ფილიპოვიჩი შეკრთა, ბორმენტალს შეხედა. ექიმს თვალები შარიკოვისათვის დამიზნებულ ორ შავ ლულას მიუგავდა. შარიკოვს ყოველგვარი შესავლის გარეშე სწრაფად მიუახლოვდა და ყელში მსუბუქად, თავდაჯერებულად სწვდა.

- მიშველეთ, - ამოიწკნავლა გაფითრებულმა შარიკოვმა.

- ექიმო!

- ფილიპ ფილიპოვიჩ, ფიქრი ნუ გაქვთ, არაფერს ჩავიდენ, - მტკიცე ხმით თქვა ბორმენტალმა და მერე შეჰყვირა: - ზინა, დარია პეტროვნა!

ისინი წინკარში გამოვიდნენ.

- აბა, გაიმეორეთ, - უთხრა შარიკოვს ბორმენტალმა და ყელი ქურქში ოდნავ ჩაარგვევინა,
- გთხოვთ, მომიტევოთ..

- ჰო, კარგი, გავიმეორებ, - ჩახრინწული ხმით თქვა მთლად გაოგნებულმა შარიკოვმა, უცებ ჰაერი ჩაისუნთქა, განზე გაიწია და შეეცადა დაეყვირა, მიშველეთო, მაგრამ ყვირილი ვერ მოახერხა და თავი ქურქში მთლიანად ჩამალა.

- ექიმო გემუდარებით.

შარიკოვმა ბორმენტალს თავი დაუქნია იმის ნიშნად, გემორჩილები და გავიმეორებო.

- . . გთხოვთ, მომიტევოთ, დიდად პატივცემულო დარია პეტროვნა და ზინაიდა..

- პროკოფიევნა, - ჩაიჩურჩულა შეშინებულმა ზინამ.

- პროკოფიევნა.. - თქვა და სული მოითქვა ხმაჩახლეჩილმა შარიკოვმა.

- რომ თავს ნება მივეცი..

- .. მივეცი..

- . . იმ ღამეს საძაგლად მოვქცეულიყავი სიმთვრალისას.

- .. სიმთვრალისას..

- აღარასოდეს აღარ ვიზამ..

- აღარ ვი..

- ხელი გაუშვით, ხელი გაუშვით, ივან არნოლდოვიჩ, - ერთდროულად შეევედრა ბორმენტალს ორივე ქალი, - ხელი გაუშვით, თორემ გაგუდავთ.

ბორმენტალმა შარიკოვს ხელი გაუშვა და მერე ჰკითხა: - საგვირთო მანქანა გიცდით?

- არა, - მოწიწებით უპასუხა პოლიგრაფმა, - მანქანით მხოლოდ მომიყვანეს.

- ზინა, მანქანა გაუშვით. ახლა ეს მიბრძანეთ: ისევ ფილიპ ფილიპოვიჩის ბინაში დაბრუნდით?

- მაშ სად წამესვლება? - მოკრძალებით უპასუხა შარიკოვმა და თვალები გააცეცა.

- ძალიან კარგი. თქვენგან ზედმეტი სიტყვა აქ აღარავინ გაიგონოს. თუ რაიმე კიდევ დაგიშავებიათ, იცოდეთ, საქმე ჩემთან გექნებათ! გასაგებია?

- გასაგებია, - უპასუხა შარიკოვმა.

სანამ ბორმენტალი შარიკოვს ათვინიერებდა, ფილიპ ფილიპოვიჩი დუმდა. იგი წირთხლთან აგუზულიყო, ფრჩხილს იკვნეტდა და პარკეტს ჩაშტერებოდა. მერე შარიკოვს უეცრად შეხედა და ყრუ ხმით, მექანიკურად ჰკითხა: - რას უშვრებით, აი, იმ.. დახოცილ კატებს?

- დააფეშხოებენ, - უპასუხა შარიკოვმა, - მუშათა კრედიტით ცილას დააშზადებენ.

ამის შემდეგ ბინაში მყუდროებამ დაისადგურა და ამ მყუდროებამ ორ დღეს გასტანა. პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩი დილას საგვირთო მანქანით მიდიოდა, საღამოთი ბრუნდებოდა და ფილიპ ფილიპოვიჩთან და ბორმენტალთან ერთად წყნარად სადილობდა.

ბორმენტალსა და შარიკოვს თუმცა ერთად ეძინათ მისაღებ ოთახში, ერთმანეთს მაინც არ ელაპარაკებოდნენ. ისე რომ ბორმენტალმა პირველმა მოიწყინა.

ორი დღის შემდეგ ბინაში გამხდარი, თვალებმოხატული, კრემისფერწინდებიანი, გაცრეცილპალტოიანი ქალიშვილი გამოჩნდა. ბინის დიდებულებამ ძალზე შეაცბუნა. იგი შარიკოვს უკან მოსდევდა და წინკარში პროფესორს შეეჩეხა.

ფილიპ ფილიპოვიჩი გაოგნებული შეჩერდა და თვალებმოწკურულმა ჰკითხა: - ნება მიბოძეთ, შევიტყო, რა ხდება?

- მე ამასთან ხელს ვაწერ. ჩვენი მემანქანეა. აქ ჩემთან ერთად იცხოვრებს, ბორმენტალი მისაღები ოთახიდან უნდა გავასახლოთ. მას თავისი ბინა აქვს, - ძალზე მტრულად, პირქუშად განუმარტა შარიკოვმა.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა თვალები აახამხამა. იგი სახეწამოჭარხლებულ ქალიშვილს უყურებდა და ფიქრობდა, მერე ძალზე თავაზიანად მიიწვია: - გთხოვთ, ერთი წუთით ჩემს კაბინეტში შემობრძანდეთ.

- მეც შემოვალ, - სასწრაფოდ, ეჭვიანად უთხრა ფილიპ ფილიპოვიჩს შარიკოვმა. ამ დროს, მეყსეულად, თითქოს მიწიდან ამოსხლტაო, იქვე გაჩნდა ბორმენტალი.
- უკაცრავად, - მტკიცედ უთხრა მან შარიკოვს, - პროფესორი ქალთან ისაუბრებს, ხოლო მე და თქვენ აქ დავრჩებით.

- თქვენთან დარჩენა არ მინდა, - ბრაზიანად უპასუხა შარიკოვმა და შეეცადა, უკან გაჰყოლოდა შეშინებულ, ალმურმოდებულ ქალიშვილსა და ფილიპ ფილიპოვიჩს.

- არა, უკაცრავად, - ბორმენტალმა შარიკოვს მკლავზე ხელი ჩასჭიდა და გასასინჯი ოთახისკენ წაიყვანა.

ხუთ წუთს კაბინეტიდან არაფერი მოისმოდა, მერე კი უცებ მოაღწია ქალიშვილის ყრუ ქვითინმა.

ფილიპ ფილიპოვიჩი მაგიდასთან იდგა, ხოლო ქალიშვილს სახეზე მაქმანშემოვლებული ჭუჭყიანი ცხვირსახოცი აეფარებინა და ტიროდა.

- ამ არამზადამ მითხრა, ბრძოლაში ვარ დაჭრილიო, - ქვითინებდა ქალიშვილი.

- ცრუობს! - მტკიცედ უთხრა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, თავი გააქნია და განაგრძო. - გულწრფელად მებრალებით, მაგრამ პირველივე შემხვედრის ნებას ხომ არ უნდა აჰყვეთ, მხოლოდ სამსახურეობრივი მდგომარეობის გამო.. შვილო, ეს ხომ უმსგავსობაა.. იცით რა.. - მან საწერი მაგიდის უჯრა გამოსწია და სამი ცალი სამთუმნიანი ამოიღო.

- თავს მოვიწამლავ, - ტიროდა ქალიშვილი, - სასადილოში ყოველდღე

დამარილებული ხორცია.. ეს კიდევ სულ მემუქრება.. მეუბნება, წითელი მეთაური ვარო.. ჩემთან მდიდრულად მოწყობილ ბინაში იცხოვრებო.. ყოველდღე ანანასს გაჭმევო.. ამბობს, ფსიქიკა გულკეთილი კაცისა მაქვს, მარტო კატები მძულსო. ბეჭედი გამომართვა, სახსოვრად მქონდესო..

- ჰო,ჰო,ჰო, - გულკეთილი კაცის ფსიქიკა.. „სევილიიდან გრენადამდე“, - ბუტბუტებდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - ბევრი რამის გადატანა მოგიწევთ - ჯერ ისე ახალგაზრდა ხართ..

ნუთუ სწორედ იმ ჭიშკრის თაღქვეშ?

- როცა ფულს სესხად გაძლევენ, უნდა გამოართვათ, - ჩაიბურდღუნა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

მერე კარი ფართოდ გაიღო და ბორმენტალმა შარიკოვი ფილიპ ფილიპოვიჩის მიწვევით კაბინეტში შემოიყვანა. შარიკოვი თვალებს აცეცებდა, თავზე ბალანი ჯაგარივით აშლოდა.

- არამზადა, - თქვა ქალიშვილმა. ნამტირალევი და მოთხუპნული თვალები უელავდა, გაპუდრულ ცხვირზე ცრემლების ნაკვალევი ზოლ-ზოლად ჩასდევდა.

- შუბლზე ნაიარევი რატომა გაქვთ? იქნებ გაისარჯოთ და ამ ქალბატონს განუმარტოთ, -
შემპარავად უთხრა შარიკოვს ფილიპ ფილიპოვიჩმა. შარიკოვმა ვა-ბანკზე თამაში არჩია.
- კოლჩაკის ფრონტზე დავიჭერი, - ჩაიღრინა მან. ქალიშვილი წამოდგა და კარისკენ ქვითინით გაემართა.
- მორჩით ტირილს, - დაადევნა მას ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - მოიცადეთ. ბეჭედი მიბოძეთ, -
მიმართა შარიკოვს.

შარიკოვმა ზურმუხტისთვლიანი მსხვილი ბეჭედი თითიდან მორჩილად წაიძრო.

- კარგი, კარგი, - უცებ გულბოღმიანად უთხრა მან ქალიშვილს, - იცოდე, ამას არ შეგარჩენ. ხვალვე შტატების შემცირებას მოგიწყობ.

- ნუ გეშინიათ, - გასძახა ქალიშვილს ბორმენტალმა, - ნებას არ მივცემ, რომ რაიმე გავნოთ. - მერე შარიკოვისაკენ შეტრიალდა და ისე შეხედა, რომ მან უკან

დაიხია და კეფა კარადას შეახალა.

- რა გვარია ეს ქალიშვილი? - ჰკითხა მას ბორმენტალმა. - რა გვარია-მეთქი! -
დაუღრიალა უეცრად და ისე გამძვინვარდა, საზარელი შესახედავი შეიქნა.

- ვასნეცოვა, - უთხრა შარიკოვმა და გასასხლტომის მოსაძებნად თვალი განზე გააპარა.

ბორმენტალმა შარიკოვს ქურთუკის ლაცკანზე ხელი ჩასჭიდა და უთხრა: - იცოდე, დასუფთავების მეურნეობაში ყოველდღე მე თვითონ შევამოწმებ, მოქალაქე ვასნეცოვა შეამცირეს თუ არა, ჰოდა, თუ შევიტყობ.. რომ შეამცირეთ.. მაშინ.. საკუთარი ხელით იქვე მიგახვრეტთ. მიფრთხილდით, შარიკოვო! მე მგონი, გასაგებად გეუბნებით.

შარიკოვი ბორმენტალს ცხვირზე თვალჩაშტერებით უცქეროდა.

- რევოლვერები ჩვენ თვითონ მოგვეძევება.. - უხალისოდ ჩაიბურტყუნა პოლიგრაფმა, უეცრად დრო იხელთა და კარებში მარჯვედ გასხლტა.

- მიფრთხილდით! - დერეფანში წამოეწია ბორმენტალის ყვირილი.

იმ ღამით და მეორე დღეს, შუადღემდე, მყუდროება არ დარღვეულა, თუმცა ეს მყუდროება ავდრის წინ წამოგრაგნილ ქუფრ ღრუბელს მიაგავდა: ყველანი დუმდნენ, მეორე დღეს კი, როცა პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩი, რომელსაც დილით გულმა რაღაც ცუდი უგრძნო, სამსახურში სატვირთო მანქანით შუბლმოღრუბლული წავიდა, პროფესორმა პრეობრაჟენსკიმ უდროო დროს მიიღო ერთი ადრინდელი პაციენტი, სამხედრო ფორმაში გამოწყობილი, სქელი, ტანმაღალი კაცი. იგი მიღებას დაჟინებით ითხოვდა და ფილიპ ფილიპოვიჩი დაიყოლია. კაბინეტში როცა შემოვიდა, ქუსლი ქუსლს თავაზიანად მიარტყა და პროფესორს მიესალმა.

- ტკივილები გაგიახლდათ, ჩემო კარგო? - ჰკითხა ლოყებჩაცვივნულმა ფილიპ ფილიპოვიჩმა, - დაბრძანდით, გეთაყვა.

- მერსი. არა პროფესორო, - უპასუხა სტუმარმა და მუზარადი მაგიდის კუთხეში ჩამოდო. - თქვენი დიდი მადლიერი გახლავართ.. ჰმ.. ფილიპ ფილიპოვიჩ, თქვენთან სხვა საქმეზე ვარ მოსული.. თქვენდამი უდიდესი პატივისცემით ვარ

გამსჭვალული და ამიტომ.. ჰმ..
მინდა, რომ გაგაფრთხილოთ. აშკარა მონაჩმახია. ნამდვილი არამზადის შეთითხნილი.. - პაციენტმა პორტფელში ხელი ჩაყო და ქაღალდი ამოიღო. - კიდევ კარგი, უშუალოდ მე მომახსენეს..

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ცხვირზე, სათვალის ზემოდან, პენსნე დაიკოსა და კითხვას შეუდგა. იგი დიდხანს ბუტბუტებდა თავისთვის და სახის ფერი წარამარა ეცვლებოდა: „. . ამას გარდა, იმუქრებოდა, საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარეს, ამხანაგ შვონდერს მოვკლავო, რაც იმას ადასტურებს, რომ ცეცხლსასროლი იარაღი აქვს. კონტრრევოლუციურ აზრებს გამოთქვამს, როგორც აშკარა მენშევიკი, თავის ასისტენტთან, ივან არნოლდოვიჩ ბორმენტალთან საუბრისას, ვინც მის ბინაში მალულად, ჩაუწერავად ცხოვრობს. ისე გაკადნიერდა, რომ თავის სოციალ-მოსამსახურეს, ზინაიდა პროკოფიევნა ბუნინას ენგელსი ღუმელში დაანვევინა. დასუფთავების ქვეგანყოფილების გამგის პ.პ. შარიკოვის ხელმოწერას ვადასტურებ საბინაო კომიტეტის თავმჯდომარე შვონდერი, მდივანი პიოსტრუხინი“.

- ნებას მიბოძებთ, ეს დავიტოვო? - ჰკითხა სტუმარს ფილიპ ფილიპოვიჩმა და სახე აუფორეჯდა. - ანდა, უკაცრავად, იქნებ თქვენ თვითონ გესაჭიროებათ, რათა საქმეს კანონიერი მსვლელობა მისცეთ?

- მომიტევეთ, პროფესორო, - ძალზე განაწყენდა პაციენტი და ნესტოები დაებერა, - ჩვენ მართლა ძალიან აგვითვალწუნეთ, მე.. - თქვა ეს და მამალი ინდაურივით აიფხორა.

- ოჰ, მომიტევეთ, მომიტევეთ, ჩემო კარგო! - აბუტბუტდა ფილიპ ფილიპოვიჩი, - შემინდეთ, ღმერთმანი, თქვენი განაწყენება არ მინდოდა.

- ჩვენ ქაღალდების წაკითხვა შეგვიძლია, ფილიპ ფილიპოვიჩ!

- ნუ გამიწყრებით, ამ წყეულმა ისე გამაწამა..

- იცით, მისი ნახვა მაინტერესებს, - წყენამ მთლიანად გაუარა პაციენტს, - ერთხელ შევავლებ თვალს, მაინც რა არამზადაა ასეთი. მოსკოვში თქვენზე ნამდვილ ლეგენდებს ჰყვებიან..

ფილიპ ფილიპოვიჩმა ხელი სასოწარკვეთით ჩაიქნია. პაციენტმა იგი შეათვალიერა

და გაიფიქრა, პროფესორი მოკუზულა და ამ ბოლო ხანს თითქოს უფრო გაჭაღარავებულაო.

***

დანაშაული მომწიფდა და ლოდივით უეცრად მოწყდა, როგორც ჩვეულებრივად ხდება ხოლმე. საგვირთო მანქანით დაბრუნებულ პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩს გული ავს უგრძნობდა. ბინაში შესულს ფილიპ ფილიპოვიჩის ხმა შემოესმა. იგი შარიკოვს გასასინჯ ოთახში მოუხმობდა. შარიკოვი გასასინჯ ოთახში შევიდა და გაოცებულმა ბორმენტალის სახეზე ლულებად ქცეულ თვალებს გაუცნობიერებელი შიშით შეხედა, მერე კი მზერაა ფილიპ ფილიპოვიჩს მიაპყრო. ასისტენტს ირგვლივ კვამლის ღრუბელი ეხვია, სამეანო სავარძლის კრიალა სახელურზე ჩამოდებული პაპიროსიანი მარცხენა ხელი ოდნავ უთრთოდა.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა შარიკოვს უკიდურესად ავის მომასწავებელი სიმშვიდით უთხრა: -
ახლავე აიღეთ შარვალი, პალტო, ყველაფერი, რაც გჭირდებათ, და აქედან გასწით!

- რაო? - გულწრფელად გაუკვირდა შარიკოვს.

- დღესვე წადით ჩემი ბინიდან, - მონოტონურად გაიმეორა ფილიპ ფილიპოვიჩმა და საკუთარ ფრჩხილებს თვალებმოჭუტული დააცქერდა.

პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩს თითქოს ავი სული ჩაუსახლდა: ეტყობა, აღსასრული მოუახლოვდა და ბედისწერის მახვილი თავს დაადგა. იგი გარდაუვალ ხვედრს თვით შეეგება და ავად, მჭახედ ჩაიღრინა: - რა ამბავია, მართლა და მართლა! რა გგონიათ, თქვენს ოხტში ვერ მოვალ? თექვსმეტი არშინი მეკუთვნის და აქედან ფეხს ვერავინ მომაცვლევინებს.
- მოშორდით აქაურობას! - გულში ჩამწვდომად ჩაიჩურჩულა ფილიპ ფილიპოვიჩმა.

შარიკოვმა სიკვდილს თავადვე მოუხმო. მან მარცხენა ხელი ასწია და კატის აუტანელი სუნით აქოთებული, დაკბენილი თითებით ფილიპ ფილიპოვიჩს ბრაწი აჩვენა, მერე მარჯვენა ხელით ჯიბიდან რევოლვერი ამოიღო და სახიფათოდ შემართულ ბორმენტალს მიუშვირა. ბორმენტალის პაპიროსი იატაკისკენ მონყვეტილი ვარსკვლავივით დაექანა, ხოლო რამდენიმე წამის შემდეგ შეძრწუნებული ფილიპ ფილიპოვიჩი მინის ნამსხვრევებზე დახტოდა და კარადასა და ტახტს შორის ხელფეხგაფარჩხული ეგდო და ხრიალებდა,

მკერდზე ქირურგი ბორმენტალი დასწოლოდა და პატარა თეთრი ბალიშით გუდავდა.

რამდენიმე წუთის შემდეგ სახეშეშლილი ექიმი ბორმენტალი სადარბაზო შემოსასვლელში გავიდა და ზარის ღილაკის გვერდით ქაღალდი მიაკრა, რაზედაც ეწერა: „პროფესორის ავადმყოფობის გამო დღეს მიღება არ იქნება. გთხოვთ, ზარის რეკვით ნუ შეგვაწუხებთ.

ბორმენტალმა ზარის მავთული ბრჭყვიალა ჯიბის დანით გადაჭრა, დაკაწრულ-დასისხლიანებული სახე და დაფხაჭნილი, ოდნავ აცახცახებული ხელები სარკეში შეათვალიერა, მერე საშზარეულოს კარი შეაღო და სმენადქცეულ ზინას და დარია პეტროვნას უთხრა: - პროფესორი გთხოვთ, შინიდან არსად გახვიდეთ.

- კარგი, - მოკრძალებით თქვეს ზინამ და დარია პეტროვნამ.

- ნება მომეცით, უკან გასასვლელი კარი დავკეტო და გასაღები წავიღო, - განაგრძობდა ბორმენტალი, თან კარის ჩრდილში იმალებოდა და სახეზე ხელს იფარებდა. - ასე დროებით ვიქნებით, მაგრამ იმის გამო არა, რომ არ გენდობით. ხომ იცით, ვინმე მოვა, თქვენ თავს ვერ შეიკავებთ და შემოუშვებთ. ჩვენ კი არ გვცალია, ხელი გვაშლება.

- კარგი, - უპასუხეს ქალებმა და უმალ გაფითრდნენ.

ბორმენტალმა ჯერ უკან გასასვლელი კარი დაკეტა, მერე სადარბაზოში გასასვლელი კარი, ბოლოს წინკარის კარიც, და მისი ფეხის ხმა გასასინჯ ოთახთან მიწყდა.

ბინაში სიჩუმემ დაისადგურა, ყველა კუთხე-კუნჭული მოიცვა. ამაზრზენი, შემაშფოთებელი ბინდბუნდი შემოიჭრა, ერთი სიტყვით, წყვდიადი გამეფდა.

თუმცა, მეორე ეზოში მცხოვრები მეზობლები მერე ამბობდნენ, გასასინჯი ოთახის ფანჯრები, ეზოს რომ გადმოჰყურებს, იმ ღამით პრეობრაჟენსკის ყველა შუქი ენთო და თვით პროფესორის თეთრი ჩაჩიც დავინახეთო.. ამის შემოწმება ძნელია. ეს კი უნდა ითქვას, როცა ყველაფერი დასრულდა, ზინა ამბობდა, მას შემდეგ, რაც ბორმენტალი და პროფესორი გასასინჯი ოთახიდან გამოვიდნენ, კაბინეტში ივან არნოლდოვიჩის მოქმედებამ ძალიან შემაშინა, იგი ბუხართან ჩაცუცქდა, იმ დასტიდან, სადაც პროფესორის პაციენტთა ავადმყოფობის ისტორიას წერდნენ, ლურჯყდიანი

რვეული ამოიღო, საკუთარი ხელით დახია და ცეცხლს მისცს. ექიმს სახე ერთიანად გამწვანებოდა და მთელი ცხვირ- პირი, დიახ, მთელი ცხვირ-პირი, დაკაწრულ-დაღადრული ჰქონდა. ფილიპ ფილიპოვიჩიც იმ საღამოს ისეთი შესახედავი გახლდათ, ცნობა გაგიჭირდებოდათო. ამას გარდა.. თუმცა, შესაძლოა, პრეჩისტენკის ბინადარი, უბინო ქალწული ზინა ცრუობდა კიდევაც.

ერთი რამ კი შეგვიძლია, უდავოდ ვთქვათ: იმ ღამეს მთელ ბინაში შემაძრწუნებელი სიჩუმე იდგა.

მოთხრობის დასასრული.

ეპილოგი

გასასინჯ ოთახში მომხდარი ბრძოლიდან ათი დღის შემდეგ, ღამით, ზუსტად იმავე დროს, ობუხოვის შესახვევში, პროფესორ პრეობრაჟენსკის ბინაში ზარის მჭახე ხმა გაისმა. კარს იქიდან განაგონმა სიტყვებმა ზინას შიშის ზარი დასცა: - სისხლის სამართლის მილიციას და გამომძიებელს კარი გაუღეთ, თუ შეიძლება.

გაისმა ფეხის ხმა, ბრაგაბრუგი და შუქით გაჩირაღდნებულ მისაღებ ოთახში, სადაც ხელახლა შემინული კარადები იდგა, თავი მოიყარა კარგა ბლომა ხალხმა, მოსულთაგან ორი მილიციის ფორმაში იყო გამოწყობილი, ერთს შავი პალტო ეცვა და პორტფელი ეჭირა. იქვე იყვნენ: გულღვარძლიანი, ფერმიხდითი თავმჯდომარე შვონდერი, ჭაბუკ- ქალი, შვეიცარი ფიოდორი, ზინა, დარია პეტროვნა და ნახევრადჩაცმული ბორმენტალი, უჰალსტუხო ყელზე ხელს მორცხვად რომ იფარებდა.

კაბინეტის კარი გაიღო და ფილიპ ფილიპოვიჩი გამოვიდა. მას ყველასთვის ნაცნობი ლაჟვარდისფერი ხალათი ეცვა. უმალ ყველამ შეამჩნია, რომ ფილიპ ფილიპოვიჩი ამ ბოლო კვირას ძალზე მოკეთებულიყო. ძველებურად ქედმაღალი და ენერგიული, ღირსეულად წარსდგა სტუმართა წინაშე და მოიბოდიშა, ხალათით მოსილი რომ შეგხვდითო.

- ნუ მოგერიდებათ, პროფესორო, - უთხრა მას ძალზე შეცბუნებულმა, სამოქალაქო ტანსაცმელში გამოწყობილმა კაცმა, მერე დაბნეულმა განაგრძო, - ძალიან არასასიამოვნო კი არის, მაგრამ ჩვენ ორდერი გვაქვს თქვენი ბინის გასაჩხრეკად, - კაცმა ფილიპ ფილიპოვიჩის ულვაშებს თვალი ალმაცერად

შეავლო და დაასრულა, - დასაპატიმრებლადაც, გაჩხრეკვის შედეგების მიხედვით.

ფილიპ ფილიპოვიჩმა თვალები მოწკურა და ისე ჰკითხა: - გავბედავ და გკითხავთ, ვის დაპატიმტებას აპირებთ და რა ბრალდებით?

კაცმა ლოყა მოიფხანა, პორტფელიდან ქღალდი ამოიღო და კითხვას შეუდგა: - დაპატიმრებულ იქნეს პრეობრაჟენსკი, ბორმენტალი, ზინაიდა ბუნინა და დარია ივანოვა მოსკოვის კომუნალური მეურნეობის დასუფთავების ქვეგანყოფილების გამგის პოლიგრაფ პოლიგრაფოვიჩ შარიკოვის მკვლელობის ბრალდებით.

მისი ბოლო სიტყვა ზინას ქვითინმა დაფარა. ირგვლივ მყოფნი აფორიაქდნენ.

- ვერაფერი გამიგია, - უპასუხა მოსულს ფილიპ ფილიპოვიჩმა და მხრები მეფურად ზეასწია. - რომელ შარიკოვზე მელაპარაკებით? ოჰ, უკაცრავად, ჩემს ძაღლზე.. ოპერაცია რომ გავუკეთე?

- მომიტევეთ, პროფესორო, ძაღლზე კი არა, როცა უკვე ადამიანი იყო, იმაზე. აი, საქმე როგორ გახლავთ.

ანუ როცა ლაპარაკობდა? - ჰკითხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - ეს გაადამიანებას კიდევ არ ნიშნავს! თუმცა ამას მნიშვნელობა არა აქვს. შარიკა არავის მოუკლავს და ახლაც ცოცხალი გახლავთ.

- პროფესორო, - თქვა ძალზე განცვიფრებულმა შავპალტოიანმა კაცმა და წარბები ზეაღმართა, - მაშინ ივი უნდა წარმოგვიდგინოთ. ათი დღეა, რაც დაკარგულია და ცნობები, უკაცრავად გახლავართ, ძალზე ცუდი გვაქვს.

- ექიმო ბორმენტალო, კეთილინებეთ და შარიკა გამომძიებელს წარუდგინეთ, - უთხრა თავის ასისტენტს ფილიპ ფილიპოვიჩმა და შავპალტოიანს ორდერი გამოართვა.

ექიმმა ბორმენტალმა ცალყბად გაიღიმა და გავიდა. როცა უკან დაბრუნდა და დაუსტვინა, კაბინეტის კარიდან უცნაური ძაღლი გამოხტა. ალაგ-ალაგ გამელოტებული იყო და ალაგ- ალაგ ბალანი წამოზრდოდა. ცირკში განწვრთნილ-ნათამაშევივით უკანა თათებზე შემდგარი მოდიოდა, მერე ოთხივე თათზე დადგა და იქაურობა მოათვალიერა. მისაღებ ოთახში სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა. კოშმარული შესახედაობის ძაღლი, შუბლზე წითელი ნაიარევი რომ შემორკალოდა, კვლავ უკანა თათებზე წამოდგა და სავარძელში ღიმილით ჩაჯდა.

მეორე პოლიციელმა უეცრად პირჯვარი აჩქარებით გადაიწერა, უკან დაიხია და ზინას ორივე ფეხზე ერთდროულად დააბიჯა.

შავპალტოიანმა კაცმა პირი დააღო და ასევე პირდაღებულმა წარმოთქვა: - მომიტევეთ, რა ხდება, ეს ხომ დასუფთავებაში მსახურობდა?

- იქ მე არ დამინიშნავს, - უპასუხა ფილიპ ფილიპოვიჩმა. - თუ არ ვცდები, რეკომენდაცია ბატონმა შვონდერმა მისცა.

- ვერაფერი გამიგია, - თქვა დამნეულმა შავპალტოიანმა კაცმა და პირველ მილიციელს მიუბრუნდა: - ის არის?

- ის არის. - თქვა ხმამილეულმა მილიციელმა. - ნამდვილად ის არის.

- უეჭველია, - გაისმა ფიოდორის ხმა. - ოღონდ ისევ შებალნულა ეს არამზადა.

- ის ხომ ლაპარაკობდა.. კხე.. კხე..

- ახლაც ლაპარაკობს, მაგრამ თანდათან ნაკლებად, ისე რომ, შემთხვევით ისარგებლეთ და მოუსმინეთ, თორემ სულ მალე დადუმდება.

- კი მაგრამ, რატომ? - ხმადაბლა იკითხა შავპალტოიანმა. ფილიპ ფილიპოვიჩმა მხრები აიჩეჩა.
- მეცნიერებას ჯერჯერობით მხეცის ადამიანად გარდაქმნის საშუალებანი არ გააჩნია. მე შევეცადე და, როგორც ხედავთ, არ გამიმართლა. ერთხანს ილაპარაკა და კვლავ პირველყოფილ მდგომარეობას დაუბრუნდა. ატავიზმია.

- უხამს სიტყვებს ნუ წარმოთქვამთ, - უეცრად ჩაიღრინა ძაღლმა და სავარძლიდან წამოდგა.

შავპალტოიანი კაცი უცებ გაფითრდა და გვერდზე გადაქანდა, პორტფელი ხელიდან გაუვარდა. მილიციელმა დაბარბაცებული გვერდიდან შეამაგრა, ფიოდორმა უკანიდან. ატყდა ერთი ალიაქოთი და ამ ალაიქოთში ყველაზე გარკვევით სამი ფრაზა გაისმა: - ვალერიანის წვეთები! გრძნობა დაკარგა.

ექიმ ბორმენტალისა: - თუ შვონდერი პროფესორ პრეობრაჟენსკის ბინაში კიდევ გამოჩნდება, კიბეზე დავაგორებ!

და შვონდერისა: - გთხოვთ, ექიმის ნათქვამი ოქმში შეიტანოთ!

მილთა ნაცრისფერი წყება მხურვალებას აფრქვევდა. პრეჩისტენკის მრუმე ღამესა და ეულ ვარსკვლავს ფარდები ფარავდა. ძაღლზე მზრუნველი, მედიდური უმაღლესი არსება სავარძელში იჯდა, ხოლო ძაღლი შარიკა ტყავის დივანთან ხალიჩაზე გაშხლართულიყო, ძაღლს მარტის ნისლისაგან ყოველ დილას თავის ტკივილი აწუხებდა, შუბლს ნაწიბურზე მტანჯველ რკალად რომ შემოვლებოდა. მაგრამ საღამოობით სითბოში ტკივილი უყუჩდებოდა და გონებაში აზრები მწყობრად, თბილად მიედინებოდა.

„როგორ გამიმართლა, ოჰ, როგორგამიმართლა,-ფიქრობდა თვლემამორეული, - მართლაც რომ საოცრად გამიმართლა. ამ ბინაში დავმკვიდრდი. საბოლოოდ დავრწმუნდი, რომ ჩემს წარმოშობაში რაღაც ვერ არის რიგზე. უეჭველად მყვინთავი ძაღლია გარეული. ბებიაჩემი კახპა იყო, უფალმა განუსვენოს ბებრუხანას. ამ ბინაში დავმკვიდრდი. თუმცა, თავი რატომღაც დამისერეს, მაგრამ არაფერია, ქორწილამდე მომირჩება. ამის ჯავრი არა მაქვს“.

შორს შუშები ყრუდ აწკარუნდა. დაკბენილი გასასინჯ ოთახში კარადებს ალაგებდა. ჭაღარა ჯადოქარი კი იჯდა და ღიღინებდა: - ნილოსის წმინდა ნაპირებისკენ..
ძაღლი შემზარავ საქმეთა მოწმე იყო. მედიდური კაცი სლიპინა ხელთათმანებით შემოსილ ხელებს ჭურჭელში ჰყოფდა და ტვინს იღებდა, - ჯიუტი და შეუპოვარი სულ რაღაცას ესწრაფოდა, ჭრიდა, ათვალიერებდა, თვალებს წკურავდა და მღეროდა: - ნილოსის წმინდა ნაპირებისკენ..“

1925 წ. იანვარ-მარტი. მოსკოვი

განმარტებები

1. შარიკი (რუს.) - ბურთულა. უთარგმნელი დავტოვეთ, რადგან შემდეგ ამ სიტყვისაგან არის ნაწარმოები გვარი - შარიკოვი.
2. ბაქშტაინი - ერთგვარი ყველი.
3. აქ და შემდეგ პ. ჩაიკოვსკის რომანსი ა. ტოლსტოის სიტყვებზე პოემა „დონ ჟუანიდან“.
4. პაროლ დ'ონერ (ფრ) - პატიოსანი სიტყვა.
5. ცხიმძვალი - კოსმეტიკურ საშუალებათა დამამზადებელი ტრესტი.
6. თეთრი ფული - თუმნიანი.
7. ნიშანდობლივია კალოშების დაკარგვის დაკავშირება ამ თარიღთან. 1917 წლის 13 აპრილს ჩატარდა პეტერბურგელ ბოლშევიკთა კონფერენცია, სადაც განიხილეს ლენინის „აპრილის თეზისები“.
8. წითელი კეპი - მაშინდელი მილიციელის ქუდი.
9. თურქული კეხი - თავის ქალის ძვლის ღრმული, სადაც ჰიპოფიზია მოთავსებული.
10. კავშირი, ბირჟა - იგულისხმება პროფკავშირი და შრომის ბირჟა, სადაც უმუშევართა რეგისტრაცია ხდებოდა.
11. მერე (გერმ).
12. კარგი (გერმ).
13. იუსემსი - გვარი უცხოელი ეკვილიბრისტებისა.
14. ფრთხილად (გერმ).
15. ტექსტში განსხვავებაა, აქამდე იყო „ჩუგუნიკინი“.